

At

Jesu kotoyhar ta ma'e ke ma'ema'e

Ruk kome'ẽ paper ke mupinim. Teo pe mundo. “Teo” aja pandu rahã, upa Tupã rehe ipy'a katu ame'ẽ ta ke, aja ngã ukwa.

Ma'erehe kome'ẽ paper ke Ruk mupinim my? Kuja. Myja myrandu katu Jesu kotoyhar ta pandu pandu raho my? Ame'ẽ ke a'e mujekwa tar katu, a'erehe kome'ẽ paper ke mupinim. Jerusarẽ ok ta pe pandu py. Arahã myrandu katu ke jundéu awa ta pe jõ Jesu kotoyhar ta pandu pandu. A'engi jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu pandu oho tĩ. A'engi amõ amõ ywy pe pandu pandu oho tĩ. A'engi Hom ok ta pe Páu pandu pandu. A'engi upa komel'ẽ ywy keruhû rupi Jesu kotoyhar ta pandu oho. Upa awa ta pe pandu pandu oho.

Jesu kotoyhar ta ma'e ke ma'ema'e

1 1-2 Nde riki Teo. Yman nde pe paper ihẽ amupinim amondo.

Ihẽ Ruk. Jundéu awa tama'e ywy rupi Jesu wata oho ixo rahã, upa a'e ma'ema'e ame'ẽ ke nde pe ihẽ amupinim. Upa a'e mu'emu'e ame'ẽ ke nde pe ihẽ amupinim tĩ. Tupã'ã je'eha rupi ma'e Jesu pandu pandu. A'e mondo ame'ẽ ta pe a'e pandu pandu. Amukwehe te ame'ẽ ta pe a'e pandu: “Ihẽ namõ peho. Pehẽ ke ihẽ ajo'ok” aja Jesu pandu. Ame'ẽ ta pe a'e pandu pandu. Upa pandu rahã, ywa pe a'e jywyr oho.

³ Amukwehe te we myra ngã mupia ame'ẽ ke rehe Jesu manõ. Pe, kwera katu uhem rahã, a'e mondo ame'ẽ ta usak usak ehe tĩ. Kuja, mokõi awa py upa ukwer rahã, usak usak katu ehe tĩ. A'erehe a'e kwera katu ixo tĩ, aja mujekwa katu. Ma'e ke Jesu ma'ema'e ixo tĩ, a'erehe a'e kwera katu ixo tĩ, aja mujekwa katu tĩ. Ixuwe katu ixo tĩ, aja mujekwa katu ngã pe tĩ. Arahã myja me'ẽ rahã, Tupã pandu:

“Nde katu te. Ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te nde pe” aja a'e pandu my? Ame'ẽ rehe har tapijar te'e we a'e mu'e mu'e ixo rĩ.

⁴A'e mundo ame'ẽ ta namõ Jesu ixo rahã, kuja a'e pandu a'eta pe tĩ:

—Pehẽ rehe Tupã'ã ihĩ ym rahã we, Jerusarẽ ok ta ngi pehem ym peho. Tupã'ã ke pehẽ pe Papa muwyr ta. Aja amukwehe te we pehẽ pe ihẽ apandu katu. Ame'ẽ ke rehe peharõ pexo rĩ. ⁵Yman y pe amõ ta ke Juã mujahuk. Apo heta ym wera rahã, pehẽ py'a rehe Tupã'ã ke Papa muwyr ta — aja a'e mundo ame'ẽ ta pe Jesu pandu.

Ywa pe Jesu jywyr oho

⁶Jesu namõ a'e mundo ame'ẽ ta jy'ar u'am rahã, a'eta pandu ipe:

—Sawa'e! Apo jundéu awa tama'e kapitã keruhũ aja nde erexo ta my? Pe, jande ruwajan ta ngi jande ke nde erepoir ta my? — aja Jesu pe. (“Jande ruwajan ta” aja pandu rahã: “Homa awa tama'e sonda ta ke” aja mujekwa.)

⁷Pe, Jesu pandu a'eta pe:

—Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa ym pe'am. Ame'ẽ rehe har Papa jõ ukwa katu. Ame'ẽ weraha ke a'e jõ riki je'ẽha rupi manga katu. Jahy ke a'e jõ manga katu tĩ. ⁸Pe, Tupã'ã pehẽ namõ ihĩ rahã, pehẽ py'a ke Tupã mâtã ta. Pe, ihẽ rehe har pepandu pandu ta peho. Jerusarẽ ok ta rupi pepandu pandu ta peho. Jundéi ywy rupi pepandu pandu ta peho tĩ. Samari ywy rupi pepandu pandu ta peho tĩ. Upa kome'ẽ ywy keruhũ rupi pepandu pandu ta peho tĩ — aja a'e mundo ame'ẽ ta pe Jesu pandu.

⁹Upa Jesu pandu rahã, a'e mundo ame'ẽ ta usak usak u'am ehe. Pe, usak usak u'am ehe rahã, ywa pe Jesu jupir oho. Katak ym oho. Pe, takãx̃iha pukek oho.

¹⁰Jupiriha ke rehe usak usak u'am rahã, pahar mokõi sawa'e ta uhyk uwyr a'eta rehe. Ima'e mundeha tuwyr te! ¹¹Jesu mundo ame'ẽ ta pe a'eta pandu:

—Ngariréi ywy pe har ta. Ywa rehe pesak pesak ym pe'am. Ywa pe Jesu jywyr oho. Pehẽ ngi Tupã mujywyr raho. Ame'ẽ jupiriha ke aja wyjy ta uwyr tĩ — aja mokõi sawa'e ta pandu.

Jun renda ke pe Mati ke ngã mu'am tĩ

¹²Pe, ywy'ã ngi Jesu mundo ame'ẽ ta wyjy oho. Ywy'ã rer Oriwéi ty. Pe, Jerusarẽ ok ta pe jywyr oho. Jerusarẽ ok ta riki kotete, paiteha mangaha mokõi jõ kiro met. ¹³Pe, jywyr rahã, ywate har henda ihĩ,

ame'ẽ pe wapyk oho. A'ep amõ ta jy'ar uwyr tĩ. Ko Petu. Amõ Juã. Amõ Tian. Amõ Andere. Amõ Siri. Amõ Tome. Amõ Matoroméu. Amõ Matéu. Amõ Tian. Ame'ẽ riki Apéu ra'yr. Amõ Simã. Jundéu awa tama'le ywyngi huwajan ta ke a'e mujan tar katu muhem ame'ẽ ke a'e. Amõ Jun. Tian ra'yr a'e. ¹⁴Peteihar aja a'eta ixo. Tupã namõ pandu pandu uĩ. Kûjã ta a'eta namõ ihã tĩ. Mari ihã tĩ. Jesu mäi a'e. Jesu mu ta ihã tĩ.

¹⁵Arahã Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta heta ixo. Kuja, 120 hetaha. Pe, ame'ẽ ta pyter pe Petu pu'am u'am. ¹⁶A'e pandu a'eta pe: —Ihã mu ta! Pehendu katurahã! Yman Jun rehe har Ndawi mupinim. Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke a'e mupinim. Aja pinãha ke Jun ma'ema'e. Jesu rehe ngã pyhyk ame'ẽ ta ke Jesu koty Jun mujy'ar raho. ¹⁷Amukwehe te we jande namõ Jun wata ixo rĩ. Jande aja Tupã rehe har a'e pandu pandu oho tĩ. Jande aja Jesu usak katu ehe tĩ. ¹⁸[Jun riki katu ym ame'ẽ ke ma'e. Aja tamatarer ke a'e pyhyk. Ame'ẽ tamatarer pe kupixa ke a'e jo'ok. A'ep iãkã koty u'ar oho. Ipusu pyter rupi owok. Pe, ipusu ke upa uhem. ¹⁹Ame'ẽ rehe har upa Jerusarẽ ok ta pe har ta ukwa tĩ. A'erehe ame'ẽ kupixa rer riki Asenda. “Kupixa ke huwy mururu oho” aja jundéu awa ta je'ëha ipe.] ²⁰Tupã je'ëha rehe panduha ihã. Kuja, Saumo rehe ihã:

“Mã peja hok ke jeje te'e ihã!

Mã peja amõ ta nixói ipe!”

Kuja pinãha ihã tĩ:

“Mã peja henda ke pe Tupã rehe har amõ pandu pandu oho!”
aja pinãha ihã.

²¹⁻²²—A'erehe amõ sawa'e Jun renda ke pe jande namõ ixo rahã, katu tiki. Jande aja Jesu kwera katuha rehe har pandu pandu rahã, katu tĩ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jande aja Jesu namõ wata ame'ẽ sawa'e ke rahã, katu tĩ. Jesu ke Juã mujahuk, a'engi Jesu namõ wata ixo ame'ẽ sawa'e ke rahã, katu tĩ. Ywa pe Jesu jywyr oho, ame'ẽ ke rehe usak ame'ẽ sawa'e ke rahã, katu tĩ — aja Petu pandu.

²³Pe, mokõi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Jesu namõ wata ixo ame'ẽ ta ke mu'am. Ko Jose. Masamba aja her tĩ. Her te Jusu. Amõ sawa'e ke a'eta mu'am tĩ. ²⁴Her Mati. Pe, katu usak ame'ẽ rehe har Tupã namõ ngã pandu pandu. Kuja pandu:

—Sawa'e! Jande pái keruhü! Upa awa ta rehe har nde erekwa katu. Kome'ẽ mokõihar ngi har petei jande namõ pyta ta. Awa rehe nde eresak katu my? Ame'ẽ ke jande pe emujekwa katu. ²⁵Jande namõ a'e paraky ta ixo. Nde rehe har pandu pandu ta oho tĩ. Ame'ẽ parakyha

(Atos 2.3)

ke Jun hijar oho. Pe, mupyraraha renda pe oho — aja a'eta pandu pandu.

26 Mokōi sawa'e ta ke a'eta mu'am. Pe, ita pinim ra'yır ke a'eta omombor. Aja peteīhar rehe katu a'eta usak. Ombor rahā, Mati rehe jō katu ngā usak. Pe, ipy peteī Jesu mondo ame'ē ta namō Mati ixo. (A'e riki Jun renda ke pe pyta.)

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta py'a rehe Tupā'ā ihī katu

2 1 Penteko weraha rehe uhyk oho. (Ame'ē wera rahā, imi'u ke jundéu awa ta matyr.) Arahā upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jy'ar uī. 2 Peteīhar renda pe jy'ar uī. Pe, pahar ywa ngi ma'e tyapu hū. Wwytu keruhū aja tyapuha. Ok wyr pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta wapyk uī. 3 A'ep tyapuha ixe uwyr. Pe, tata hendyha aja a'eta usak. Ame'ē ke a'eta ākā 'ar pe hetaha aja ihī. Pe, aja pame katu te a'eta ākā 'ar pe hendy. 4 Pe, upa katu te a'eta rehe

(Atos 2.9-13)

Tupā'ā ihī katu. Amō koty koty ngā je'ēha uhem. (A'erehe Tupā'ā uwyr aja mujekwa katu.) Ame'ē je'ēha ke Tupā'ā muwyr a'eta pe.

⁵Arahā Jerusarē ok ta pe heta jundéu awa ta ixo. Tupā je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta ixo. Amō amō ywy ngi uhyk uwyr ame'ē ta ixo. ⁶Ame'ē tyapuha rehe hendu rahā, ixoty ame'ē ta johu jy'ar oho. Ngā je'ēha riki amō koty koty je'ēha. Pe, aja pame katu te ngā je'ēha ke rehe ngā hendu. Ame'ē ta amō koty koty ngā je'ēha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu. Ame'ē ke rehe ngā hendu. A'erehe māte we ame'ē te a'eta my. ⁷Upa ngā hetaha pandu pandu ngā jupe:

—Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta riki ngariréi ywy pe har ta ke.

A'erehe jande je'ēha ke ame'ē ta ukwa ym ta tipe. ⁸Jande ngi har ym tī. Anī. Jande je'ēha ke ame'ē ta pandu katu apo 'y. Myp jande je'ēha ke ame'ē ta ukwa my? Jakwa ym. Mā! Aja pame katu te jande je'ēha rehe jahendu. Amō koty je'ēha ke jande japandu. ⁹Ko Par ywy ngi amō ta uhyk uwyr. Amō koty je'ēha ame'ē tī. Amō ta Me ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō koty je'ēha ame'ē tī. Aja pame tī. Amō koty koty je'ēha tī. Amō ta Erā ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Mesopot ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Jundéi ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Kapando ywy ngi uhyk

uwyr tī. Amō ta Pō ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Asia ywy ngi uhyk uwyr tī. ¹⁰ Amō ta Hiri ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Pansi ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Eji ywy ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Rim ywy ngi uhyk uwyr tī. Ame'ē Rim ywy ke Syre ok ta rake ihī. Amō ta Hom ok ta ngi uhyk uwyr tī. ¹¹ A'engi amō amō jundéu awa ta uhyk uwyr. A'engi jundéu ramūi ta je'ēha rehe hendu katu ame'ē ta uhyk uwyr tī. Amō ta Kere ypa'ū ngi uhyk uwyr tī. Amō ta Ara ywy ngi uhyk uwyr tī. Pyrātāha namō upa katu te ma'e ke Tupā ma'ema'e, ame'ē rehe har jande jahendu. Amō amō jande je'ēha ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu. A'erehe jande jakwa katu — aja ngā pandu pandu ngā jupe.

¹² Pe, upa ngā pandu pandu ngā jupe:

—Mā! Ma'erehe my? — aja.

¹³ Pe, māte we ame'ē te a'eta my. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe amō ta puka puka hū. A'eta pandu:

—Anī. Peme'ē ta kawī ngi ka'u ixo — aja ngā.

Petu je'ēha ke

¹⁴ Pe, Petu pu'am. Awa py peteī Jesu mondo ame'ē ta namō pu'am. Pe, ngā hetaha pe hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Upa Jerusarē ok ta pe har ta! Pehendu katu tī! Ihē rehe pehendu katu. Pehē pe ihē apandu ta. ¹⁵ Kawī ngi jaka'u, aja pekwha naī. Anī. Jaka'u ym. Ko warahy ywa ku'ap rī. (Pytuniwe ka'u ym awa.) ¹⁶ Pesarahā! Amō koty koty ngā je'ēha japandu pandu. Aja pehendu ramō ame'ē ke yman amō sawa'e mupinim. Her Joe. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Kuja a'e mupinim. Tupā pandu:

¹⁷ “Peme'ē ywy keruhū pe angaha uhyk tate rahā, Tupā'ā ke ihē amondo ta. Heta awa ta rehe a'e ihī katu ta.

A'erehe ihē je'ēha ke pehē ra'yrr ta pandu pandu ta. Pehē rajyr ta pandu pandu ta tī.

Iixeraiha aja sawa'e ta usak ta. Aja ihē je'ēha ke a'eta ukwa ta. Tamūi ta iixerai ta tī. Aja ihē je'ēha a'eta ukwa ta tī.

¹⁸ Arahā ihē miasu ta rehe Tupā'ā ihī katu ta.

Sawa'e ta rehe ihī katu ta. Kūjā ta rehe ihī katu ta tī.

Pe, ihē je'ēha ke a'eta pandu pandu ta.

¹⁹ Ywa rehe ma'e ke ihē amoī ta. Ame'ē ngi jumukahem ta ngā u'am.

Ywa rehe aja kome'ē ywy keruhū pe tī. Ihēma'e pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

Aman hawi aja awa ruwy hawi ta tī. Jahy rata u'ar hū ta tī.

Ywa takāxīha aja tata takāxīha pu'am hū ta tī.

20 Warahy uwe ta. Awa ruwy pirā aja jahy tī. Upa aja uhyk py.

Pe, jandema'e sawa'e te jywyr ta. Arahā pyrātāha ke ihē amujesak ta ngā pe.

21 Pe, upa ihē pe ngā pandu rahā, ame'ē ta ke ihē amuhā katu ta.

Ihē rehe jurujar katu ame'ē ta ke amuhā katu ta" aja Tupā pandu. Aja Joe mupinim.

—(Upa aja uhyk ramō, a'erehe amō koky koky ngā je'ēha ke japandu pandu) — aja Petu pandu.

22 A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu rehe har ihē apandu ta pehē pe. Nasare ok ta pe har ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu hū. Ngā ke a'e mukatu hū. Amō ta py'a ngi ājā ta ke a'e muhem hū mondo tī. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe tī, a'erehe aja a'e ma'ema'e katu. A'erehe Tupā usak katu ehe, aja ngā ukwa. Upa ame'ē rehe har pekwa katu. **23** Upa ame'ē rehe pesak tī. Yman Jesu manōha rehe har Tupā ukwa katu. A'e putar ame'ē ke ngā ma'ema'e. A'erehe Jesu ke pepyhyk. Pe, sawa'e katu ym ame'ē ta pe a'e ke peraho. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe ame'ē ta jukwa. Pehē pejukwa, ame'ēja saka. **24** Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. Manōha ngi mukwera katu muhem. Marā ka ym pete'e túi. **25** Yman kweraha rehe har Ndawi mupinim. (Jesu rehe har a'e mupinim. Kuja Jesu pandu, ame'ēja saka:)

“Ihēma'e sawa'e te rehe ihē asak katu a'am. A'e riki ihē rake ihī, a'erehe manōha ngi akyje ym ihē.

26 A'erehe ihē rury katu tī. Ihē rury katuha apandu pandu. Ihē amanō ta. Anī. Ihē akwera katu ta ahem tī, aja akwa katu.

27 Wetep akwera katu ta ahem. Manōha renda pe ihē'ā ke nde eremupyta ym te ta.

Ihē rehe nde erepy'a katu. Ihē rete ke nde eremunem ym te ta tī. (Aja rahā, akwera katu ta ahem, aja akwa katu.)

28 Ihē ruhāha ke ihē pe nde eremujeckwa. Ihē namō nde erexo ta, a'erehe ihē ke nde eremuhury ta" aja Ndawi mupinim — aja Petu pandu.

29 A'e pandu tī:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Ndawi ambyr rehe har ihē apandu ta pehē pe. Yman Ndawi manō. Jande ramūi ambyr a'e. A'e ke amō ta jytym raho. Pete'e ywykwar pe ixangwer ke túi. **30-31** Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā manga katu, aja a'e ukwa katu. Yman

Ndawi pe kuja Tupā pandu: “Yman atu rahā, nde aja ne rainō riki kapitā keruhū wan ta tī” aja Tupā pandu. Ame'ē Ndawi rainō riki Kirisutu. Aja Ndawi ukwa katu, a'erehe Kirisutu kweraha rehe har kuja a'e pandu:

“Manōha renda pe i'ā ke Tupā mupyta ym te ta. Hete ke munem ym te ta” aja Ndawi pandu. (Munem ym te rahā, mukwera katu ta, aja mujekwa katu.)

32—Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. (A'erehe hete munem ym te.) Kwera katu uhem rahā, jande jasak ehe, a'erehe ame'ē rehe har japandu pandu. **33**Ywa pe Jesu ke Tupā mujywyr raho. Hake a'e wapyk oho. (Aja rahā katu te ame'ē ke a'e, aja mujekwa katu.) Tupā'ā ke a'e me'ē ta ipe, aja kwehe Jesu pe ipái keruhū pandu katu. Ame'ē Tupā'ā riki jande py'a rehe a'e moī, ame'ē ke pekwa apo 'y. Tyapuha pehendu tī. **34-35**Ndawi riki ywa pe oho ym. Anī. Ixuwe katu rahā, kuja a'e pandu:

“Ihēma'e sawa'e te pe Tupā pandu: ‘Ihē rake ewapyk. (Aja rahā katu te me'ē ke nde, aja amujekwa katu.)

Nde ruwajan rehe ihē apor ta. Ame'ē ta ke ihē amuputu'u ta nde pe' aja Tupā” aja Ndawi pandu — aja Petu pandu. (“Ihēma'e sawa'e te” aja Ndawi pandu rahā: “Kirisutu rehe har” a'e pandu.)

36A'e pandu tī:

—Upa jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Jesu ke myra ngā mupia ame'ē ke rehe pemujar pemu'am. Apo a'e riki jandema'e sawa'e te aja Tupā mu'am. Kirisutu a'e tī. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Ko jetehar te ke pekwa apo 'y — aja ngā pe Petu pandu.

37Ame'ē ke rehe jundéu awa ta hendu rahā, pyai te ngā. Petu pe ngā pandu. Jesu mondo ame'ē ta pe ngā pandu tī:

—Sawa'e ta! Myja jande jama'e ta my apo 'y? — aja jundéu awa ta pandu.

38Pe, ngā pe Petu pandu:

—Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Pejurujar katu ehe. Aja rahā, pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ta. Aja rahā, pehē ke jande jamujahuk ta. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta pehē apo 'y, aja pemujekwa katu ngā pe.) Pe, pehē rehe Tupā'ā ihī ta. **39**Yman ame'ē rehe har Tupā pandu katu. Ame'ē pandu katuha ke uhyk apo 'y, a'erehe pehē rehe Tupā'ā ihī katu ta tī. Pehē ra'yur ta rehe ihī katu ta tī. Amō awa ta pe ihī katu ta tī. Upa katu te Tupā usak katu ame'ē ta rehe ihī katu ta tī — aja Petu pandu.

⁴⁰Aja Petu pandu hū. Pandu we hū. Mu'e katu tī. Kuja:

—Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e hū. A'erehe mupyraraha uhyk ta ngā rehe. Amō ta Jesu ke putar ym, a'erehe myra ngā mupia ame'ē ke rehe jukwa. Mā peja ame'ē ta aja ym pehē tī. A'erehe Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke a'le muhā katu ta — aja Petu pandu.

⁴¹Ame'ē jel'eha rehe heta ngā jurujar katu. Pe, ame'ē ta ke ngā mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Arahā heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe. Kuja, 3.000 hetaha. ⁴²Jesu mondo ame'ē ta namō ame'ē ta jumu'e uī. A'eta namō ngā juehe katu ngā ixo. Johu ma'e ngā u'u uī tī. Tupā namō johu ngā pandu pandu tī.

Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har

⁴³Tupāma'e pyrātāha namō Jesu mondo ame'ē ta ma'e ke ma'ema'e hū. Mukatu hū ngā ke. Aja me'ē ma'ema'e hū. A'erehe upa ngā jupandu ngā jupe:

—Mā! Katu te hū — aja ngā.

⁴⁴Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta je'ē je'ē ym ha namō ixo. Amō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō ngā juehe katu ngā ixo. Ima'e ke rehe kty'ŷ ym tī. ⁴⁵Ima'e ma'e ke muhepy tī. Henda ke muhepy tī. Aja tamatarer ke matyr. Pe, jurujar katu ame'ē ta ima'e ym te rahā, ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē te'e. ⁴⁶Pe, wera rahā pame katu te Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe jy'ar oho. A'ep Tupā namō ma'e pandu pandu u'am. Ok pe johu ma'e ngā u'u tī. Huru katu a'eta tī. Peteihar aja ngā ixo tī. ⁴⁷Tupā namō kuja pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. “Peme'ē ta katu ame'ē ta ke a'eta” aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe har amō ta pandu pandu. Wera rahā pame katu te ngā ke Tupā muhā katu. Aja Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jumuheta oho.

Wata ym te ame'ē ke Petu mukatu

3 ¹Amō wera rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu oho. Juā oho inamō tī. Warahy ywa ku'a ihon rahā, oho. Arahā jundéu awa ta Tupā namō ma'e pandu pandu katu. ²Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe hukwen ihī. Hukwen rehe har ngā pandu: “Katukwer” aja. Ame'ē rake sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'yin rahā har aja te'e a'e. Wera rahā pame katu te amō ta hupir raho. Pe, ixe oho ame'ē ta pe tamatarer ke a'e

pandu pandu tī. ³Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Petu ixe tate rahā, sawa'e usak ehe. Juā rehe usak tī. Pe, tamatarer ke pandu a'eta pe. ⁴Petu ma'lā katu ehe. Juā aja tī. Pe, pandu ipe:

—Jande rehe ema'ā katu! — aja ipe.

⁵⁻⁶A'erehe sawa'e ma'ā katu ehe. Tamatarer ke pyhyk ta, aja ukwaha naī. Petu pandu ipe:

—Tamatarer namō ihē axo ym te. Ko ma'e namō axo ame'ē ke ihē ame'ē ta nde pe. Jesu Kirisutu riki Nasare ok ta pe har. A'e je'ēha rupi ihē apandu nde pe: “Ewata” — aja sawa'e pe.

⁷Pe, ijywa katu rehe pyhyk. Pe, mupu'am. Pahar itymā imembek katu ipe. Ipyta katak katu ipe tī. ⁸Pe, opor. Pu'am katu. Jywyr jywyr ixo. Petu ta namō ixe oho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixe oho. Huryha namō opopor oho. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Tupā rehe har pandu pandu oho tī. ⁹Wataha ke rehe upa amō ta usak usak tī. Tupā rehe har pandu pandu ame'ē ke rehe amō ta hendi katu tī. ¹⁰Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja amō ta ukwa katu. “Katukwer” ame'ē rukwen rake wapyk uī ame'ē ke a'e, aja ukwa katu tī. Tamatarer pandu pandu ame'ē ke a'e tī, aja ukwa katu tī. Myja wataha apo my? Ukwa ym. “Māte we ame'ē te a'e my!” aja a'eta.

Petu je'ēha ke

¹¹Ame'ē jumu'eha renda keruhū pe soroka ihī. Soroka renda rer: “Saromā.” A'ep Petu ta ixo. Petu jywa rehe sawa'e pyhyk u'am. Juā jywa rehe pyhyk u'am tī. A'eta kota heta amō ta ujan oho. ¹²Māte we ame'ē te a'eta my. Pe, hetaha ta rehe Petu usak rahā, pandu ngā pe:

—Sawa'e ta! Māte we ame'ē te aja ym pekwaha. Pesak pesak ym jande rehe tī. Jande je'ēha rupi ym sawa'e wata. Jande katuha rupi ym sawa'e wata tī. (Jesu je'ēha rupi sawa'e wata katu.)

¹³⁻¹⁴—Amarā riki jande ramūi. Isak a'e tī. Jande ramūi tī. Jako a'e tī. Jande ramūi tī. A'eta Tupā rehe ipy'a moī moī katu. Jesu aja tī. Tupā pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tī. Pe, manōha ngi Tupā mukwera katu muhem. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe, Jesu pe. Katu te ame'ē ke a'e tī. Anī. Peputar ym a'e ke. Jundéu awa tama'e kapitā ta pe a'e ke peraho. Pirat poir tar katu tipe. Anī. Peputar ym aja. Amō ke pehē pepandu. “Ngā jukwaha ke epoir” aja Pirat pe pepandu. (A'erehe Mahamba ke a'e poir.) ¹⁵Awa ta muxuweha ke Jesu. A'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera

katu muhem. A'engi jande jasak ehe. Ame'ẽ rehe har japandu pandu tĩ. ¹⁶Sawa'e wata ramõ ame'ẽ ke rehe pesak. Ehe har pekwa katu tĩ. Jesu rehe jande jajurujar katu, a'erehe jande pe pyrātāha ke Tupã muwyr. Ame'ẽ namõ sawa'e ke jamukatu. Jesu je'eha rupi jamukatu. A'erehe sawa'e wata katu ame'ẽ ke rehe pesak apo 'y.

¹⁷—Ihẽ mu ta! Jesu ke pejukwa. Jundéu awa tama'e kapitã ta aja tĩ. Jukwa tĩ. Pekwa ym ha rupi pejukwa, aja ihẽ akwa katu apo. ¹⁸Ngã mupyraraha ke Kirisutu pyhyk. Yman ame'ẽ rehe har Tupã je'eha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Amelẽ ta pe Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke a'eta pandu pandu. Ame'ẽ pyraraha ke Jesu rehe uhyk apo 'y. ¹⁹Apo Tupã kota pehẽ py'a ke pemuruwak pemondo. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehẽ py'a ngi Tupã juhyk ta. ²⁰Aja rahã, pehẽ ruryha ke a'e muwyr ta. Pe, Jesu ke a'e mujywyr ta muwyr tĩ. A'e riki Kirisutu. Kapitã keruhũ aja Tupã mu'am ame'ẽ ke a'e. ²¹Tupã usak katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ywa pe a'e pyta we ta rĩ. Upa katu te pyahu ym rahã, pyta we ta rĩ. Upa katu te Tupã mupyahu ta tĩ, aja a'e pandu. (Ywa ke. Kome'ẽ ywy keruhũ aja tĩ. Mupyahu ta tĩ.) Yman ame'ẽ rehe har Tupã je'eha pandu ame'ẽ ta mupinim. A'eta riki katu te me'ẽ ke. ²²Yman jande ramui ta pe Moise pandu: “Tupã riki jandema'e sawa'e te. Ihẽ aja pehẽ pe Tupã je'eha pandu ame'ẽ ke Tupã muwyr ta tĩ. Pehẽ ngi har peteihar ke a'e. Upa a'e pandu ame'ẽ ke rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e. ²³Ame'ẽ ke rehe amõ hendu ym rahã, ame'ẽ ke Tupã mupyrara ta. Tupã kota har ta namõ pyta ym te ta” aja Moise mupinim — aja Petu pandu.

²⁴A'e pandu tĩ:

—Upa katu te Tupã je'eha pandu ame'ẽ ta pandu tĩ. Samue pandu py. A'engi uwyr ame'ẽ ta pandu tĩ. Pesak ramõ ame'ẽ rehe har upa katu te a'eta pandu pandu. (Tupã kota har ta rehe Tupã'ã uwyr ta, ame'ẽ rehe har upa katu te pandu pandu.) ²⁵Yman Tupã manga katu. Ame'ẽ ke Tupã je'eha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Ame'ẽ ke pehẽ pe tĩ. Yman kuja Amarã pe pandu: “Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta rehe ne rainõ usak katu ta” aja Tupã pandu — aja Petu pandu.

²⁶A'e pandu tĩ:

—“Ihẽma'e ke nde” aja Ta'yr pe Tupã pandu. Pe, Ta'yr ke pehẽ pe a'e muwyr py. Aja pehẽ rehe a'e usak katu. Aja rahã, ixoty pehẽ py'a ke a'e muruwak. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ame'ẽ ke a'e putar — aja Petu pandu ngã pe.

Ngā panduha renda pe Petu ta ke kapitā ta muhyk raho

4 1 Petu pandu ngā pe rahā, jundéu awa tama'e pa'i ta uhyk uwyr. Juā pandu rahā tī. Sonda tama'e kapitā uhyk uwyr tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū harōha ta ke ame'ē ta. Sanduse ta uhyk uwyr tī. 2 (Manōha ngi amō kwera ym te ta uhem aja a'eta ukwaha.) Mokōi Jesu mondo ame'ē ta rehe a'eta parahy, ma'e, Petu ta rehe. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem, aja Petu ta mu'e. Jesu kwera katu uhem, a'erehe amō ta kwera katu ta uhem tī, aja sanduse ta ukwa, a'erehe a'eta parahy Petu ta rehe. 3 Pe, Petu ta ke a'eta pyhyk. Ka'aruk te apo, a'erehe kyndaha pe kynda raho. 4 Koī pandu ta. Pe, Petu je'ēha rehe hendi ame'ē ta Jesu rehe jurujar katu. Heta Jesu rehe jurujar katu. Ame'ē ta heta te hū. Sawa'e pame katu te manga rahā, kuja, 5.000 tate hetaha nahā my.

5 Ame'ē ku'ē rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta jy'ar uwyr.

Tamūi ta jy'ar uwyr tī. Moise je'ēha mu'e ame'ē ta jy'ar uwyr tī. Jerusarē ok ta pe jy'ar uwyr. 6 Ame'ē ta namō amō ta jy'ar tī. Ana jy'ar tī. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū a'e. Kái jy'ar tī. Juā jy'ar tī. Arexan jy'ar tī. Upa jundéu awa tama'e pa'i keruhū anam ta jy'ar tī. 7 Petu ta ke a'eta mupu'am. Pe, pandu a'eta pe:

—Jande ruwa koty pepu'am. Pesarahā! Awa pyrātāha namō pemukatu my? Awa je'ēha rupi pemukatu my? — aja Petu ta pe pandu.

8 Pe, Petu py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'e je'ēha rupi Petu pandu:

—Kapitā ta! Pehendu katurahā! Tamūi ta! 9 Pehendu katu tī. Myja sawa'e wata ym te ame'ē ke jamukatu my? Myja ma'e katu ame'ē ke jama'e my? Aja pepandu jande pe tī. 10 Apandu ta pehē pe. Aja rahā, pekwa katu ta. Jundéu awa ta ukwa katu tī. Ko Jesu Kirisutuma'e pyrātāha namō kome'ē sawa'e wata katu. A'e je'ēha rupi wata katu. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Myra ngā mupia ame'ē ke rehe a'e ke pejukwa. Anī. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. 11 Tupā je'ēha rehe Jesu rehe har kuja amō mupinim:

“Ita ke jaxer te'e aja ita ok mujāha ukwaha.

Anī. Ame'ē riki ok pyter rehe mupu'am katu te ame'ē ke, aja amō ukwa katu” aja amō mupinim.

—(Ame'ē ita aja Jesu tī. Ita aja a'e ke peputar ym tī. Anī. Tupā usak katu ehe. Katu te ame'ē ke a'e, aja ukwa katu.) 12 Jesu jō riki awa ta ke muhā katu. Aja amō her kome'ē ywy keruhū pe har ta

pe Tupā muwyr ym. Amō her rupi jande ke muhā ym. “Jesu” ame'ē rer rupi jō a'e muhā katu — aja Petu pandu.

¹³Petu riki kyje ym, aja tamūi ta ukwa. Juā kyje ym tī, aja a'eta ukwa tī. Jundéu awa tama'e paper renda pe jumu'e ym ame'ē ta ke a'eta, aja a'eta ukwa katu tī. Sawa'e ta te'e ame'ē ta ke aja a'eta ukwa katu tī. A'erehe māte we ame'ē te aja tamūi ta ukwa. Petu ta Jesu namō wata ixo ame'ē ta ke a'eta, a'erehe pandu katu, aja tamūi ta ukwa tī. ¹⁴Petu mukatu ame'ē ke Petu ta rake pu'am u'am, a'erehe marā ka ym a'eta je'ēha ipe. ¹⁵Pe, tamūi ta jupe pandu pandu tar katu, a'erehe soroka pe Petu ta ke tamūi ta muhem mondo. Upa muhem rahā, a'eta pandu pandu a'eta jupe:

¹⁶—Myja ta sawa'e pe jama'e my? Sawa'e ke Petu ta mukatu ame'ē rehe har heta ngā ukwa apo 'y. Ame'ē ke marā ka ym jande jamukanīha. ¹⁷Ame'ē mukatuha rehe har amō ta pandu pandu oho ame'ē ke japutar ym. A'erehe kuja japandu ta: “Jesu rehe har ngā pe pepandu ym te apo 'y. Pepandu rahā, pehē ke jamahy ta” aja Petu ta pe japandu ta — aja pandu pandu a'eta jupe.

¹⁸Pe, Petu ta ke amō mujywyr werur. Pandu:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y. Ehe har pemu'e ym te tī — aja Petu ta pe tamūi ta pandu.

¹⁹Pe, Petu pandu:

—Myja me'ē Tupā pe katu my? Ko pehē je'ēha rehe jahendu katu my? Ko Tupā pandu ame'ē ke rehe jahendu katu my? Myja pekwa my? Ihē riki Tupā pandu ame'ē ke rehe jō ihē ahendu katu ta. Juā aja tī. ²⁰Jesu ma'ema'e ame'ē ke rehe jasak. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta rī. Jesu mu'e mu'e ame'ē ke rehe jahendu tī. Ame'ē ke tapijar te'e we japandu ta tī. Marā ka ym jahijariha — aja Petu pandu.

²¹Pe, hātā Petu ta pe tamūi ta je'ē. Pe, poir. Mukatuha rehe har upa ngā ukwa, a'erehe Tupā pe ngā pandu pandu:

—Ne jō riki katu te me'lē ke — aja.

Ngā hetaha ngi tamūi ta kyje, a'erehe marā ka ym Petu ta ke mahyha. ²²Petu ta mukatu ame'ē sawa'e heta warahy 'ar ame'ē ke a'e. Kuja, 40 i'ar koty te we warahy 'ar ame'ē ke a'e.

Pyrātāha namō Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta pandu pandu

²³Tamūi ta poir rahā, Petu jywyr oho. Juā jywyr oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe uhyk oho. Upa jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu ame'ē ke a'eta pandu pandu ngā pe. Upa tamūi ta

pandu ame'ẽ ke pandu pandu tĩ. ²⁴Upa hendu rahã, kuja johu Tupã namõ a'eta pandu pandu:

—Jande pái keruhũ! Jandema'e sawa'e te nde. Ywa ke nde eremujã. Kome'ẽ ywy keruhũ nde eremujã tĩ. Y ramûi nde eremujã tĩ. Upa ame'ẽ ta rehe ixo ame'ẽ ta ke nde eremujã tĩ. ²⁵Yman ne je'eha ke Ndawi mupinim. Tupã'ã mujekwa ipe. Ndawi riki jande ramûi. Ne miasu ke a'e tĩ. Kuja nde pe Ndawi pandu:

“Ma'ewã nde rehe amõ awa ta parahy te'e my?

Ma'ewã jundéu awa ta te'e ukwa ukwa ixo my?

²⁶Kome'ẽ ywy keruhũ pe kapitã keruhũ ta ixo. Ame'ẽ ta jy'ar uwyr. Kapitã ta jy'ar uwyr tĩ.

Ne namõ ame'ẽ ta jumai uwyr. Kirisutu namõ a'eta jumai uwyr tĩ. Kapitã keruhũ aja nde eremu'am ame'ẽ ke a'e" aja nde pe Ndawi pandu — aja Tupã namõ ngã pandu pandu.

²⁷Tupã namõ ngã pandu pandu tĩ:

—Jete. Kome'ẽ ok ta rehe Ero uhyk uwyr. Pon Pirat namõ jy'ar uwyr. Amõ awa ta namõ jy'ar uwyr tĩ. Jundéu awa ta namõ jy'ar uwyr tĩ. Jesu namõ ame'ẽ ta jumai uwyr, a'erehe johu ngã jy'ar uwyr. Jesu riki nde ra'yr. Katu te me'ẽ ke a'e. Kirisutu a'e. Kapitã keruhũ aja nde eremu'am ame'ẽ ke a'e. ²⁸Yman ame'ẽ jumaiha rehe har nde erepandu katu, aja upa ame'ẽ ta ma'ema'e. Ne je'eha aja ma'ema'e. Nde ereputar ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e tĩ.

²⁹—Jandema'e sawa'e te! Esak apo! Jande ke a'eta mahy tar katu. A'erehe jande py'a ke emäta. Aja rahã, jakyje ym ta ngã ngi. Aja rahã, ne je'eha ke japandu pandu ta. ³⁰Nde kotyhar ta ke jande. Ne je'eha ke japandu rahã, ahy ame'ẽ ta ke emukatu. Amõ amõ ta ke emukatu tĩ. Jesu je'eha rupi nema'e pyrâtâha ke nde emujekwa katu ngã pe. Jesu riki nde ra'yr. A'e riki katu te me'ẽ ke — aja Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta pandu pandu.

³¹Upa pandu rahã, a'eta jy'ariha renda ke katak katak hũ. (Aja rahã, ame'ẽ ta rehe Tupã hendu katu, aja mujekwa.) A'eta rehe Tupã'ã ihí katu. A'erehe Tupã je'eha ke pandu pandu. Kyje ym ngã ngi.

Kyty'ŷ ym ngã

³²Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta peteihar aja ngã ixo. “Kome'ẽ ihëma'e jõ” aja ym pandu awa. Upa ima'e ma'e ke kyty'ŷ ym.

³³Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu kweraha rehe har Jesu mondo ame'ẽ ta pandu pandu hũ. Tupãma'e pyrâtâha namõ pandu

pandu. Tupā usak katu te ngā rehe tī. ³⁴Kupixa namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy. Pe, tamatarer ke Jesu mundo ame'ē ta pe raho. Hok namō amō ixo rahā, ame'ē ke muhepy tī. ³⁵Pe, tamatarer ke Jesu mundo ame'ē ta pe raho tī. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe Jesu mundo ame'ē ta me'ē me'ē. A'erehe ima'e ym te ame'ē ta nixói te.

³⁶Ko amō sawa'e ixo. Her Jose. “Manambe” aja Jesu mundo ame'ē ta amō her moī ehe tī. “Amō ke muhury katu ame'ē ke a'e” aja jande je'ēha. Rewi rainō ke a'e. Xi ypa'ū pe har ke a'e. ³⁷Kupixa namō a'e ixo. Ame'ē ke muhepy. Pe, upa katu te tamatarer ke Jesu mundo ame'ē ta pe a'e raho.

Anani rehe har. Sasi rehe har tī.

5 ¹Pe, amō sawa'e ixo. Her Anani. Hakehar rer Sasi. Ywy namō a'eta ixo. Ame'ē ke a'eta muhepy. ²Pe, tamatarer ke Jesu mundo ame'ē ta pe raho. Anī. Tamatarer ke mupyta we wi jupe. ³Ame'ē ke hakehar ukwa tī. Petu pandu ipe:

—Anani! Ywy muhepyha ke nde pe nde eremupyta we. ⁴Satana nde py'a rehe ihī. (Ājā ramūi a'e.) Katu ym aja. Tupālā pe te'e nde erepandu. Ywy ke nde eremuhepy ym rahā we, nema'e riki. Nde eremuhepy rahā, tamatarer ke upa katu te nema'e tī. Nde pe nde eremupyta we ame'ē ke nde py'a rupi nde erekwa erexo. Upa katu te nde ereme'ē, aja jande pe nde erepandu naī. Katu ym aja. Sawa'e ta pe te'e nde erepandu. Amō we tī. Tupā pe te'e nde erepandu tī — aja Petu pandu.

⁵Ame'ē ke hendu rahā, Anani manō ukwap. Upa hendu ame'ē ta mukahem hū. ⁶Ta'ynuhu ta pu'am. Pe, hete ke pukek. Jytyr raho.

⁷Ixawa'e manō. I'i katu rahā, hakehar uhyk uwyr. Ixawa'e manōha rehe har ukwa ym uwyr. ⁸Petu pandu ipe:

—Ywy muhepyha ke upa katu te perur my — aja ipe.

Kūjā pandu:

—A'e tȳ. Upa katu te jarur — aja Petu pe.

⁹Pe, Petu pandu ipe:

—Tupālā pe te'e nde erepandu tar katu tī. Nde sawa'e aja tī. Anī. Upa Tupālā ukwa katu. Nde sawa'e jytyr raho ame'ē ta hukwen rehe uhyk ramō. Nde ke jytyr ta raho tī — aja kūjā pe.

¹⁰Pe, pahar Petu py rehe u'ar ukwap. Manō ukwap. Ta'ynuhu ta ixe uwyr rahā, kūjā manō ame'ē ke rehe usak. Pe, jytyr raho tī. Ixawa'e rake rupi jytyr tī. ¹¹Upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta mukahem hū. Manōha rehe har hendu ame'ē ta mukahem hū tī.

Tupā pyrātāha namō mukatu hū

¹²Jesu mundo ame'ē ta mukatu hū ngā ke. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. Aja Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe mujesak. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū rehe soroka ihī. Soroka rer Saromā. A'ep upa Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta jy'ar. ¹³Johu ngā jy'ar ixo. Ame'ē ta rehe har amō ta pandu: "Katu ame'ē ta ke ame'ē ta" aja pandu. Anī. Ame'ē ta namō jurujar ym ame'ē ta jy'ar tar ym. ¹⁴Amō ta anī. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī. Heta sawa'le ta jurujar katu. Kūjā ta aja tī. Heta jurujar katu ehe tī. ¹⁵Jesu mundo ame'ē ta mukatu, a'erehe ahy ixo ame'ē ta ke awa rape rupi ngā mou. Tupe 'ar pe mou. Myrape 'ar pe mou tī. Pe, hake rupi Petu te'e asa oho rahā, warahy pe i'ā jesak. Ame'ē ke ahy ixo ame'ē ta 'ar rupi aha ta oho. Pe, katu ta oho, aja ngā ukwa. ¹⁶Jerusarē ok ta xupe 'ar rupi ok ta juramā ihī. Ame'ē ok ta ngī heta uhyk uwyr ehe. Ahy ixo ame'ē ta ke ngā hupir werur ipe. Ajā ta ipy'a rehe ihī ame'ē ta ke werur ipe tī. Upa katu te Petu mukatu. (Aja rahā, Jesu rehe har Petu ta pandu ame'ē riki jetehar te ke aja mujekwa katu. Petu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.)

Jesu mundo ame'ē ta ke amō ta mahy

¹⁷Pe, jundéu awa tama'e pa'i keruhū jyty'ym Jesu mundo ame'ē ta rehe. Upa inamō ixo ame'ē ta jyty'ym a'eta rehe tī. Inamō ixo ame'ē ta rer sanduse ta. (Jesu mundo ame'ē ta kota heta ngā jy'ar oho, a'erehe jyty'ym a'eta rehe.) ¹⁸Pe, Jesu mundo ame'ē ta ke a'eta pyhyk. Kyndaha pe kynda raho, ok ta kyndaha pe. ¹⁹Pe, pytun rahā, Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr a'eta rehe. Kyndaha rukwen ke pirar. Pe, a'eta ke soroka pe raho. Pandu:

²⁰—Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe peho. A'ep upa awa ixoha pyahu rehe har ngā pe pepandu pandu — aja Jesu mundo ame'ē ta pe pandu.

²¹A'eta hendu katu ehe. Pe, pytuniwe rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe oho. A'ep mu'e mu'e u'am.

Pe, ngā panduha renda pe jundéu awa tama'e pa'i keruhū uhyk uwyr. Inamō ixo ame'ē ta uhyk uwyr tī. Pe, jundéu awa ta tamūi ta ke a'eta mujy'ar tī. Johu panduha ta ke mujy'ar. Pe, kyndaha pe sonda ta ke a'eta mondo. Pandu:

—Jesu mundo ame'ē ta ke pemuhyk perur se — aja sonda ta pe pandu.

22 Pe, kyndaha pe sonda ta uhyk rahā, mahem ym. 23 Jesu mondo ame'ē ta ke mahem ym. Pe, ngā panduha renda pe jywyr oho. A'eta pandu:

—Kyndaha rehe jahyk rahā, upa hukwen ke kynda katu te. Upa hukwen harōha ta harō katu u'am tī. Anī. Hukwen ke jande japirorahā, jamahem ym sawa'e ta ke — aja sonda ta pandu.

24 Ame'ē ke rehe hendu rahā, pa'lihu ta māte we ame'ē te a'eta my. Sonda tama'e kapitā aja tī. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū sondama'e kapitā ke a'e.

—Myp a'eta ihon my? — aja pandu pandu a'eta jupe.

25 Pe, amō uhyk uwyr. Pandu:

—Pesarahā! Kyndaha pe sawa'e ta ke pekynda peraho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixo apo 'y. Ngā ke a'eta mu'e mu'e u'am — aja tamūi ta pe amō pandu.

26 Ame'ē ke rehe hendu rahā, sonda tama'e kapitā oho piam. Sonda ta inamō oho tī. Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk werur tī. Hātā ym pyhyk a'eta rehe. Hātā pyhyk rahā, ita ke sonda ta rehe ngā ombor ta, aja kapitā ukwa. Hetaha ngi kyje, a'erehe wewe katu pyhyk raho.

27 Pe, Jesu mondo ame'ē ta ke muhyk rahā, ngā panduha renda pyter pe mupu'am. Jundéu awa tama'e pa'l keruhū pandu:

28 —Jesu rehe har pemu'e ym apo 'y, aja hātā pehē pe japandu. Anī. Pehendu ym. Pemu'e ame'ē rehe har upa Jerusarē ok ta pe har ta ukwa apo. Jesu ke amō ta riki jukwa. Anī. A'le ke jande riki jajukwa aja pepandu. Katu ym aja — aja Jesu mondo ame'ē ta pe pandu.

29 Pe, Petu namō Jesu mondo ame'ē ta pu'am u'am. Pe, Petu pandu ngā pe:

—Tupā je'ēha rehe jō jahendu katu rahā, katu te ame'ē. Amō sawa'e je'ēha rehe anī. (Katu we ame'ē.) 30 Myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke pemujar pemu'am. Aja pejukwa. Anī. Jesu ke Tupā mukwera katu muhem. Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu. 31 Pe, Jesu ke hake Tupā muhyk raho. A'erehe a'e riki kapitā keruhū. A'e riki awa muhāha tī. Ma'e ka'u te'eha ke jundéu awa ta ma'ema'e. Anī. Tupā rehe ipy'a muruwak mondo rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ngā rehe. 32 Jesu rehe har japandu pandu. Jasak ame'ē rehe har japandu pandu tī. Jesu rehe har Tupā'ā mujekwa tī. Tupā rehe hendu katu ame'ē ta py'a rehe Tupā'ā ke a'e moī katu — aja Petu pandu.

33 Ame'ē ke pa'ihu ta hendu rahā, parahy te hū. Jesu mondo ame'ē ta ke a'eta jukwa tar katu. 34 Pe, ngā panduha renda pe amō sawa'e

pu'am. Her Ngamari. Parise riki a'e. Moise je'ëha mu'e ame'ë ke a'e tī. "Sawa'e katu me'ë ke" aja upa ngā ukwa ehe har. Pe, a'e pandu:
—Jesu mundo ame'ë ta ke soroka pe emondo — aja.

35 Pe, ngā panduha renda pe ixo ame'ë ta pe pandu:
—Jundéu awa tama'e kapitā ta! Pehendu katurahā! Petu ta ke pemahy ym we rī. Ma'e ke pekwa py pei. 36 Amukwehe te amō sawa'ixo. Her Téu. Kapitā a'e jupe. Heta sawa'le ta inamō jy'ar oho. Kuja, 400 hetaha. Anī. A'e ke amō jukwa. Pe, inamō ixo ame'ë ta upa uhāi ujan oho. Ame'ë ta ngi har nixói te apo 'y. 37 A'engi amō sawa'le uwyr tī. Her Jun. Ngariréi ywy pe har a'e. Ngā hetaha ke kapitā keruhū manga manga rahā, Jun uwyr. Inamō heta ngā oho tī. Anī. A'e ke amō jukwa tī. Pe, inamō ixo ame'ë ta upa uhāi ujan oho tī. 38 A'erehe pehē pe ihē apandu katu apo. Jesu mundo ame'ë ta ke pemahy ym. Mā peja ixo. Sawa'e je'ëha rupi a'eta ma'e ke ma'ema'e ixo rahā, upa ta kanim oho. 39 Anī rahā, Tupā je'ëha rupi a'eta ma'ema'e ixo rahā, marā ka ym kanīha. Tupā namō pejumai ta — aja Ngamari pandu.

Pe, a'e pandu ame'ë ke rehe ngā hendu katu. 40 Pe, Jesu mundo ame'ë ta ke muhyk werur tī. Upa a'eta ke amō ta nupā hū. Pe, pandu tī:

—Jesu rehe har pepandu ym te apo 'y — aja kapitā ta pandu a'eta pe.

41 Pe, poir mondo. Ngā panduha renda ngi a'eta uhem oho. Jesu kotyhar ta ke a'eta, a'erehe amō ta mahy. Mahyha ke a'eta pyhyk, ame'ë ke Tupā putar aja a'eta ukwa katu, a'erehe hury katu oho. 42 Wera rahā pame katu te a'eta mu'e u'am. Tupā rehe ngā jumu'eha keruhū pe mu'e u'am. Amō ta rok pe mu'e u'am tī. Jesu Kirisutu rehe har mu'e u'am.

Awa po wajar moköi haihu katu ame'ë ta ke

6 1 Arahā Jesu rehe amō amō heta jurujar katu. Jundéu awa ta ke ame'ë ta. Ame'ë ta ngi har amō ta ngere awa ta je'ëha ke pandu ame'ë ta ke tī. Amō ta emberéu awa ta je'ëha ke pandu ame'ë ta ke tī. Pe, ngere awa ta je'ëha pandu ame'ë ta parahy. Emberéu awa ta je'ëha ke pandu ame'ë ta rehe parahy. Kuja pandu:

—Emberéu awa ta je'ëha ke pandu ame'ë ta kty'yym jande rehe. Ixawa'e manō ame'ë ta heta we ixo. Ame'ë ta ngi har emberéu awa ta je'ëha ke pandu ame'ë ta pe me'ë me'ë katu ma'e ke. Ngere awa ta je'ëha ke pandu ame'ë ta pe me'ë me'ë we mi ma'e ke. Katu

ym aja. Juja ym me'ē me'ēha — aja ngere awa ta je'ēha ke pandu ame'ē ta je'ē je'ē hū.

2-3Pe, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mujy'ar. Jesu mondo ame'ē ta riki mujy'ar. Ame'ē ta ke awa py mokōi hetaha. Ngā pe a'eta pandu:

—Jande mu ta! Pehendu katurahā! Ngā mi'u ke jande jame'ē me'ē rahā, marā ka ym Tupā je'ēha ke amō ta pe jamu'eha rī. Ngā mi'u jame'ēha rehe jō jama'ema'e ja'am. Katu ym aja. Jesu rehe har amō ta pe jamu'e ym rahā, katu ym. A'rehe amō sawa'e ta rehe pesak katu. Ko ipy'a rehe Tupālā ihī katu ame'ē ta rehe pesak katu. Amō we tī. Ukwa katu ame'ē ta rehe pesak katu tī. Amō we tī. Sawa'e katu te ame'ē ta rehe pesak katu tī. Pehē ngi har awa po wajar mokōi sawa'e ta rehe pesak katu. Pe, ame'ē ta pe japandu ta: “Ngā mi'u ke peme'ē me'ē” aja. Jande ani. ⁴Tupā je'ēha ke jamu'e ta ngā pe rī. Tupā namō japandu pandu ta rī — aja Jesu mondo ame'ē ta pandu.

⁵Ame'ē je'ēha rehe upa ngā hury katu, a'rehe ngā mi'u me'ēha ta ke mu'am. Ko Esete ke ngā mu'am. Jesu rehe jurujar katu te ame'ē ke a'e. Ipy'a rehe Tupālā ihī katu ame'ē ke a'e tī. Amō Siri ke ngā mu'am tī. Amō Pok ke mu'am tī. Amō Nikanor ke mu'am tī. Amō Timā ke mu'am tī. Amō Pame ke mu'am tī. Amō Nikoráu ke mu'am tī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym a'e. Antioki ok ta pe har a'e. Yman jundéu awa tamūi ta ukwaha rehe a'e jurujar katu. Apo Jesu rehe jurujar katu tī. ⁶(Ame'ē awa po wajar mokōi sawa'e ta ngā mi'u ke me'ē me'ē ta.) Pe, ame'ē sawa'e ta ke Jesu mondo ame'ē ta ruwa kovy ngā mupu'am. Pe, Tupā namō pandu pandu. Ame'ē ta ãkā rehe a'eta po ke Jesu mondo ame'ē ta mujar. (Aja ngā mi'u ke me'ē me'ē ame'ē ta ke a'eta, aja ngā pe mujekwa.)

⁷Tupā je'ēha rehe amō amō ta hendu katu te hū. Jesu rehe amō amō Jerusarē ok ta pe har ta jurujar katu tī. Heta jundéu awa tama'e pa'i ta jurujar katu tī.

Esete ke amō ta pyhyk

⁸Esete rehe Tupā usak katu te, a'rehe ahy ixo ame'ē ta ke Esete mukatu hū. Tupāma'e pyrātāha namō mukatu hū ngā ke. A'rehe ame'ē ke rehe ngā usak rahā, pandu: “Mā! Katu hū!” aja pandu. ⁹Pe, inamō amō sawa'e ta je'ē hātā tā hū. Amō kovy jundéu awa tama'e jy'ariha renda ngi har ta ke a'eta. Henda rer: “Ngā poir ame'ē ta ke” aja ngā jupe. Syre ok ta ngi uwyr ame'ē ta ke a'eta tī. Arexandiri ok

ta ngi uwyr ame'ẽ ta ke a'eta tĩ. Amõ ta Siri ywy ngi uwyr ame'ẽ ta ke amõ ta tĩ. Amõ ta Asia ywy ngi uwyr ame'ẽ ta ke amõ ta tĩ. Pe, Esete namõ a'eta je'ẽ hâtã tã hû. ¹⁰Ukwa katuha ke Tupâ'ã muwyr ipe, Esete pe. A'erehe marã ka ym Esete je'ëha ke ame'ẽ ta mukanîha. A'erehe jyty'ym ehe. ¹¹A'erehe amõ sawa'e ta pe pandu:

—Esete rehe har te'e pepandu peho. Aja rahã, kome'ẽ tamatarer pehẽ pe Jame'ẽ ta — aja ngã poir ame'ẽ ta pandu.

A'erehe sawa'e ta te'e pandu oho:

—“Moise katu ym. Je'ëha rehe pehendu ym” aja Esete pandu ame'ẽ ke rehe jahendu. “Tupâ katu ym. A'e je'ëha rehe pehendu ym tĩ” aja Esete pandu ame'ẽ ke rehe jahendu tĩ — aja Esete rehe har te'e a'eta pandu.

¹²Ame'ẽ panduha namõ upa ngã ke sawa'e ta muparahy. Tamûi ta ke a'eta muparahy tĩ. Moise je'ëha mu'e ame'ẽ ta ke a'eta muparahy tĩ. A'erehe johu ngã Esete kotoy oho. Pyhyk a'e ke. ¹³Pe, ngã panduha renda pe raho. Pe, Esete rehe har te'e pandu ame'ẽ ta ke a'eta werur tĩ. Te'ëha ta pandu:

—Tupâ rehe ngã jumu'eha renda keruhû katu te, aja jande jakwa katu. Ani. “Jixer te'e” aja Esete pandu. “Moise je'ëha katu ym. Pehendu ym ehe” aja a'e pandu tĩ. ¹⁴Kuja a'e panduha rehe jahendu tĩ. Upa Tupâ rehe ngã jumu'eha renda keruhû ke Jesu mujixer ta. Jesu riki Nasare ok ta pe har ke a'e. Upa Moise mu'e ame'ẽ ke amõ kotoy muruwak ta, aja Esete pandu. Ame'ẽ ke rehe jahendu tĩ — aja Esete rehe har te'e sawa'e ta pandu.

¹⁵Upa katu te ngã panduha renda pe wapyk uĩ ame'ẽ ta Esete ruwa rehe usak usak uĩ. Huwa ke hendy. Tupâ je'ëha rahoha ruwa aja hendy.

Esete je'ëha ke

7 ¹Esete pe jundéu awa tama'e pa'lí keruhû pandu:
—Ame'ẽ je'ëha jetehar te nde pe my? — aja ipe.

²⁻³Esete pandu:

—Ani. Te'e riki. Tamûi ta! Pehendu katurahã! Ihẽ anam ta! Pehendu katu tĩ. Amarã riki jande ramûi. Mesopot ywy rehe a'e ixo rahã, Tupâ pandu ipe. Wera te hû namõ ixo ame'ẽ ke a'e. Ma'e, Harã ok ta pe Amarã tyryk ym we oho rĩ. Kuja Tupâ pandu ipe: “Sengi etyryk echo. Nde anam ta ke ehijar echo. Nde pái rekoha ehijar echo tĩ. Amõ ywy ke nde pe amujesak ta. A'ep etyryk echo” aja

Amarã pe. ⁴A'erehe Kaundéi ywy ke Amarã hijar oho. Harã ok ta pe tyryk oho. Ipái oho inamõ tĩ. A'engi ipái manõ rahã, amõ ywy pe a'e ke Tupã mutyryk mondo. Kome'ẽ ywy pe muwyr, ma'e, Tupã mujesak ame'ẽ ke pe. Yman a'ep a'e uhyk oho. Apo ame'ẽ ywy pe jande jaxo tĩ. ⁵Anĩ. Ywy ke nixói ipe, Amarã pe. Ima'e ke nixói te. Tupã me'ẽ ym we ipe rĩ. Amarã ra'yir nixói te rahã, Tupã manga katu ipe: "Kome'ẽ ywy ke nde pe ihẽ ame'ẽ ta. Nema'e ta. Ne rainõma'e ta tĩ" aja Amarã pe Tupã pandu katu — aja Esete pandu.

⁶A'e pandu tĩ:

—Kuja Tupã pandu tĩ: "Amõ ywy rehe ne rainõ ta ixo ta. A'ep paraky te'e hũ ta. Ame'ẽ ta ke amõ awa ta mahy hũ ta tĩ. 'Ar ke ymanuhũ ta raho. Kuja, 400 warahy 'ar aha ta oho. ⁷Ame'ẽ ke upa rahã, ame'ẽ awa ta ke ihẽ amahy ta. Te'e muparakyha ta ke ihẽ amahy ta. A'engi ame'ẽ ywy ngi ne rainõ ta uhem oho. Kome'ẽ ywy rehe jywyr ta. Pe, ihẽ rehe ipy'a ke a'eta moï moï katu ta" aja Amarã pe Tupã manga katu. ⁸Tupã pandu katu, ame'ẽ ukwa katuha ke Amarã pe Tupã muwyr. Kuja. Ehe ihĩ ame'ẽ pirer ke jupã rahã, jundéu awa kotyhar ke a'e aja mujekwa. Tupã usak katu ehe ame'ẽ ke a'e, aja ukwa katu. A'erehe ta'yir pirer ke Amarã jupã. Ta'yir rer Isak. U'ar, ame'ẽ ngi awa po wajar mokõi ukwer rahã, ipirer ke jupã. (Aja rahã, Tupã manga katuha ke a'e putar katu, aja mujekwa katu.) Isak aja tĩ. Ta'yir pirer ke jupã tĩ. Ta'yir rer Jako. Jako aja tĩ. Ta'yir ta pirer ke jupã tĩ. (Ipirer jupã rahã, ko jundéu awa ta kotyhar ta ke a'eta. Tupã usak katu a'eta rehe, ame'ẽ ta ke a'eta, aja mujekwa katu.) Jako ra'yir ta heta. Awa py mokõi ta'yir ta hetaha ipe. Jande ramüi ta ke a'eta.

⁹—Jako ra'yir ta ngi har peteĩ Jose. Imu ta jyty'ym ehe. Pe, imu ta muhepy. Pe, Eji ywy pe Jose ke amõ ta raho. Paraky te'e a'e ixo. Pe, Jose rehe Tupã usak katu. ¹⁰A'e ke amõ ta mupyrara rahã, Tupã muputu'u katu ingi. Tupã usak katu ehe tĩ. Ukwa katuha ke muwyr ipe tĩ. A'erehe eji ywy pe har tama'e kapitã keruhũ ruwa koto pu'am rahã, Jose rehe kapitã keruhũ usak katu. Kapitã keruhũ rer Parao. Pe, Jose ke kapitã aja a'e mu'am. Eji ywy pe har tama'e kapitã aja a'e mu'am. Kapitã keruhũ rok kapitã a'e tĩ. ¹¹Pe, ngã pe ngã mi'u nixói te. Upa Eji ywy rupi nixói. Kanaã ywy rupi nixói te tĩ. Pyrara hũ ngã. Jande ramüi pe nixói te tĩ. ¹²Pe, Eji ywy pe ahúi aja me'ẽ pyta we mi aja Jako hendu. A'erehe ta'yir ta ke ixoty mondo, jande ramüi ta ke. ¹³Mokõihar a'eta oho rahã, imu ta pe juehe har Jose mujekwa. Pe, Jose rehe har Parao ukwa tĩ. Jose riki jundéu awa ke

a'e, aja a'e ukwa. ¹⁴Pe, ipái pe myrandu Jose mondo. “Eji ywy pe ihē koky ejur. Upa katu te ne anam ta erur tī” aja myrandu mondo.

¹⁵—Kuja, 75 ngā hetaha ixo. Pe, Eji ywy pe Jako oho. A'ep a'e manō. A'ep jande ramūi ta manō tī, ma'e, Jako ra'yr ta ke.

¹⁶Ymanuhū tī, jande ramūi kangwer ke amō ta mutyryk raho. Sikē ok ta pe raho. A'ep itakwar keruhū ihī. Ame'ē pe ixangwer ke ngā mou tī. Yman ame'ē itakwar keruhū ke Emor ra'yr ngi Amarā jo'ok. Tamatarer Amarā muhepy ipe.

¹⁷—Yman Amarā pe Tupā manga katu. Ame'ē panduha rehe uhyk tate rahā, Eji ywy pe jande ramūi ta jumuheta oho. ¹⁸Pe, Eji ywy pe amō kapitā keruhū uhem ngā pe. Jose ambyr rehe har ukwa ym a'e. ¹⁹Ame'ē kapitā keruhū muka'u te'e jande ramūi ta ke. Mupyrara hū tī. Kuja jande ramūi pe panduha mondo tī: “Ta'lyn ra'yr u'ar rahā, pehē rok ngi pembor indo. Sawa'e ra'yr ta pame katu te pembor indo” aja kapitā keruhū pandu. Aja sawa'e ra'yr ta ke jukwa. ²⁰Arahā amō sawa'e ra'yr u'ar. Her Moise. Katu hū ame'ē ke a'e, aja imāi ta ukwa. ²¹A'erehe jukwa ym. Mahapyr jahy imāi namō mukanim. Pe, hok ngi imāi muhem mondo rahā, Parao rajyr mahem. Kapitā keruhū rajyr ke a'e. “Ko ihē membyr apo 'y. Ihē amutiha ta” aja Parao rajyr pandu. ²²Pe, upa eji awa tama'e ukwa katuha Moise ke amō mu'e. Je'ēha ke pandu katu te tī. Upa ma'e ke ma'ema'e katu te tī.

²³—Mokōi awa py upa warahy 'ar ame'ē ke Moise. Pe, arahā ianam ta rehe usak oho. Ianam ta riki jundéu awa ta ke. ²⁴Pe, oho ixo rahā, ianam ke eji ywy pe har mahy te'e, ame'ē ke rehe usak. Pe, ame'ē ke muputu'u oho. Mahyha ngi mupoir ta, a'erehe jukwa. ²⁵Eji ywy pe har ke Moise jukwa. [Ihē anam ta ke ihē amupoir ajur, a'erehe ihē ke Tupā muwyr. Ame'ē ke ihē anam ta ukwa ta, aja Moise ipy'a pe ukwa katu. Anī. Aja ym ianam ta ukwa.] ²⁶Amō wera rahā, mokoi jundéu awa ta jumai ixo, ame'ē rehe Moise usak tī. Pe, muputu'u ta tipe. Pandu a'leta pe: “Sa'le ta! Pehendu katurahā! Mā peja ym! Pehē riki anam ta. A'erehe pejumai ym pexo” aja Moise pandu. ²⁷Pe, ianam ke mupyrara ame'ē ke sosok mondo. Moise ke sosok mondo. Pandu ipe: “Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī. ‘Awa katu my?’ Anī rahā: ‘Awa katu ym my?’ Ame'ē panduha aja ym nde. ²⁸Kwehe eji ywy pe har ke nde erejukwa. Aja ihē ke nde erejukwa tar katu my tī” aja Moise pe pandu. ²⁹Ame'ē ke rehe hendu rahā, Eji ywy ngi Moise ujan oho. (Parao ukwa ta tī.

Ame'ē ngi kyje, a'erehe ujan oho.) Mijiā ywy pe oho. Amō ywy pe har aja ixo. (Usak te'e aja ixo.) A'ep hakehar ke pyhyk. Pe, mokōi ta'yr ipe.

³⁰—A'ep amō mokōi awa pypa warahy 'ar aha oho. Ywy'ā keruhū rake awa nixói te ame'ē ywy ihī. Ywy'ā keruhū rer Sinái. A'ep Moise wata oho ixo rahā, jupirā'y ke ukwái ukwái te'e ixo. Ame'ē ke rehe a'e usak. Tata hendyha pyter pe Tupā je'ēha rahoha uhem. ³¹Ame'ē ke rehe usak rahā: “Mā! Ma'e my?” aja pandu jupe. A'erehe hake ngi we usak katu oho ehe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu ipe: ³²“Ihē rehe ne ramūi ta ipy'a moī moī katu. Ihē rehe Amarā ipy'a moī moī katu. Isak aja tī. Ipy'a moī moī katu tī. Jako aja tī. Ipy'a ke a'e moī moī katu tī” aja panduha uwyr ipe. Pe, Moise jumukahem ingi, a'erehe ryrýi u'am ingi. ³³Usak tar ym apo ehe 'y. Jandema'e sawa'e te pandu tī: “Ihē Tupā. Ko ihē axo. Nde erepyrū ere'am, ame'ē ywy ke katu te ame'ē ke. A'erehe nde py rehe har ejo'ok. (Aja rahā ihē rehe nde py'a nde eremoī moī katu, aja ihē pe nde eremujeckwa.) ³⁴Ihē kotyhar ta ke Eji ywy pe ixo. Ame'ē ta ke amō ta mupyrara hū. Ame'ē ke ihē akwa katu. Ame'ē ta jixi'u hū. Ame'ē ke rehe ihē ahendu tī. A'erehe ame'ē ta ke ihē amupoir ajur. Esarahā! Eji ywy pe nde ke ihē amondo ta. Ame'ē ta ke nde erepoir ta ereho” aja Moise pe pandu.

³⁵—Yman riki ame'ē Moise ke jundéu awa ta putar ym. Pandu ipe: “Jandema'e kapitā ym nde. Jandema'e panduha aja ym nde tī” aja Moise pe. Ame'ē Moise ke Tupā mondo. A'e ke kapitā aja a'e mu'am. Poiriha ke a'e tī. Inamō Tupā je'ēha rahoha ma'ema'e katu. Jupirā'y ke ukwái ukwái te'e. Ame'ē pyter pe usak, a'e riki Moise namō ma'ema'e katu. ³⁶Eji ywy pe ma'e ke Moise ma'ema'e hū. Aja Tupāma'e pyrātāha ke a'e mujesak ngā pe. Y ramūi pe aja tī. Y ramūi rer: “Y pytā.” Pe, Eji ywy ngi ianam ta ke mujy'ar raho. Awa nixói te ame'ē rupi wata oho ixo. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, wata oho ixo. A'ep Tupāma'e pyrātāha ke ngā pe a'e mujesak tī. ³⁷Jundéu awa ta pe Moise pandu: “Ihē aja amō Tupā je'ēha pandu ame'ē ke pehē pe Tupā muwyr ta tī. Pehē ngi har uhem ta” aja Moise pandu. ³⁸Awa nixói te ame'ē pe jundéu awa ta jy'ar ixo. Ame'ē ta namō Moise ixo. Sinái ywy'ā keruhū rake a'eta jy'ar uwyr. Ame'ē ywy'ā keruhū 'ar pe Moise namō Tupā je'ēha rahoha pandu pandu. A'ep Tupā je'ēha ke Moise pyhyk. Ame'ē je'ēha rehe awa hendu katu rahā, ixo katu ta. Ame'ē ke jande ramūi ta pe a'e pandu pandu. Ame'ē ke jande pe muwyr tī.

³⁹—Anī. Moise pandu ame'ē ke rehe jande ramūi ta hendu ym. Putar ym a'e ke. ⁴⁰Eji ywy pe jywyr ta tipe oho. Ywy'ā keruhū 'ar

pe Moise ixo rī, pe, imu pe jande ramūi ta pandu, ma'e, Arā pe: “Ma'e'ā jande pe emujā. Tupā aja jande pe. Jande ndutar kovy oho ta. Eji ywy ngi jande ke Moise mujy'ar werur. Jande jakwa ym ehe har apo. My ihon mamy” aja Arā pe jande ramūi ta pandu. ⁴¹Arahā itatawā ke te'e tapi'iruhu ra'yrlā ke a'eta mujā. Ame'ē ruwa kovy tapi'iruhu te ke a'eta jukwa. Aja ipy'a moī moī katu u'am ehe. A'eta mujā ame'ē ke rehe hury katu. ⁴²A'erehe jande ramūi ta ke Tupā hijar oho. Pe, upa ywa rehe hendy ame'ē ke rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu u'am. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. Tupā pandu:

“Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Mokōi awa pypa warahy 'ar rahā, awa nixói te ame'ē rupi pexo.

Heta tapi'iruhu ke pejukwa rahā, ihē rehe pehē py'a pemoī moī ym pexo.

⁴³ Amō rehe pehē py'a pemoī moī katu pexo.

So'o pirer ok ke peraho. Ame'ē wyr pe Moro'ā pemoī. Jahy rata'ā pemoī tī. Her Hēpā.

Ame'ē ta tupā ta aja pekwaha pehē jupe. Ame'ē'ā rehe pehē py'a pemoī moī katu pexo. Katu ym aja.

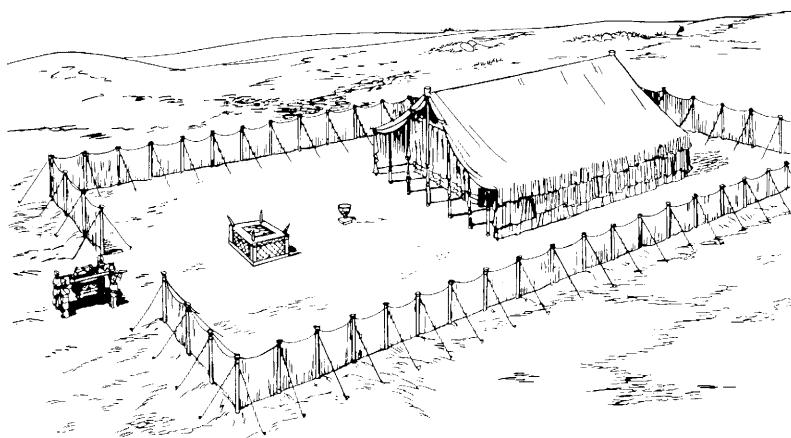
A'erehe amō ywy rehe pehē ke ihē amondo ta. Mambiro ok ta kupe kovy ihē amondo ta” aja Tupā pandu.

—Aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

⁴⁴ A'e pandu tī:

—Awa nixói te ame'ē rupi jande ramūi wata oho ixo rahā, so'o pirer ok ke a'eta raho. Ame'ē pe Tupā rehe jande ramūi ipy'a moī moī katu ixo. So'o pirer ok mujāha ke Moise pe Tupā mujekwa. Aja jande ramūi mujā. ⁴⁵A'engi Moise manō rahā, jande ramūi ta ke Josue mujy'ar raho. Kome'ē ywy pe mujy'ar werur. Arahā kome'ē ywy pe amō awa ta ixo. Pe, ame'ē ta ke Tupā muhem mondo. Pe, kome'ē ywy ke jande ramūi pyhyk. Henda ke pe pyhyk. Kome'ē ywy pe uhyk rahā, so'o pirer ok ke werur tī. Ame'ē ke hainō ta pe jande ramūi mupyta. Ndawi uhem rahā, ame'ē ke pewe ixo rī. ⁴⁶Ndawi rehe Tupā usak katu. Pe, Tupā pe Ndawi pandu: “Kome'ē ywy pe nde pe ok keruhū ihē amujā tar katu. Ame'ē pe nde rehe ngā ipy'a ke moī moī katu ta. Nde rehe Jako ipy'a katu ame'ē ke a'e tī” aja Ndawi pandu. ⁴⁷Anī. Ndawi mujā ym. Ta'yrlā riki mujā. ⁴⁸Saromā riki ok keruhū mujā. Anī. Awa ta mujā ame'ē ke rehe Tupā ixo ym. Tupā riki ywate har a'e. Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī. ⁴⁹Tupā pandu:

“Ywa pe ihē axo. Ihē riki sawa'e te. Kome'ē ywy keruhū pe aja tī. Ihē axo tī.

(Atos 7.44)

Ok keruhū awa ta mujā ame'ē ke rehe ihē apyta ym ta. Henda peteīhar rehe ihē apyta ym ta tī.

50 Ihē riki upa katu te ma'e ke ihē amujā, aja Tupā pandu” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī — aja Esete pandu.

51 A'e pandu tī:

—Tamūi ta! Pehē ākā janam rāi. Tupā rehe jurujar ym ame'ē ta ke pehē, a'erehe pehendu ym. Tupā'ā je'ēha ke jande ramūi putar ym. **52** Aja pehē tī. Peputar ym tī. Upa Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke jande ramūi ta mupyrara. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke a'eta jukwa tī. Tupā ra'yr uwyr ta, aja pandu ame'ē ta ke a'eta jukwa. Pe, Ta'yr uwyr rahā, peputar ym a'e ke. **53** A'e ke pejukwa tī. Tupā je'ēha ke pehē pe Tupā je'ēha rahoha ta muwyr. Anī. Ame'ē ke rehe pehendu ym — aja jundéu awa ta pe Esete pandu pandu.

Esete ke amō ta jukwa

54 Esete je'ēha rehe hendu rahā, ngā panduha rendama'e capitā ta parahy ehe. Parahyha rehe hāi su'u su'u u'am. **55** Pe, Esete py'a rehe Tupā'ā ihī katu. Pe, ywa rehe Esete ma'ā rahā, Tupā rake wera te hū, ame'ē rehe usak. Tupā rake Jesu pu'am u'am ame'ē ke rehe usak tī. **56** A'e pandu:

—Pesarahā! Ywa pe sawa'e te i'ai. Amukwehe te we kome'ē ywy keruhū pe wyjy uwyr ame'ē ke a'e. Tupā rake pu'am u'am apo 'y. Ame'ē ke rehe ihē asak — aja Esete pandu.

(Atos 7.54-60)

57 Anī. Ipyakwar ke ipo pe hetaha ta kynda. (Hendu tar ym a'eta.) Ahem hū tī. Pe, opor oho ehe. 58 Pe, ok ta ngi muhem raho. A'ep ita pe japi. Aja a'e ke ngā jukwa. Sawa'e wan namō ita omboriha ta kamixa ke hijar oho. 59 Sawa'e wan ame'ẽ rer Sáu. Ita a'eta omombor ixo rahā, Esete pukái:

—Jesu! Ihēma'e sawa'e te ndel! Ihē'ã ke eraho! — aja pukái.

60 Pe, ipynarāi pe u'ar. Hātā pukái ipe tī:

—Sawa'e! Ihē rehe peme'ẽ ta katu ym ame'ẽ ke te'e ma'ema'e ixo. Peme'ẽ ta ke emupyrara ym — aja Esete pukái.

Upa pandu rahā, a'e manō.

Pe, Esete ke ngā jukwa rahā, Sáu pandu tī: “Ere! Pejukwa katu!”
aja riki.

Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke Sáu mupyrara

8 1 Arahā Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta heta ixo. Jerusarē ok ta pe heta ixo. Ame'ẽ ta ke amō ta mahy hū. Mupyrara hū tī. A'rehe amō amō ywy rupi uhāi oho. Jundéi ywy rupi uhāi oho. Samari ywy rupi uhāi oho tī. Jesu mondo ame'ẽ ta jō Jerusarē ok ta pe ixo. 2 Tupā rehe hendu katu ame'ẽ ta Esete rete ke jptym raho. Jixi'u hū ehe.

³Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Sáu mumba tar katu. Ok rupi pame katu te kekar oho ixo. Mahem rahā, muhem raho. Pe, kyndaha pe kynda raho. Sawa'e ta ke aja. Kūjā ta ke aja tī. Kyndaha pe kynda raho tī.

Samari ywy pe myrandu katu ke amō pandu oho

⁴Amō amō ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta uhāi oho. A'ep Jesu rehe har pandu pandu. Myrandu katu ke pandu raho. ⁵Amō sawa'e ixo. Her Siri. Samari ywy pe ok ta ihī. A'ep a'e oho. Myrandu katu pandu pandu raho. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Awa muhāha a'e, aja ok ta pe har ta pe a'e pandu pandu raho tī. ⁶Pe, je'ēha rehe ok ta pe har ta hendu hendu katu te u'am. Tupāma'e pyrātāha namō marā ka ym amō ma'eha, ame'ē ke a'e ma'ema'e katu. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'ē riki jetehar te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.) ⁷Heta ngā py'a ngi ājā ta ke Siri muhem mondo. Ājā ta uhem rahā, hātā ahem hū. Heta jupyātā rātā ame'ē ta ke mukatu tī. Heta wata katu ym ame'ē ta ke mukatu tī. (Aja rahā, Jesu rehe har pandu ame'ē riki jetehar te ke, aja mujekwa. Inamō Tupā ixo, aja mujekwa tī.) ⁸A'erehe a'ep pe har ta hury katu ehe.

⁹Pe, ame'ē ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Simā. Paje a'e. Yman samari ywy pe har ta ke a'e muka'u ka'u te'e. Sawa'e keruhū jupe, aja pandu pandu ngā pe. ¹⁰Je'ēha rehe upa hendu katu. Upa ok ta pe har ta hendu katu ehe. Ngā pandu:

—Tupāma'e pyrātāha namō a'e ixo — aja Simā rehe har upa ngā pandu naī.

¹¹Paje a'e. Yman ngā ke muka'u te'e, a'erehe a'ep pe har ta hendu katu ehe. ¹²Pe, myrandu katu ke Siri pandu pandu. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e, aja pandu pandu. Ame'ē rehe amō jurujar katu rahā: "Ihē kotyhar ke" aja Tupā pandu. Pe, ame'ē myrandu katu rehe a'ep pe har ta jurujar katu. Sawa'e ta jurujar katu. Kūjā ta aja tī. Jurujar katu tī. Pe, ame'ē ta ke Siri mujahuk. (Aja rahā Tupā kotyhar ta ke apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) ¹³Simā jurujar katu tī. Upa Siri mujahuk rahā, inamō Simā ixo. Tupāma'e pyrātāha namō Siri mukatu hū ngā ke. Ame'ē ke Simā usak rahā, jupandu jupe:

—Mā! Katu te — aja Simā jupe.

¹⁴Jerusarē ok ta pe Jesu mundo ame'ē ta ixo. Kuja a'eta hendu. Tupā je'ēha rehe Samari ywy pe har ta jurujar katu, aja a'eta hendu.

A'erehe Petu ke Siri kota a'eta mondo. Juā ke mondo tī. ¹⁵A'ep a'eta uhyk rahā, jurujar katu ame'ē ta rehe har Tupā namō pandu pанду:
—Kome'ē ta rehe Tupā'ā emuwyr — aja Tupā pe pandu.

¹⁶A'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī ym we rī, a'erehe Tupā namō Petu ta pandu. A'ep pe har ta ke mujahuk rahā, Jesu je'ēha rupi mujahuk jō. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ¹⁷Pe, a'eta ākā rehe ipo ke Petu ta mujar. Pe, a'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī katu tī.

¹⁸⁻¹⁹Amō ta ākā rehe ipo ke Jesu mondo ame'ē ta mujar rahā, a'ep pe har ta rehe Tupā'ā ihī katu. Ame'ē ke rehe Simā usak rahā, Petu ta pe a'e pandu:

—Ame'ē pyrātāha ke ihē pe pemuwyr rahā, tamatarer pehē pe ihē ame'ē ta. Pe, amō ta ākā rehe ihē po amujar rahā, a'eta rehe Tupā'ā ihī katu ta tī — aja Simā pandu.

²⁰Petu pandu:

—Tupā'ā ke Tupā me'ē te'e. Ame'ē ke rehe tamatarer nde eremuhepy ta, aja nde erekwaha naī. Katu ym aja. A'erehe tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta my. ²¹Tupā kota nde py'a ihī katu ym, a'erehe jande namō nde erema'ema'e ym ta. Tupā rehe har nde eremu'e ym ta tī. ²²Nde erekwaha ngi emuruwak katu. Katu ym ame'ē nde erekwaha rehe har Tupā namō epandu pandu. Aja rahā, Tupā ipy'a jywyr ta nde rehe. ²³(Tupāma'e pyrātāha namō ma'e ke jama'ema'e.) A'erehe nde erejyty'ym te ha namō nde erexo, aja akwa. Ma'e nde ereka'u te'ha nde erema'eha namō nde erexo. Ame'ē ke nde erehijar ym rī, aja ihē akwa tī — aja Simā pe Petu pandu.

²⁴Pe, Petu pe Simā pandu. Juā pe pandu tī:

—Anī. Pehērahā! Ihē rehe har Tupā namō pehē riki pepandu. Aja rahā, ma'e ke ihē rehe uhyk ym ta. Petu pandu ramō: “Tamatarer ke ne namō mupyraraha renda pe oho ta” aja ihē rehe uhyk ym ta — aja Simā pandu.

²⁵Tupā je'ēha ke Petu ta pandu pandu. Jesu rehe a'eta usak ame'ē rehe har pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Jerusarē ok ta pe a'eta jywyr oho. Jywyr oho ixo rahā, amō amō ok ta rupi myrandu katu pandu pandu oho. Samari ywy pe ok ta ihī. Ame'ē rupi pandu pandu oho ixo.

Etio ywy pe har namō Siri pandu

²⁶Siri rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Pandu ipe:

—Ehorahā! Warahy jurukwā kota awa rape ihī, ma'e, iapyr kotoyhar ke. Jerusarē ok ta ngi Ngasa ok ta pe awa rape ihon.

(Ymanihar awa rape ke ame'ẽ.) Ame'ẽ awa rape rupi echo — aja Siri pe pandu.

27-28 Pe, kamixa ke Siri munde. Pe, ame'ẽ rape rehe uhyk oho. Ame'ẽ rupi hekoha pe amõ sawa'e jywyr ta oho ixo. Etio ywy pe har a'e. Eunu a'e. Etio ywy pe har tama'e kapitã keruhũ pe a'e paraky ixo. Kapitã keruhũ riki kûjã ke. Kûjã rer Kanda. Ima'e tamatarer usakiha ke sawa'e. Kapitã a'e tĩ. Amukwehe we Jerusarẽ ok ta pe oho. Tupã rehe ipy'a a'e moõ moõ oho. Apo hekoha pe jywyr oho ixo. Myra ujan ame'ẽ 'ar pe oho ixo. Pe, oho ixo rahã, Tupã je'ëha rehe usak usak uï. Yman Isai mupinim, ame'ẽ rehe usak usak uï. ²⁹Isai riki ymanihar Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ke a'e. Pe, Siri pe Tupã'ã pandu:

—Ixoty echo exo — aja ipe.

³⁰Pe, ixoty Siri ujan oho ixo. Pe, uhyk ehe. Isai mupinim ame'ẽ ke sawa'e pandu pandu. Ame'ẽ ke rehe Siri hñdu rahã, pandu ipe:
—Sale! Nde eresak eresak ame'ẽ ke nde erekwa katu my? — aja Siri pandu ipe.

³¹Sawa'e pandu:

—Anã. Amõ ihẽ ke mu'e ym rahã, marã ka ym ihẽ akwaha. Se ewapyk ejur. Ihẽ rake ewapyk — aja Siri pe sawa'e pandu.

³²Pe, sawa'e rake wapyk. Tupã je'ëha rehe sawa'e usak usak ame'ẽ ke kuja ihã:

“Jukwha renda pe arapuharan ke amõ jukwa raho.

A'e aja tĩ. A'e ke amõ ta jukwa ta raho tĩ.

Arapuharan ra'yr ke amõ ta hawí rahã, ahem ym. A'e ke aja tĩ.
Je'ẽ ym ta a'e ke tĩ.

³³A'e ke ngã mupyrara rahã, amõ muputu'u ym ingi. Ame'ẽ ywy pe har ta katu ym te ame'ẽ ke ma'ema'e ipe. Ame'ẽ rehe har pandu ym awa.

A'e ke amõ ta jukwa ta. Pe, kome'ẽ ywy keruhũ ke hijar ta oho” aja pinha ke sawa'e usak usak uï.

³⁴Pe, Siri pe sawa'e pandu:

—Emujekwa ihẽ pe rahã! Awa rehe har Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ke pandu pandu ko my? Juehe har pandu pandu my? Amõ rehe har pandu pandu my? — aja sawa'e pandu.

³⁵Pe, Jesu rehe har Tupã je'ëha pandu ame'ẽ ke pandu pandu, ame'ẽ ke Siri mujekwa ipe. Tupã je'ëha rehe sawa'e usak ramõ, ame'ẽ ke Siri mu'e. ³⁶Ame'ẽ ngi Jesu rehe har mu'e mu'e tĩ. Pe, pe rupi oho ixo rahã, y rehe a'eta uhyk oho. Pe, etio ywy pe har pandu:

—Ko y ihī. Ihē ke nde eremujahuk rahā, katu my? — aja Siri pe pandu.

37 [Siri pandu ipe:

—Jesu rehe nde erejurujar katu rahā, katu tiki — aja etio ywy pe har pe pandu.

A'e pandu:

—Jesu Kirisutu riki Tupā ra'yr, aja ihē akwa katu — aja etio ywy pe har pandu.]

38 A'rehe myra ujan ame'ē ke etio ywy pe har mupyta. Pe, y rehe a'eta uhyk oho. Mokōi jō a'eta. **39** A'e ke Siri mujahuk. (Aja rahā, Tupā kotyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) Pe, y ngi a'eta uhem rahā, Siri ke Tupālā pyhyk raho. Etio ywy pe har usak ym te ehe tī. Pe, pe rupi hury jywyr oho tī.

40 Siri riki pahar Asot ok ta pe uhem. A'engi amō amō ok ta pe myrandu katu pandu pandu oho. Jesu rehe har ame'ē myrandu katu ke pandu pandu oho. Pe, Sesaréi ok ta pe uhyk oho.

Jesu rehe Sáu jurujar katu

(At 22.6-16; At 26.12-18)

9 **1-2** Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta rehe Sáu parahy te rī. Upa jukwa tar katu. A'rehe jundéu awa tama'e pa'i keruhū pe a'e oho. Pandu ipe:

—Ndama ok ta pe ihē aho ta. A'ep jundéu awa tama'e jy'ariha renda heta ihī. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amahem rahā, apukwar ta arur. Sawa'e ta ke ihē apukwar ta arur. Kūjā ta ke apukwar ta arur tī. Jerusarē ok ta pe arur ta. Ne je'ēha rupi ihē aho ta. A'rehe paper pinim ke ihē pe emuwy — aja pa'i keruhū pe Sáu pandu.

Pe, ame'ē ke Sáu pe a'e me'ē.

3 Pe, Sáu oho. Ndama ok ta pe uhyk tate rahā, pahar ywa ngi wera te hū. Hake rupi wera te hū. **4** Ywy pe a'e u'ar ukwap. Kuja je'ēha rehe a'e hendu:

—Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my? — aja Sáu hendu.

5 Sáu pandu:

—Sa'e! Awa nde my? — aja pandu ipe.

Pe, Sáu pe pandu:

—Ihē riki Jesu. Ihē ke nde eremupyrara erexo. **6** Ere. Epu'am. Ndama ok ta pe echo. A'ep ma'e nde erema'ema'e ta ame'ē ke amō pandu ta nde pe — aja Jesu pandu.

⁷Sáu namõ oho ame'ẽ ta pyta u'am. Uhem ym ngã je'ẽha ke. Amõ je'ẽha rehe jõ a'eta hendu. Anĩ. Usak ym awa ke rehe. ⁸Pe, Sáu pu'am. Pe, eha pirar rahã, usak ym te ma'e ke. A'erehe ipo rehe amõ ta pyhyk. ⁹Aja Ndama ok ta pe hykýi muhyk raho. Mahapyr ukwer rahã, usak ym te ma'e ke rehe. Arahã u'u ym te ma'e ke. Y ke u'u ym tĩ.

¹⁰Pe, Ndama ok ta pe amõ sawa'e ixo. Her Anani. Jesu rehe jurujar katu a'e. Ixeraiha aja usak. Aja jandema'e sawa'e te mujekwa ipe:

—Anani!

A'e pandu.

—Sawa'e! Ma'e nde pe? — aja Anani.

¹¹Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Eho! Ok ta rape rupi echo. Ok ta rape rer: “Tatambyk.” Ame'ẽ rupi Jun rok ihĩ. Ame'ẽ rupi epandu: “My Jun rok ihĩ my? My Sáu? Tar ok ta pe har a'e” aja epandu echo. Ihẽ pe ma'e pandu pandu uĩ apo.

¹²Kuja ixeraiha aja a'e usak. Ixoty nde erehyk ereho. Nde po ke iãkã rehe nde eremujar. Aja rahã, ma'e ke rehe a'e usak katu ta tĩ. Aja ixeraiha rehe a'e usak — aja Anani pe jandema'e sawa'e te pandu.

¹³A'e pandu:

—Sawa'e! Ame'ẽ sawa'e rehe har amõ ta pandu hũ ihẽ pe. Nde kotoyhar ta rehe mäte hũ ma'e jaxeriha ke ma'ema'e. Aja Jerusarẽ ok ta pe ixo ame'ẽ ta pe ma'ema'e hũ tĩ. ¹⁴Ko Ndama ok ta pe aja tĩ. Nde kotoyhar ta ke mahy ta uwyr tĩ. Upa nde rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'e pyhyk ta uwyr. Jundéu awa tama'e pa'i keruhũ je'ẽha rupi a'e uwyr. A'erehe aho tar ym ixoty — aja Anani pandu.

¹⁵Jandema'e sawa'e te pandu ipe:

—Anĩ. Sáu kotoy echo! Ihẽ asak katu ehe ame'ẽ ke a'e. Ihẽ rehe a'e paraky ta apo 'y. Ihẽ rehe har a'e pandu pandu ta oho. Ame'ẽ riki ima'e parakyha ke. Amõ awa ta pe ihẽ rehe har pandu pandu ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu ta oho. Kapitã keruhũ pe pandu ta oho tĩ. Jundéu awa ta pe pandu pandu ta oho tĩ. ¹⁶Ihẽ rehe har a'e pandu pandu ta oho, a'erehe a'e ke amõ ta mupyrrara te hũ ta. Ame'ẽ ke ihẽ amujekwa ta ipe — aja Anani pe pandu.

¹⁷Pe, ixoty Anani oho. Jun rok mahem rahã, ixe oho. Pe, Sáu ãkã rehe ipo mujar. Pandu ipe:

—Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu apo 'y, a'erehe nde riki ihẽ mu apo 'y! Se nde erejur rahã, Jesu rehe nde eresak. A'e riki

jandema'e sawa'e te. A'e riki ihē ke muwyr nde koty. A'erehe ihē ajur. Nde reha ke amopok katu ajur. Nde py'a rehe Tupā'ã ihī katu ta tī — aja Sáu pe Anani pandu.

¹⁸Pe, pahar Sáu reha ngi ma'e ke u'ar. Pira pirer aja sakā ame'ẽ ke u'ar. Pe, usak katu tī. Pe, pu'am. Pe, a'e ke Anani mujahuk. (Aja rahā, Jesu kotoyhar ke a'e apo 'y, aja mujekwa katu.) ¹⁹Pe, ma'e ke upa u'u rahā, pyrātā katu tī.

Ndama ok ta pe myrandu katu ke Sáu pandu pandu

Ndama ok ta pe Sáu pyta we rī. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta namō pyta we rī. ²⁰Pe, pahar jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e ixe oho. Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. “Jesu riki Tupā'ra'yr” aja ngā pe a'e pandu pandu.

²¹Upa hendu ame'ẽ ta pandu: “Mā! Ma'erehe my!” aja ngā. Pe, pandu pandu a'eta jupe tī:

—Mā! Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke kome'ẽ sawa'e mupyrara hū. Jerusarē ok ta pe ixo, ame'ẽ ta ke mupyrara hū. Ndama ok ta pe aja tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke pyhyk uwyr tī. Pe, Jerusarē ok ta pe a'e pukwar ta raho. Pa'lihu ta pe pukwar ta raho, a'erehe se uwyr. Apo Jesu rehe har a'e pandu pandu katu. Ma'ewā puki! — aja a'eta jupe.

²²Sáu pandu katu te:

—Jetehar te riki. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā' mu'am ame'ẽ ke a'e — aja ngā pe a'e mujekwa katu te.

Ame'ẽ rehe har pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ěha ke mujywyr ym ipe. Ndama ok ta pe ixo ame'ẽ ta mujywyr ym ipe.

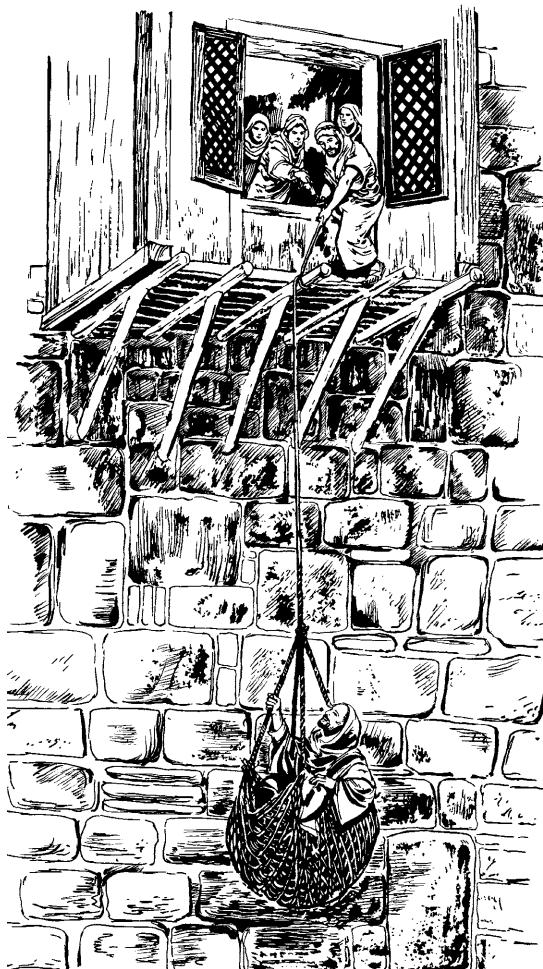
²³Yman a'ep Sáu ixo. Pe, jundéu awa ta jy'ar ixo. Pandu pandu a'eta jupe:

—Sáu ke jande jajukwa ta jaho — aja a'eta jupe.

²⁴A'erehe ok ta rukwen pe a'eta harō u'am. Wera rahā, harō u'am. Pytun rahā, harō u'am tī. Sáu ke a'eta pyhyk rahā, jukwa ta. Anī. Ame'ẽ rehe har Sáu pe amō pandu oho. ²⁵A'erehe pytun rahā, Sáu ke ehe katu ame'ẽ ta muhem mondo. Ok ta ita kurar ngi mujy mondo. Wasākā ran keruhū pe mujy mondo. Pe, ujan oho a'eta ngi.

Jerusarē ok ta pe Sáu ixo

²⁶Pe, Jerusarē ok ta pe Sáu uhyk oho. Uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta namō a'e jy'ar ta tipe oho. Anī. Sáu ngi a'eta kyje. Jesu rehe Sáu jurujar katu apo 'y, ame'ẽ ke a'eta ukwa ym, a'erehe kyje ingi.

(Atos 9.23-25)

hātā tā a'eta namō tī. Pe, Sáu ke ame'ē ta jukwa ta tipe. ³⁰Ame'ē ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ukwa rahā, Sesaréi ok ta pe Sáu ke a'eta raho. A'engi Tar ok ta pe Sáu ke a'eta mondo.

³¹Ajame'ē ke Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mupyrara ym. (Sáu mupyrara ym apo 'y.) A'erehe upa Jundéi ywy rupi ixo ame'ē ta ke amō ta mupyrara ym tī. Ngariréi ywy pe ixo ame'ē ta ke mupyrara ym tī. Samari ywy pe ixo ame'ē ta ke mupyrara ym tī. Pe, Jesu rehe jurujar katu te we ngā oho ixo. Tupā rehe ipy'a katu

27 Pe, Manambe oho ixoty. Pe, Jesu mundo ame'ē ta kotoy Sáu ke a'e muhyk raho. Ame'ē ta pe upa Sáu rehe har a'e pandu:

—Pe rupi Sáu oho ixo rahā, jandema'e sawa'e te rehe a'e usak. Jandema'e sawa'e te pandu pandu ipe tī. Apo Jesu rehe har Sáu pandu pandu tī. Ndama ok ta pe a'e pandu pandu hū. Pandu rahā, a'e kyje ym amō ta ngi — aja Jesu mundo ame'ē ta pe Manambe pandu.

28 Pe, ame'ē ta namō Sáu pyta. Jerusarē ok ta rupi Jesu rehe har a'e pandu pandu oho. ²⁹Pandu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pe, amō awa je'ēha pandu ame'ē ta a'ep ixo tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Ngere awa ta je'ēha a'eta pandu. Ame'ē ta namō Jesu rehe har Sáu pandu pandu hū. Je'ē

ixo tī. Tupā!ã mujekwa katu tī, a'erehe amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

Ri ok ta pe Petu oho. Jop ok ta pe oho tī.

32 Amō amō ok ta rupi Petu ohoho ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta rehe a'e usak oho. 33 Pe, Ri ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe uhyk. Her Enéi. Upa jupyrrātā rātā ame'ẽ ke a'e. Awa po wajar mahapyr warahy 'ar rahā, myrape 'ar pe túi, hok pe. 34 Pe, Petu pandu ipe:

—Enéi! Nde ke Jesu Kirisutu mukatu! Myrape 'ar ngi epu'am. Pukeka ke emupuku katu emou — aja Enéi pe pandu.

35 Pahar Enéi pu'am. Upa Ri ok ta pe har ta usak ehe. Pe, Tupā koty ipy'a ke ame'ẽ ta muruwak mondo. Saro ok ta pe har ta aja tī. Usak ehe tī. Pe, Tupā koty ipy'a ke a'eta muruwak mondo tī.

36 Jop ok ta pe kūjā ixo. Her Tambi. Ngere awa ta je'ẽha kuja amō her tī: “Ndo” aja ipe. Jesu rehe a'e jurujar katu tī. Katu ame'ẽ pame katu te amō ta pe a'e ma'ema'e katu. Ima'e ym te ame'ẽ ta rehe a'e haihu katu tī. 37 Ri ok ta pe Petu ixo rahā, ma'e ahyha ke kūjā pyhyk. Pe, manō. Hete ke amō ta kutuk. Y pe kutuk. (A'ep pe har ta aja te'eha a'e. Upa kutuk rahā, hete ke pukek.) Pe, kapy ywate har henda ihī ame'ẽ pe mou. 38 “Ri ok ta pe Petu ixo” aja Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta hindu. Ri ok ta kotete ihī. A'erehe ixoty mokōi sawa'e ta mondo. Kuja sawa'e ta pandu oho ipe:

—Pahar jande namō echo — aja Petu pe pandu oho.

39 Pe, Petu pu'am. Sawa'e ta namō oho. Jop ok ta pe uhyk rahā, kapy ywate har henda ihī ame'ẽ pe amō ta raho. Upa ixawa'e manō ame'ẽ ta juramā u'am. Petu rake rupi juramā u'am. Jixi'u hū u'am. Ixuwe katu rahā, kamixa ke Ndo mujā mujā. Ame'ẽ ke Petu pe mujesak jesak u'am. Kamixa puku Ndo mujā ame'ẽ ke mujesak jesak u'am tī. 40 Pe, kapy ngi upa kūjā ta ke Petu muhem mondo. Pe, ipynarāi pe wapyk. Tupā namō pandu pandu. Pe, hete koty uwak. Pandu:

—Tambi! Epu'am! — aja kūjā manō ame'ẽ ke pe Petu pandu.

Pe, eha ke kūjā pirar. Petu rehe ma'ã rahā, wapyk. 41 Ipo ke Petu pyhyk. Pe, mupu'am. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'e mujy'ar. Ixawa'e manō ame'ẽ ta ke mujy'ar tī. 42 Kūjā kwera ramō ame'ẽ ke a'e mujesak kūjā ta pe. Ame'ẽ rehe har myrandu upa Jop ok ta rupi amō ta pandu pandu oho. 43 A'erehe Jesu rehe heta ngā

jurujar katu. Jop ok ta pe Petu pyta we rī. So'o pirer rehe ma'eha namō a'e pyta we rī. Her Simā.

Kone rehe har

10 ¹Sesaréi ok ta pe amō sawa'e ixo. Her Kone. Homa awa tama'e sonda ta ixo. Itar ywy ngi sonda ta uwyr. Ame'ẽ tama'e kapitā ke a'e. Kuja, 100 hetaha sonda tama'e kapitā ke a'e. Sawa'e katu ame'ẽ ke a'e. ²Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Upa katu te hok wyr pe har ta aja tī. Tupā rehe ipy'a moī moī katu tī. Amō awa riki a'e. Jundéu awa ym a'e. Pe, jundéu awa ta ima'e ym te rahā, ame'ẽ ta rehe a'e haihu katu. Tupā namō a'e pandu pandu katu te tī. ³Amō wera rahā, warahy ywa ku'a ihon tate rahā, ixeraiha aja a'e usak. Tupā je'ēha rahoha wyjy uwyr ehe, aja a'e usak katu. A'e pandu:

—Kone! — aja Tupā je'ēha rahoha.

⁴Kone usak ehe rahā, jumukahem ingi. Pe, pandu ipe:

—Sa'e! Ma'e nde pe my? — aja Kone pandu.

Tupā je'ēha rahoha pandu:

—Tupā namō nde erepandu pandu, ame'ẽ ke a'e ukwa katu. Ma'e ke nixói te ame'ẽ ta rehe nde erehaihu katu, ame'ẽ ke ukwa katu tī. ⁵A'erehe nde rehe a'e usak katu. Apo Jop ok ta pe sawa'e ta ke emondo. Simā Petu pe: "Jande namō echo" aja a'eta pandu ta oho. ⁶Amō sawa'e rok pe Simā Petu ixo. Ok jar rer amō Simā. Ame'ẽ Simā so'o pirer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ihī — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁷Pe, Tupā je'ēha rahoha jywyr oho. Aja ixeraiha aja Kone usak. Pe, mokōi miasu ta ke Kone mujy'ar. Amō sonda ke mujy'ar tī. Ame'ẽ sonda riki jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu tī. Konema'e miasu a'e tī. ⁸Ame'ẽ mahapyr sawa'e ta pe upa usak ame'ẽ rehe har Kone pandu pandu. Pe, Jop ok ta pe mahapyr sawa'e ta ke a'e mondo.

⁹Ame'ẽ ku'ẽ rahā, pe rupi a'eta oho ixo rī. Warahy jandar tate rahā, Jop ok ta pe uhyk tate. Arahā, ok kupe 'ar pe Petu oho. (Ame'ẽ ok kupe ipe katu.) A'ep Tupā namō pandu pandu ta. (Aja te'eha jundéu awa ta ma'ema'e katu. Ok kupe 'ar pe Tupā namō pandu pandu katu ui.) ¹⁰A'e myahy ui. Ma'e ke u'u tar katu. Pe, ma'e ke amō mupupur ixo rahā, ixeraiha aja a'e usak. ¹¹Kuja usak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ẽ wyjy uwyr ixo. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ẽ mujy muwyr.

(Atos 10.9-16)

¹²Kome'ẽ ywy keruhũ pe mujy muwyr. Ame'ẽ jywĩ pe upa katu te ywy rupi so'o ta wata ame'ẽ ta ihĩ. Upa katu te ipixi'a pe ma'e wata ame'ẽ ta ihĩ tĩ. Upa katu te ma'ewyra wewe ame'ẽ ta ihĩ tĩ. ¹³Pe, kuja hendu:

—Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ẽ ke e'u! — aja ipe.

¹⁴Petu pandu:

—Sa'e! Anĩ! So'o ta para ihĩ. Jande ramũi u'u ym ame'ẽ ke pehĩ. A'erehe ihẽ a'u ym ta tĩ — aja Petu.

¹⁵Pe, kuja je'ěha uhyk ehe tĩ:

—Jete riki. Apo katu aja Tupã pandu. Jixer te'e aja ym ekwa ekwa eĩ — aja Petu pe.

¹⁶Aja mahapyr uhyk katu te ehe. Pe, upa ywa pe jywyr oho tĩ. Aja ixeraiha aja Petu usak.

¹⁷Usak ramõ ame'ẽ rehe har ipy'a pe Petu ukwa ukwa katu te uĩ. “Ma'ewã aja my?” aja jupe. Arahã Kone mondo ame'ẽ ta uhyk uwyr. Hukwen koty pu'am u'am. Simã rok ke amõ ta mujekwa a'eta pe.

¹⁸Pe, a'eta pukái:

—Se Simã Petu ixo my? — aja sawa'e ta pukái.

19 Usak ramō ame'ē rehe har Petu ukwa ukwa uī rī. Pe, Tupā'ā pandu ipe:

—Ehendu katurahā! Mahapyr sawa'e ta nde pe pandu uwyr.

20 Epu'am. Ewyjy echo. Sawa'e ta namō echo. Ekyje ym a'eta ngi.

Nde koty a'eta ke ihē amuwyr — aja Petu pe.

21 Pe, Petu wyjy oho a'eta koty. Pandu:

—Sawa'e ke pekekar pexo ame'ē ke ko ihē. Ma'e pehē pe? — aja Kone muwyr ame'ē ta pe Petu pandu.

22 A'eta pandu:

—Nde koty jande ke Kone muwyr. Sonda tama'e kapitā a'e. Sawa'e katu ame'ē ke a'e. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Kone rehe har upa jundéu awa ta pandu katu. Kwehe Tupā je'ēha rahoha mujekwa ipe: “Nde rok pe Petu ke emuhyk erur. Nde pe ma'e ke a'e pandu pandu ta” aja Kone pe. A'erehe jande jajur — aja Petu pe sawa'e ta pandu.

23 Pe, Petu pandu:

—Pejur! Se pepyta we rī. Ka'aruk koty apo — aja sawa'e ta pe.

Ame'ē ku'ē rahā, ima'e ke Petu moī katu. Pe, a'eta namō oho.

Amō ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke. Jop ok ta pe har ta ke a'eta. **24** A'engi amō ku'lē rahā, Sesaréi ok ta pe a'eta johu uhyk oho. Kone rok pe uhyk rahā, Kone harō ixo. Petu ta rehe harō ixo. Ianam ta ke a'e mujy'ar. Ehe katu ame'ē ta ke mujy'ar tī. Upa ame'ē ta harō ixo tī. **25** Hok pe Petu ixe tate rahā, ixoty Kone oho. Pe, Petu py koty a'e jumumbé jumumbé oho. Ipynarai pe a'e wapyk uī tī. (Aja ipy'a moī moī ta tipe.) **26** Pe, a'e ke Petu mupu'am. Pandu ipe:

—Epu'am katu! Nde aja sawa'e te'e ihē tī. Ihē rehe nde py'a emoī moī ym eī — aja Kone pe Petu pandu.

27 Hok pe ixe oho rahā, Kone namō Petu pandu pandu. **28** A'ep hetaha ta rehe Petu usak. Pe, a'eta pe Petu pandu:

—Jundéu awa aja ym namō jande jaxo rahā, katu ym. Aja jande ramūi ta je'ēha ke. Amelē ke pekwa katu. Ko jundéu awa ihē. Amō awa rok pe aja tī. Amō awa rok pe jande jaxe rahā, katu ym tī. Aja jande ramūi ta je'ēha tī. Amelē ke pekwa katu tī. Anī. Aja ym apo 'y. Amō awa namō jaxo rahā, katu apo 'y. Aja ihē pe Tupā mujekwa. Amō awa jixer ym, aja ihē pe Tupā mujekwa katu tī. Ihē keraiha rupi a'le mujekwa katu ihē pe. **29** A'erehe ihē pe nde kotyhar ta pandu rahā, pahar ihē ajur. Apo ihē akwa ta. Ma'erehe ihē ke nde eremuhyk se my? — aja Petu ipe.

30 Pe Kone pandu:

—Amukwehe ihē rok pe ihē axo. Mahapyr aker apo. Tupā namō ihē apandu pandu aī. Se warahy rahā, apo aja, ma'e warahy ywa ku'a ihon rahā. Pahar ihē ruwa kqty sawa'e uhem u'am. Ima'e mundeha riki hendy! ³¹Ihē pe a'e pandu: “Kone! Tupā namō nde erepandu pandu ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ima'e ym te ame'ē ta rehe nde erehaihu katu ame'ē ke Tupā ukwa katu tī. ³²Apo Jop ok ta pe amō ke emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho. Amō Simā rok pe ixo. Ame'ē Simā so'o pirer rehe ma'eha ke a'e. Y ramūi rake hok ke ihī” aja ihē pe. ³³A'erehe pahar nde kqty sawa'e ta ke ihē amondo. Pahar nde erejur. Katu aja. Ko jande jaxo apo. Jande rehe Tupā usak katu ixo. Upa nde pe Tupā mujekwa ame'ē ke rehe jande jahendu tar katu — aja Petu pe Kone pandu.

Petu je'ēha ke

³⁴Pe, Petu pandu:

—Jete! Ihē akwa katu apo! Ihē keraiha aja ihē asak. A'erehe upa katu te awa ta rehe Tupā juja katu te usak katu, aja akwa katu.

³⁵Amō amō awa ta ipy'a ke moī moī katu ehe rahā, ame'ē ke Tupā putar katu tī. Amō amō awa ta katu ame'ē ke ma'ema'e rahā, ame'ē ke a'e putar katu tī. Upa katu te amō amō awa ta rehe a'e juja katu te usak katu. (Upa so'o ke a'u katu, ame'ēja saka Tupā mujekwa.)

³⁶—Apo kuja pekwa katu. Jundéu awa ta pe je'ēha ke Tupā muwyr. Ngā py'a ke Jesu muhury katu, ame'ē myrandu katu ke muwyr. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ³⁷Upa Juā pandu pandu rahā, Jesu riki pandu pandu uwyr tī. Upa Juā mujahuk rahā tī. Ngariréi ywy pe Jesu pandu pandu py. A'engi Jundéi ywy rupi pandu pandu oho. ³⁸Jesu rehe har pekwa katu. Nasare ok ta pe har a'e. Pyrātāha ke Tupā muwyr ipe. Tupā'ā ke a'e moī katu ehe tī. Usak katu ehe tī. A'erehe upa ok ta rupi katu ame'ē ke a'e ma'ema'e oho. Ājā ta awa ta py'a rehe ihī, ame'ē ta ke upa mukatu hū tī. ³⁹Awa ta py'a ngi upa muhem mondo. Jundéu awa ta ok ta rupi Jesu ma'ema'e, ame'ē rehe jande jasak. Ame'ē rehe har japandu pandu. Jerusarē ok ta pe ma'ema'e ame'ē ke rehe jasak tī. Ame'ē rehe har japandu pandu tī. Pe, myra ngā mupia ame'ē ke rehe Jesu ke amō ta mujar mu'am. Aja a'e ke ngā jukwa.

⁴⁰—Pe, mokōi ukwer rahā, a'e ke Tupā mukwera katu muhem.

⁴¹Jesu ke jande pe a'e mujesak tī. Upa ngā usak ym ehe. Jande pe jō Tupā mujesak. Jande rehe Tupā usak katu ame'ē ta ke

jande. Yman rahā, jande rehe a'e usak katu ta tī, aja a'e ukwa katu. Upa a'e kwera katu uhem rahā, Jesu namō ma'e ke jande ja'u. (Aja rahā, a'e atu kwera katu aja jakwa katu. Ixuwe katu a'e, aja jakwa katu tī.) 42 Pe, jande pe a'e pandu: “Ihē rehe har ngā pe pepandu pandu peho. Ngā rehe har ihē atu apandu pandu ta aja Tupā mu'am. ‘Katu pehē. Tupā namō pexo katu’ aja apandu ta. Anī rahā: ‘Katu ym pehē. Mupyraraha renda pe peho’ aja apandu ta tī. Aja ixuwe katu ame'ē ta rehe har ihē apandu ta. Manō ame'ē ta ke ihē amukwera katu ta muhem. Pe, ame'ē ta rehe har apandu katu ta tī” aja jande pe Jesu pandu — aja Petu pandu.

43 A'e pandu tī:

—Jesu rehe har upa ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'ema'e. Pe, Jesu rehe a'e jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta ehe. Jesu je'ēha rupi Tupā ipy'a jywyr ta ehe” aja ymanihar ta pandu — aja Kone ta pe Petu pandu.

Amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu

44 Petu pandu pandu uī rahā, upa hendu uī ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu. Kone ta rehe ihī katu. 45-46 Amō amō awa tama'e je'ēha ke Kone ta pandu pandu. (Aja Tupā'ā ihī katu, aja mujekwa katu Petu ta pe.) Tupā rehe har pandu pandu tī: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja pandu katu ipe. Ame'ē ke Jop ok ta ngi Petu namō uwyr ame'ē ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'eta tī. Jundéu awa ta ke a'eta tī. Pe, aja ame'ē ta hendu rahā, amō awa ta rehe Tupā'ā ihī katu, aja a'eta ukwa katu tī. (Jundéu awa aja ym ame'ē ta rehe ihī katu, aja ukwa katu tī.) A'erehe: “Mā! Katu tiki” aja pandu. Pe, Petu pandu:

47 —Jande aja kome'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. A'erehe kome'ē ta ke jande jamujahuk rahā, katu tiki. Amō ta riki marā ka ym je'ēha ke — aja Petu pandu. (Mujahuk rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu amō ta pe.)

48 Pe, inamō uwyr ame'ē ta pe Petu pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi kome'ē ta ke pemujahuk — aja a'eta pe.

Upa mujahuk rahā, Petu ta pe Kone pandu:

—Jande namō pepyta we rī — aja a'eta pe.

Jerusarẽ ok ta pe har ta pe Petu pandu pandu

11 ¹Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja Jesu mundo ame'ē ta hendu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta jurujar katu, aja hendu. Jundéi ywy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Tupā je'ēha rehe amō awa ta jurujar katu, aja ame'ē ta hendu tī. ²Pe, Jerusarẽ ok ta pe Petu jywyr rahā, amō ta je'ē je'ē hū inamō. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta a'eta. Ipirer jupāha putar katu ame'ē ta ke a'eta. A'erehe hamūi ta ukwa aja me'ē rehe hendu katu we rī. Ame'ē ta je'ē je'ē hū tī:

—Amō awa ta rok pe nde erexe ereho. Aja rahā, katu ym. Jundéu awa ta aja ym ame'ē ta ke. Ame'ē ta namō ma'e ke nde ere'u tī. Katu ym tī — aja Petu pe je'ē hū.

—Jop ok ta pe ihē axo rahā, Tupā namō ihē apandu pandu aī. Pe, ihē keraiha aja ihē asak. Ame'ē rupi kuja ihē asak. Ywa ngi pan keruhū aja me'ē wyjy uwyr. Iapyr rehe pame katu te pukwar. Ame'ē mujy muwyr. ⁶Ihē rake pyta. Jywī pe ihē ama'ā katu rahā, ywy rupi so'o wata ame'ē ta rehe ihē asak. Ka'a rupi so'o ixo ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ipixi'a pe wata ame'ē ta rehe ihē asak tī. Ka'a rupi malewyra wewe ixo amelē ta rehe ihē asak tī. ⁷Pe, kuja ihē pe je'ēha pandu muwyr: “Petu! Epu'am! Ma'e ke ejukwa! Ame'ē ke e'u!” aja ihē pe. ⁸Pe, ihē apandu: “Sa'e! Anī! Jande ramūi ta u'u ym ame'ē ke ihē a'u ym ta tī” aja ihē apandu. ⁹Pe, ywa ngi je'ēha ihē pe uwyr tī: “Amelē ke jetehar te riki. Apo amō koty. ‘Katu’ aja Tupā pandu. ‘Ame'ē ke jaxer te'e’ aja ym ekwa eī” aja ihē pe. ¹⁰Aja mahapyr ihē rehe uhyk katu te. Pe, upa katu te ywa pe jywyr oho.

—Pe, arahā ok pe mahapyr sawa'e ta uhyk uwyr tī. Simā rok pe ihē axo, a'ep uhyk uwyr. Ame'ē ta ke ihē koty amō muhyk muwyr. Sesaréi ok ta ngi muhyk muwyr. ¹²Pe, ihē pe Tupā'ā pandu: “Pahar sawa'e ta namō echo” aja ihē pe. Ko ixo amelē ta ihē namō oho tī. Awa po wajar peteī hetaha ta oho tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta tī. Sesaréi ok ta pe jande jahyk rahā, Kone rok pe jande jaxe jaho.

—Hok pe Tupā je'ēha rahoha rehe Kone usak, ame'ē rehe har jande pe a'e pandu pandu. Tupā je'ēha rahoha pandu ipe: “Jop ok ta pe sawa'e ta emondo. Simā Petu pe a'eta pandu ta oho: ‘Pahar jande namō echo’ aja. ¹⁴Nde ke Tupā muhā katu ta ame'ē rehe har a'e pandu

ta nde pe. Upa nde rok wyr pe har ta ke Tupā muhā katu ta tī. Ame'ē rehe har a'e pandu ta tī” aja Kone pe pandu. ¹⁵Pe, a'eta pe ihē apandu pandu rahā, jande aja ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. ¹⁶Pe, Jesu je'ēha ke ihē akwa a'am. Kuja a'e pandu: “Y pe Juā mujahuk. Pehē amō kovy. Pehē rehe Tupā'ā ihī katu ta” aja Jesu pandu katu. ¹⁷Jesu riki jandema'e sawa'e te. Jesu Kirisutu rehe jande jajurujar katu rahā, Tupā'ā ke jande py'a rehe Tupā muwyr. Jande aja jundéu awa aja ym ame'ē ta py'a rehe Tupā'ā ke Tupā muwyr tī. A'erehe marā ka ym ihē aje'ēha. Tupā namō ihē ajumai ym ta me'ē te'e — aja Petu pandu.

¹⁸Ame'ē ke rehe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu rahā, je'ēha uhem ym. Jerusarē ok ta pe har ta ke a'eta. Pe, Tupā pe pandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja. Kuja pandu tī:

—Aja rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta Tupā kovy ipy'a muruwak mondo rahā, ame'ē ta ke Tupā muhā katu ta tī — aja Jerusarē ok ta pe har ta pandu.

Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo

¹⁹Yman Esete ke amō ta jukwa rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke amō ta mupyrara tī. A'erehe amō kovy kovy ame'ē ta uhāi oho. Amō amō ta Seni ywy pe oho. Amō amō ta Xi ypa'ū pe oho tī. Amō amō ta Antioki ok ta pe oho tī. Ame'ē ta uhāi uhāi oho rahā, jundéu awa ta pe jō Tupā je'ēha ke pandu pandu. ²⁰Pe, amō sawa'e ta Antioki ok ta pe uhyk oho. Xi ypa'ū pe har ta ke a'eta. Syre ok ta pe har ke amō ta tī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'eta. Pe, Antioki ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa aja ym ame'ē ta pe myrandu katu ke a'eta pandu pandu. Jesu rehe har pandu pandu. ²¹Jesu riki jandema'e sawa'e te. A'e je'ēha rupi a'eta pandu pandu. A'erehe hamūi ta ukwaha ke heta ngā hijar. Antioki ok ta pe har ta riki hijar. Pe, jandema'e sawa'e te rehe a'eta jurujar katu tī.

²²Ame'ē rehe har myrandu ke Jerusarē ok ta pe har ta hendu. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta hendu. A'erehe Antioki ok ta pe Manambe ke a'eta mondo. (Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke a'e muhury ta oho, a'erehe a'e ke a'eta mondo.) ²³A'ep a'e uhyk rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta heta ixo. A'erehe a'eta rehe Tupā usak katu, aja Manambe ukwa katu. A'erehe a'e hury katu. Pandu pandu we hū tī:

—Tapijar te'e we Jesu rehe pejurujar katu — aja Manambe pandu.

²⁴Sawa'e katu ame'ē ke Manambe. Tupā'ā ihī katu ehe tī. Jesu rehe a'e jurujar katu te tī. Manambe pandu katu, a'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu.

²⁵Tupā je'ēha ke inamō Sáu mu'e ta, aja Manambe putar, a'erehe Tar ok ta pe Manambe oho. A'ep Sáu ke a'e kekar oho. ²⁶Mahem rahā, Antioki ok ta pe werur inamō. Peteī warahy 'ar rahā, a'ep mokōi sawa'e ta pyta rī. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta namō ame'ē ta pyta. Johu ngā ke a'eta mu'e mu'e. Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe amō ta pandu py: "Kirisutu kotyhar ta ke" aja. (Amō: "Jesu kotyhar ta ke" aja her tī.)

²⁷Arahā Antioki ok ta pe Tupā je'ēha pandu ame'ē ta uhyk uwyr. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr. ²⁸Heta ame'ē ta ngi har peteī pu'am. Her Angambo. Tupālāma'e pyrātāha namō kuja a'e pandu:

—Kome'ē ywy keruhū rupi ngā mi'u nixói te ta. Ngā myahy te hū ta — aja Angambo pandu.

Jetehar te riki ame'ē. Aja uhyk. Karáu riki homa awa tama'e kapitā keruhū rahā, aja uhyk. ²⁹A'erehe Jesu kotyhar ta pandu:

—Jundéi ywy rupi Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta myahy hū ta. A'erehe tamatarer ke jamujy'ar ta. Ame'ē ta pe jamondo ta — aja Antioki ok ta pe har ta pandu.

Pe, ima'ehū namō ixo ame'ē ta heta me'ē. Aja mujy'ar. Ima'e heta ym rahā, ame'ē ta ta'yir mi me'ē. Aja mujy'ar tī. ³⁰Pe, upa tamatarer mujy'ar rahā, Jesu rehe jurujar katu ame'ē tama'e kapitā ta pe mondo. Jundéi ywy rupi ixo, ame'ē kapitā ta pe mondo. Manambe riki tamatarer raho. Sáu amō raho inamō tī.

Jesu kotyhar ta ke amō ta mupyrara tī

12 ¹Arahā amō amō we Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke Ero mupyrara. Ero riki jundéu awa tama'e kapitam. ²Pe, Ero je'ēha rupi Tian ke amō jukwa oho. Tian riki Juā mu. Kyse puku pe jukwa. Ame'ē rehe jundéu awa ta hury katu. ³Ame'ē ke Ero ukwa rahā, Petu ke a'e pyhyk tī. Pasuko weraha rehe uhyk tate rahā, Petu ke pyhyk. (Ame'ē wera rahā, jundéu awa ta mbeju ke u'u. Mbeju ke mupururukiha nixói te, ame'ē ke u'u.) ⁴Upa pyhyk rahā, kyndaha pe kynda raho. Heta sonda ta harō u'am. Awa py wajar mokōi sonda ta harō u'am. Tumeme harō py. A'engi amō tumeme harō tī. A'engi amō tumeme harō tī. Aja pame katu te harō u'am. Pe, Pasuko weraha upa rahā, Petu ke Ero muhem tar katu. Jundéu awa ta ruwa koty jukwa tar katu. ⁵Pe, Petu rehe sonda ta usak katu u'am. (Jesu kotyhar ta anī.) A'eta Tupā namō pandu pandu hū. "Kyndaha ngi Petu ke emuhem katu" aja inamō pandu pandu hū.

Kyndaha ngi Petu ke Tupā je'ēha rahoha muhem

⁶Pytun rahā, mokōi sonda ta pyter rupi Petu ukwer ou. Ku'ē rahā, Petu ke Ero muhem ta tipe. Jukwa ta tipe. Petu ke ipo apyr rupi sonda ta pukwar, ita tupaham pe. Ita tupaham pe sonda ta ipo apyr rupi pukwar tī. Kyndaha rukwen ke sonda ta harō u'am tī.

⁷Pe, pahar kyndaha rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk. Wera hū a'ep. Petu jixi'y rehe pyhyk. Pe, mukatak. Aja mupak. Pandu ipe:

—Pahar epu'am! — aja Petu pe.

Pe, pu'am rahā, pahar ita tupaham ke jujirar ingi. Tik tik tik. Upa jujirar. ⁸Pandu ipe tī:

—So'o pirer nde ku'a rupi har emujar. Nde py rehe har epukwar tī — aja Petu pe.

Ame'ē upa rahā, pandu ipe tī:

—Kamixa emunde tī! Jahorahā! — aja Petu pe.

⁹Pe, inamō Petu oho ixo. Kyndaha ngi uhem oho ixo. Anī. Petu ukwa ym rī. Tupā je'ēha rahoha muhem raho ame'ē ke Petu ukwa katu ym. Ixerai nahā my, aja Petu ukwhaha naī. ¹⁰Hukwen harōha asa py oho. Mokōihar ta ke asa oho tī. Pe, ita rukwen rehe uhyk oho. Ame'ē riki ok ta rukwen ke. Ok ta pe ixe oho ame'ē ke. Ame'ē rehe uhyk rahā, jupirar te'e u'am. Pe, a'eta uhem oho. Awa rape rupi wata we, pe, pahar Petu ke Tupā je'ēha rahoha hijar oho.

¹¹Arahā Petu ukwa katu. Kuja jupandu jupe:

—Ihē akwa katu te apo 'y! Tupā je'ēha rahoha ke ihē koty Tupā muwyr. Ero ngi ihē ke a'e mupoir. Ihē ke mupoir, a'erehe ihē ke amō jukwa ta, ame'ē ke jundéu awa ta usak ym ta apo 'y — aja Petu jupe.

¹²Poiriha Petu ukwa rahā, Mari rok rehe uhyk oho. Mari riki Juā māi. Mak aja Juā rer tī. A'ep heta jy'ar uī. Tupā namō pandu pandu uī. ¹³Pe, ok kurar rukwen rehe Petu uhyk rahā, pukái u'am. Pe, kūjātāi usak oho. Ma'e mupupuriha ke a'e. Her Ho. ¹⁴Petu je'ēha ke a'e ukwa. A'erehe hury katu jywyr oho. Hukwen ke pirar ym we ipe rī. Pe, amō ta pe a'e pandu oho:

—Se soroka pe Petu ixo! — aja kūjātāi.

¹⁵Amō ta pandu:

—Anī. Nde te'e pe aja. Nde erekau'u te'e! — aja kūjātāi pe.

Anī. A'e pandu we rī:

—Jete atu te atu. Se Petu ixo! — aja a'eta pe.

Pe, amō ta pandu:

—Anī. Tupā je'ēha rahoha riki. Petu rehe usak katu ame'ē ke a'e — aja ipe.

¹⁶Petu pukái pukái we u'am rī. Pe, amō hukwen pirar oho. Petu rehe a'eta usak rahā, a'eta pandu: “Mā! Myja nde erehem my? Mā!” aja a'eta pandu. ¹⁷Pe, ipo ke Petu mukatak. (Aja a'eta je'ēha ke muputu'u a'eta ngi.) Pe, kyndaha ngi Tupā muhem ame'ē rehe har pandu pandu a'eta pe. Petu pandu tī:

—Ame'ē rehe har Tian pe pepandu peho. Jesu kotyhar ta pe pepandu peho tī — aja a'ep ixo ame'ē ta pe Petu pandu.

Pe, amō koty kanim oho.

¹⁸Pytuniwe te rahā, sonda ta pandu pandu hū a'eta jupe. “My Petu ihon mamý?” aja sonda ta pandu hū. ¹⁹Pe, sonda ta pe Ero pandu:

—Pekekár pehorahā! — aja a'eta pe.

Anī. Mahem ym a'eta. Pe, hukwen harōha ta pe Ero pandu pandu. Petu uhemiha rehe har pandu. Anī. Je'ēha nixói te a'eta rehe. Pe, amō sonda ta pe Ero pandu:

—Harōha ta ke pejukwa! — aja.

A'engi Jundéi ywy ngi Ero oho. Sesaréi ok ta pe oho. A'ep pyta rī.

Ero manōha rehe har

²⁰Ero ixo ame'ē ywy ngi ngā mi'u ke Tir ok ta pe har ta werur. Aja te'eha a'eta. Sinō ok ta pe har ta aja tī. Ngā mi'u werur tī. Pe, Tir ok ta pe har ta rehe Ero parahy te. Sinō ok ta pe har ta rehe parahy tī. A'erehe ame'ē mokōi ok ta pe ngā mi'u ke Ero mondo ym te apo 'y. A'erehe Ero rehe Tir ok ta pe har ta usak oho. Sinō ok ta pe har usak oho tī. Mukatu ta oho. (Aja rahā, ngā mi'u ke Ero mondo ta tī, aja ngā ukwa. A'erehe mukatu oho.) Eroma'e miasu pe ame'ē ta pandu py. Her Mbasa. Kapitā rok usakiha ke a'e. Amelē namō a'eta mukatu py oho. A'engi Ero namō mukatuha rehe har johu ngā pandu ta oho.

²¹Pe, amō weraha ke Ero manga. Arahā kapitāma'e myrake tymā 'ar pe a'e wapyk. Ima'e mundeha katu te ame'ē ke a'e munde. Pe, ngā pe a'e pandu pandu katu te uī. ²²A'erehe Ero rehe ngā ipy'a katu u'am. Ehe har kuja pandu:

—Kome'ē ywy keruhū pe har ym a'e! Tupā tiki a'e — aja ukwa ngā jupe.

²³Tupā aja Ero rehe ipy'a ke amō ta moī moī katu. Ame'ē ke Ero muputu'u ym ngā ngi. A'erehe pahar Tupā je'ēha rahoha parahy ehe. Ma'e ahyha mondo ehe. Upa hete rupi tapuru su'u su'u hū. Aja a'e manō.

24 Pe, Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu oho. Amō amō ta Jesu rehe jurujar katu tī.

25 Tamatarer ke upa raho rahā, Manambe jywyr oho. Jerusarē ok ta ngi jywyr oho. Sáu jywyr oho inamō tī. Jywyr oho rahā, Juā Mak ke a'eta raho. Antioki ok ta pe a'eta jywyr uhyk oho.

Manambe ke Jesu kotyhar ta mondo. Sáu ke mundo tī.

13 ¹Antioki ok ta pe Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ixo. Ame'ē ta ngi har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ixo. Mu'eha ta ke a'eta tī. Ko Manambe. Amō Simā. “Amō awa piyun” aja her tī. Amō Rusi. Syre ok ta pe har a'e. Amō Sáu. Amō Manaē. Ero namō a'e tyha oho ame'ē ke a'e. ²Ero riki jundéu awa tama'e kapitam. Pe, Jesu kotyhar ta riki

johnu ma'e u'uha ke hijar. (Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu.) Tupā namō a'eta pandu pandu uī tī. Arahā Tupā'ā mujekwa a'eta pe:

—Manambe rehe ihē katu asak. Sáu rehe aja tī. A'erehe a'eta ke pemondo. Ihē amujekwa ame'ē ke a'eta ma'ema'e ta oho — aja a'eta pe Tupā'ā mujekwa.

³Pe, a'eta ma'e u'uha hijar we rī. Tupā namō pandu pandu we tī. Pe, Manambe ākā rehe ipo ke Jesu kotyhar ta mujar. Sáu ākā rehe mujar tī. (Aja Tupā katu usak a'eta rehe, aja amō ta pe Jesu kotyhar ta mujekwa katu.) Pe, Manambe ta ke a'eta mondo.

Xi ypa'ū rehe Manambe ta uhyk oho

⁴Seréu ok ta pe Manambe wata uhyk oho. Sáu aja tī. A'eta ke Tupā'ā mundo. A'engi Xi ypa'ū rehe uhyk oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁵Pe, Sarami ok ta pe uhyk rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho. A'ep Tupā je'ēha ke a'eta pandu pandu. Juā Mak a'eta namō ixo. Manambe ta namō ma'e ke a'e ma'ema'e ixo.

⁶⁻⁸Ypa'ū rupi a'eta asa oho. Pe, Pa ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'eta usak. Her Mba Jesu. Erima aja her tī. Ngere je'ēha pandu ame'ē ke: "Erima" aja ipe. Jundéu awa ke a'e. Paje a'e. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e jupe. Kapitā rehe katu ame'ē ke a'e. Kapitā rer Seji Páu. Ukwa katu a'e ma'e. Pe, Manambe ta namō a'e pandu oho. Manambe ta ke a'e juehe muhyk werur. Tupā je'ēha ke a'e hendi tar katu. Anī. Amelē ke Erima putar ym. Paje putar ym. Jesu rehe kapitā jurujar katu ame'ē ke a'e putar ym tī. A'erehe Manambe ta namō a'e je'ē je'ē hū. ⁹Pe, paje rehe Sáu ma'ā katu. Sáu amō her ipe tī. "Páu" aja amō ipe tī. ¹⁰Tupā'ā ihī katu ehe. Pe, Páu pandu:

—Satana ra'yir ke nde! (Ājā ramūi a'e.) Katu amō ta ma'ema'e ame'ē ke nde ereputar ym. Amō ta ke nde eremuka'u te'e hū. Tupā riki jetehar te ke mujekwa katu. Anī. Ame'ē ke te'eha aja nde eremuruwak eremondo. ¹¹A'erehe apo nde ke Tupā mahy ta. Heta nde ereker rahā, ma'e ke nde eresak ym te ta. Nde reha uwe ta — aja paje pe Páu pandu.

Pahar Erima pe weraha kanim oho. Usak ym te ma'e ke. A'e ke pete'e jywyr jywyr ixo. Ipo rehe amō pyhyk ta raho ame'ē ke a'e kekar ixo. ¹²Ame'ē rehe kapitā usak rahā, Jesu rehe jurujar katu. Jesu rehe har Páu ta mu'e mu'e uī. Ame'ē ke kapitā hendi hendi uī tī. Paje reha uwe ame'ē ke rehe a'e usak tī. A'erehe a'e pandu: "Mā!" aja.

Pisi ywy rehe Páu ta oho

¹³Pe, Pa ok ta ngi Páu uhem oho. Manambe oho tī. Ehe katu me'lē ta oho tī. Jarusu keruhū pe oho. Pe, Peje ok ta pe uhyk oho. Ame'ē ok ta Pansi ywy rehe ihī. Juā anī a'e. Páu ta ke Juā Mak hijar oho. (Páu ta namō pyta ym.) Jeje Jerusarē ok ta pe jywyr oho.

¹⁴Pe, Peje ok ta ngi Páu ta uhem oho. Antioki ok ta pe uhyk oho. Ame'ē ok ta Pisi ywy rehe ihī. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'eta ixe oho. A'ep wapyk uī. ¹⁵Pe, Moise mupinim ame'ē ke amō pandu pandu. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim. Ame'ē ke pandu pandu tī. Upa pandu rahā, Páu ta pe jy'ariha rendama'e kapitā ta pandu:

—Jande mu ta! Pandu katuha ke pepandu tar katu rahā, pepandu apo — aja Páu ta pe.

¹⁶Pe, Páu pu'am rahā, ipo mukatakiha namō ngā je'ēha ke muputu'u ngā ngi. Pe, pandu:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu ame'ē ta tī! ¹⁷Pehendu katu tī! Tupā rehe jundéu awa ta ipy'a moī moī katu. Ko jande johu riki jundéu awa ta ke. Jande ramūi ta rehe Tupā usak katu. Yman amō awa ta aja Eji ywy rehe jande ramūi ixo. Arahā jande ramūi ke Tupā muheta. Pe, pyrātāha rupi jande ramūi ke a'e muhem muwyr. Eji ywy ngi muhem muwyr. ¹⁸Awa nixói te ame'ē rupi jande ramūi wata wata ixo. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, wata wata ixo. Arahā ma'e ka'u te'eha ke jande ramūi ta ma'ema'e hū. Anī. Tupā ipy'a katu te we ehe rī. Hijar ym we rī. ¹⁹Kanaā ywy rehe amō amō awa ta ixo. Ame'ē ta ke Tupā mumba. Amō koty henda pe har ta ke mumba tī. Amō koty henda pe har ta ke mumba tī. Aja awa po wajar mokōi amō koty henda pe har ta ke a'e mumba tī. Pe, ame'ē ta renda ke pe jande ramūi ta ke a'e mupytá. ²⁰Ame'ē ywy rehe heta warahy 'ar rahā, jande ramūi ta ixo. Kuja, 450 warahy 'ar rahā, ixo.

—A'engi ngā rehe har pandu pandu ame'ē ta ke Tupā mu'am. Kapitā ta aja a'eta tī. Pe, Samue uhyk. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. ²¹Pe, kapitā keruhū ke jande ramūi putar rahā, Sáu ke Tupā mu'am. Ki ra'yr a'e. Menjamī rainō ke a'e. Mokōi awa py upa warahy 'ar rahā, a'e riki kapitā keruhū. ²²Pe, Sáu ke Tupā hijar rahā, Ndawi ke a'e mu'am tī. Ndawi riki Jese ra'yr. Kapitā keruhū aja mu'am. Kuja ehe har Tupā pandu: “Sawa'e ihē aputar katu ame'ē ke ihē amahem. A'e riki Ndawi.

Upa katu te ihē apandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu” aja Tupā pandu. ²³Yman jundéu awa ta ke amō muhā katu ta, aja Tupā pandu katu. A'e riki Jesu. Jesu riki ngā muhāha aja Tupā mu'am. Jesu riki Ndawi rainō. (Aja rahā, kapitā keruhū a'e tī, aja mujekwa katu.) ²⁴Jesu pandu ym rahā we, jundéu awa ta pe Juā pandu pandu. Kuja pandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Pe, Tupā koty pehē py'a pemuruwak. Aja rahā, pehē ke ihē amujahuk ta” aja Juā pandu pandu. ²⁵Pe, Juāma'e parakyha upa tate rahā, a'e pandu: “Amō rehe peharō pexo. Ihē riki a'e ym. Pehendu katurahā! Ihē raikwer rupi a'e uwyr ixo. Jesu ke a'e. A'e riki katu te me'ē ke. A'erehe ima'e miasu, aja axo rahā, ihē katu ym ihē jupe ihē” aja Juā pandu — aja Páu pandu.

²⁶A'e pandu tī:

—Ihē mu ta! Pehē riki Amarā rainō ta! Pehendu katurahā! Upa katu te Tupā rehe ipy'a moī moī katu me'ē ta tī! Pehendu katu tī! Awa ta ke Tupā muhā katu ta, ame'ē myrandu katu ke jande pe a'e muwyr. ²⁷Jesu riki awa muhāha ke a'e. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa ym. Kapitā ta ukwa ym tī. Jundéu awa tama'le putu'uhā 'ar rahā tame katu te Tupā je'eha ke amō ta pandu pandu. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. Tupā je'eha pandu ame'ē ta mupinim ame'ē ke rehe a'eta usak usak. Ame'ē ke a'eta ukwa ym tī. “Jesu ke pejukwa” aja a'eta pandu rahā, Tupā je'eha pandu ame'ē ta mupinim aja Jesu ke a'eta jukwa. ²⁸Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ta ke sonda ta jukwa katu te'e ta. Jesu riki aja ma'ema'e ym. Anī. Amō ta jukwa tar katu te'e. A'erehe Jesu jukwaha rehe har Pirat pe a'eta pandu. ²⁹Pe, jukwaha rehe har upa katu te Tupā je'eha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke ame'ē ta ma'ema'e. (Mupinim, aja jukwa.) Upa jukwa rahā, myra ngā mupia ame'ē ngi amō ta muhyk. Pe, itakwar keruhū rupi a'eta mou raho. ³⁰Anī. A'ep pyta ym. A'e ke Tupā mukwera katu muhem. ³¹Kwera katu uhem rahā, inamō ixo ame'ē ta usak usak katu ehe tī. Amukwehe te we Ngariréi ywy ngi Jerusarē ok ta pe Jesu namō a'eta oho. A'eta riki usak usak katu ehe tī. Heta ukwer rahā usak usak katu ehe tī. Ehe har jundéu awa ta pe a'eta pandu pandu apo. ³²⁻³³Ko pehē pe myrandu katu ke jande japandu pandu tī. Jande ramūi ta pe Tupā manga katu. Jesu ke a'e mukwera katu muhem rahā, ame'ē manga katuha ke jande pe a'e muhyk katu. Jande ramūi ta rainō ta ke jande. Kweraha rehe har Tupā je'eha rehe panduha ihī. Her Saumo. Mokōihar rehe ihī. Kuja Tupā je'eha:

“Nde riki ihē ra'yr. Apo: ‘Nde riki nde erexo py ame'ē ke nde’ aja ihē amu'am.

Aja rahā: ‘Nde riki katu te’ aja nde ke ihē amu'am. Aja ngā pe ihē amujekwa” aja Tupā pandu.

³⁴—Tupā je'ēha rehe kuja panduha ihī tī. Tupā pandu:
“Nde rehe ihē asak katu ta, aja Ndawi pe ihē amanga katu” aja
Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī.

—Ame'ē ke a'e pandu rahā, Jesu ke a'e mukwera katu ta muhem,
aja a'e ukwa katu. A'erehe hete ke inem ym te ta. ³⁵Amō Saumo
rehe kuja panduha ihī tī:

“Nde ra'yr rete ke nde eremunem ym te ta. Katu te ame'ē ke
a'e” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī tī — aja Páu pandu.

³⁶ A'e pandu tī:

—Ndawi rehe har jande jakwa katu. Kome'lē ywy pe a'e ixo rahā,
Tupā putar ame'ē ke a'e ma'ema'e. Inamō ixo ame'ē tama'e kapitā
keruhū ke a'e. Pe, a'e manō. Hamūi rake rupi amō ta jytym tī. Pe,
hete ke inem oho. (A'erehe Saumo rehe panduha ihī. Ame'ē panduha
Ndawi rehe har aja ym.) ³⁷Pe, Tupā mukwera katu ame'ē ke inem ym
te ta. (Jesu a'e.) ³⁸Sa'e ta! Pehendu katurahā! Pekwa katu ta apo. Ma'e
peka'u te'eha ke pema'e pexo. Anī. Tupā ipy'a pehē rehe jywyr. Jesu
je'ēha rupi jywyr. Amelē ke pehē pe japandu pandu. ³⁹Jesu rehe amō
jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr katu ehe. Upa katu te ma'e peka'u
te'eha pemalema'eha ke pehē py'a ngi a'e juhyk. Moise je'ēha rehe jō
amō hendu katu rahā, aja ym. Tupā ipy'a jywyr ym ehe. Juhyk ym.
⁴⁰A'erehe pekwa katurahā! Aja rahā, yman Tupā je'ēha pandu ame'ē
ta mupinim, aja pehē rehe uhyk ym ta. Kuja a'eta mupinim: ⁴¹Tupā
pandu:

“Pepuka puka hū ame'ē ta! Pesak katurahā! Māte pekwaha!
Mā peja pemanō!

Kome'lē ywy pe pexo rahā, ihēma'e pyrātāha namō ma'e katu
te ame'ē ke ihē ama'ema'e. Anī. Ame'ē rehe pejurujar ym.
Ma'e katu te ma'ema'eha rehe har pehē pe amō pandu pandu.
Anī. Pejurujar ym ehe tī, aja Tupā pandu” aja Tupā je'ēha
pandu ame'ē ta mupinim.

—Mā peja aja ym pehē tī. Jurujar ym ame'ē ta aja ym pehē tī —
aja Páu pandu pandu hū.

⁴²Jundéu awa jy'ariha renda ngi Páu uhem oho. Manambe uhem
oho tī. Arahā jundéu awa aja ym ame'ē ta pandu a'eta pe:

—Amō putu'uga 'ar rahā, nde erepandu ramō, ame'ē rehe har
jande pe pepandu pandu tī — aja Páu ta pe.

43 A'engi ngā uhem oho rahā, Páu ta namō heta jundéu awa ta oho. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta Páu ta namō oho tī. Ame'ẽ ta jundéu awa ramūi ta ukwa aja jurujar katu tī. Páu ta pandu pandu:

—Pehē rehe Tupā usak katu. Ame'ẽ rehe pewe pexo rī — aja Páu ta pandu.

44 Pe, amō putu'uga 'ar uhyk rahā, upa tate ok ta pe har ta jy'ar uwyr. Tupā je'ëha rehe hendu uwyr. 45 Páu ta namō ngā jy'ar. Ame'ẽ ke rehe jundéu awa ta usak rahā, jyty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jyty'ym. (Páu ta kota jy'ar ngā, a'erehe a'eta rehe jyty'ym.) Je'ẽ je'ẽ hū inamō.

—Páu te'e — aja a'eta pandu pandu.

46 Pe, puka puka hū ehe tī. Anī. Páu kyje ym ngā ngi. Manambe kyje ym tī. A'eta pandu:

—Pehē riki jundéu awa ta ke, a'erehe pehē pe Tupā je'ëha ke japandu pandu py rahā, katu tiki. Anī. Ame'ẽ rehe pehendu tar ym. Pehē ruhāha ke peputar ym, aja pekwaha tī. A'erehe pehē ke jahijar ta jaho. Amō awa ta pe Tupā je'ëha ke japandu ta jaho. (Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe.) 47 Jete. Kuja jande pe Tupā mujekwa:

“Amō awa ta pe ihē je'ëha ke nde erepandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe nde erepandu ta.

Awa ta ke ihē amuhā katu ta, ame'ẽ ke a'eta ukwa katu ta tī. Upa kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ukwa ta tī” aja Tupā pandu — aja Páu ta pandu.

48 Páu je'ëha rehe amō awa ta hendu rahā, huru katu.

—Tupā je'ëha riki katu te — aja a'eta pandu pandu.

Pe, Tupā muhā katu ta, ame'ẽ ta jurujar katu ehe. Jesu rehe jurujar katu.

49-50 Pe, amō ta Tupā je'ëha ke Páu ta pandu pandu ame'ẽ ke putar ym. Aja ok ta pe har ta kapitā ta ixo. Ame'ẽ ta ke jundéu awa ta muparaby. Páu ta rehe muparaby. Kūjā ima'ehū namō ixo ame'ẽ ta ke a'eta muparaby tī. Amō awa ta ke ame'ẽ kūjā ta. Jundéu ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a moĩ moĩ katu ame'ẽ ta ke a'eta tī. Pe, Páu ta ke ngā mupyrara. Pandu: “Jande rekoha ngi peho” aja Páu ta pe. Pe, ame'ẽ ywy ngi muhem mondo. 51 Oho rahā, ipy ngi xi'aha ke Páu ta juhyk. Aja ngā pe ma'e mujekwa. Ame'ẽ ok ta pe har ta Tupā je'ëha ke putar ym aja Páu ta mujekwa. Pe, Iko ok ta pe Páu uhyk oho. Manambe uhyk oho tī. 52 Antioki ok ta pe Jesu kota har ta ixo. A'eta huru katu. Ngā py'a rehe Tupā'ã ihī katu tī.

Iko ok ta pe Páu ta uhyk oho

14

¹Iko ok ta pe aja tī. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ta ixe oho tī. A'eta pandu pandu katu, a'erehe heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amō awa ta jurujar katu ehe tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. ²Pe, Jesu rehe jundéu awa ta jurujar ym ame'ē ta ixo tī. Amō awa ta ke ame'ē ta muparahy. A'erehe Jesu kqtyhar ta rehe parahy. ³Anī. Yman a'ep Páu ta ixo. A'eta kyje ym ngā ngi. Awa ta rehe Tupā ipy'a katu, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu. Tupāma'e pyrātāha namō ahy ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. Ame'ē rehe ngā usak rahā, jetehar te ke Páu ta pandu pandu aja ukwa katu. ⁴Anī. Iko ok ta pe har ta amō kqty kqty ukwa. Wajar Páu ta je'ēha rehe jurujar katu. Amō wajar jundéu awa ta je'ēha rehe jurujar katu. Ame'ē ta Jesu rehe jurujar ym ame'ē ta ke a'eta.

⁵Pe, amō awa ta namō jundéu awa ta jy'ar. Kapitā ta namō johu ngā jy'ar. Ame'ē ta pandu pandu ngā jupe:

—Páu ta ke jamahy jahorahā! Ita pe jajapi ta jaho! Jajukwa ta — aja ngā jupe.

⁶Pe, ame'ē ke Páu ta ukwa rahā, Rit ok ta pe Páu ta ujan oho. Nder ok ta pe a'eta oho tī. Mokōi ok ta Rikaō ywy rehe ihī tī.

⁷Ame'ē ywy rupi wata wata oho tī. Ame'ē rupi myrandu katu ke a'eta pandu pandu oho. Jesu rehe har pandu pandu oho.

Rit ok ta pe Páu ta ixo. Nder ok ta pe ixo tī.

⁸Rit ok ta pe sawa'e wapyk uī. Wata ym te ame'ē ke a'e. Ta'lyn rahā har aja te'eha a'e. ⁹Páu je'ēha rehe a'e hendu. Pe, Tupā mukatu ta, ame'ē rehe sawa'e jurujar katu uī, aja Páu ukwa. A'erehe sawa'e rehe a'e ma'ā katu. ¹⁰Hātā pandu ipe:

—Epu'am katu! — aja sawa'e pe.

Pe, sawa'e pu'am. Pe, jywyr jywyr wata ixo. ¹¹Páu mukatuhu rehe hetaha ta usak rahā, amō awa je'ēha pe a'eta pandu pandu hū. Rikaō ywy pe har ta je'ēha namō kuja a'eta pandu:

—Tupā ta aja sawa'e ta uwak uwyr. Jande kqty wyjy uwyr — aja a'eta ukwaha naī.

¹²Pe, Manambe rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe. “Jup” aja moī ehe. Páu rehe amō her moī tī. A'ep pe har tama'e tupā rer moī ehe tī. Páu riki pandu ame'ē ke a'e, a'erehe: “Meku” aja moī ehe. ¹³Ame'ē ok ta rukwen rake Jup rehe

ngā jumu'eha renda ihī. Ame'ē pa'i ta tapi'iruhu werur. Tapi'iruhu jurupy rupi ma'eputyr pukwar pukwar ame'ē ke moī ehe. Pe, ame'ē ke jumu'eha renda pe werur. A'ep jukwa ta. Tupā ta aja saka Páu ta, aja pa'i ta ukwaha naī, a'erehe aja Páu ta rehe pa'i ta ipy'a moī moī ta. Hetaha ta ipy'a moī moī ta a'eta rehe tī.

¹⁴Ame'ē ke Páu ukwa rahā, ima'e mundeha ke a'e musak musak u'am. Manambe aja tī. (Aja musak rahā, katu ym ngā ma'ema'e ixo, ame'ē ke ngā pe Páu ta mujekwa.) Pe, hetaha pyter pe Páu ta ujan oho. Kuja Páu ta hātā pandu ixo:

¹⁵—Sa'e ta! Mā peja ym pema'eha. Pehē aja awa te'e jande tī. Pehē pe myrandu katu ke jande japandu jajur. Aja rahā, peme'ēja jaxeriha ke pehijar ta. Tupā te rehe pehē py'a ke pemuruwak ta pemondo. Tupā te riki uhā te hū ame'ē ke a'e. Ywa ke a'e mujā. Upa katu te ywate rupi ma'e wewe ixo ame'ē ta ke a'e mujā tī. Kome'ē ywy keruhū mujā tī. Upa katu te ywy rupi wata ame'ē ta ke mujā tī. Y ramūi ke mujā tī. Upa katu te y rupi ixo ame'ē ta ke mujā tī. ¹⁶Yman upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta putar ame'ē ke a'eta ma'ema'e. Ame'ē rehe Tupā je'ē ym. ¹⁷Tupā pete'e ixo ame'ē te'e a'e, aja ngā pe a'e mujekwa. Ame'ē rehe har kuja mujekwa. Ywa ngi aman ke a'e mungyr muwyr. Upa katu te ma'eywa ke awa ta u'u ame'ē ke a'e muhury katu tī. Jande pe jande mi'u ke a'e muwyr tī. Jande ruryha ke jande pe muwyr tī. Katu pame katu te a'e ma'ema'e tī — aja Páu ta pandu pandu.

¹⁸Aja Páu ta pandu pandu hū. Pe, ngā ke mupyta. Tate tapi'iruhu ke ngā jukwa!

¹⁹Antioki ok ta ngi amō jundéu awa ta uhyk uwyr. Iko ok ta ngi amō ta uhyk uwyr tī. Ame'ē ta ngā ke muparahy. Páu rehe muparahy. (Tupā je'ēha ke Páu pandu ame'ē ke a'eta putar ym. A'erehe ngā ke muparahy.) Pe, Páu ke ita pe ngā japi. Manō aja ngā ukwaha, a'erehe ok ta ngi hykýi muhem raho. ²⁰Pe, Jesu kotyhar ta juramā jy'ar ehe rahā, Páu pu'am. Pe, ok ta pe jywyr oho. Ame'ē ku'lē rahā, Nder ok ta pe oho. Manambe oho tī.

Antioki ok ta pe Páu ta jywyr oho tī

²¹Nder ok ta pe myrandu katu ke Páu pandu pandu. Manambe pandu pandu tī. Ngā hendu katu, a'erehe heta Jesu rehe jurujar katu. Pe, Rit ok ta pe Páu ta jywyr uhyk oho. A'engi Iko ok ta pe jywyr oho tī. A'engi Antioki ok ta pe jywyr oho tī. Pisi ywy rehe ame'ē ok ta ihī. ²²Ame'ē ok ta rupi Páu ta oho rahā, Jesu rehe jurujar katu

ame'ẽ ta py'a ke a'eta mātā katu te we rī. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ame'ẽ ta ke Páu ta muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Páu ta pandu ngā pe:

—Jesu rehe pejurujar katu te we pexo. Ame'ẽ ke pehijar ym. Jande ke amō ta mupyrara hū ta. Tupā kotoyhar ta ke pehē, aja pekwa katu. A'erehe Tupā ixo ame'ẽ pe pexo ta — aja jurujar katu ame'ẽ ta pe Páu ta mu'e mu'e.

²³ Amō amō ok ta pe Jesu kotoyhar ta ixo. Ok ta pe pame katu te tamūi ta ke Páu ta mu'am. Jesu kotoyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu ta. Upa mu'am rahā, Tupā namō ma'e pandu pandu. Ma'e u'uga ke hijar tī. (Aja Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu.) Tamūi ta pe pandu:

—Jesu rehe pejurujar katu, a'erehe mā peja pehē rehe Jesu usak katu — aja Páu ta pandu.

²⁴ A'engi Páu ta oho. Pisi ywy rupi Páu ta asa oho. Pe, Pansi ywy rehe uhyk oho. ²⁵ Peje ok ta pe uhyk rahā, a'ep Tupā je'ěha ke ngā pe a'eta pandu pandu tī. ²⁶ A'engi Ata ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū pe opor oho. Ame'ẽ pe Antioki ok ta pe jywyr oho. Ame'ẽ ok ta riki Siri ywy rehe ihī. Amukwehe te we ame'ẽ ok ta ngi Páu ta oho rī. A'ep Páu ta pe Jesu kotoyhar ta pandu kwe:

—Tupā je'ěha ke pepandu pandu peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja mokōi sawa'e ta pe kwe.

Tupā je'ěha ke pandu pandu. Ame'ẽ riki Páu tama'e parakyha. Ame'ẽ ke upa 'y.

²⁷ Pe, ame'ẽ ok ta pe uhyk rahā, Jesu kotoyhar ta ke Páu ta mujy'ar. Pandu pandu ngā pe:

—Jande rehe Tupā usak katu. A'erehe jande namō Tupā ma'ema'e katu. A'erehe Ta'yir rehe amō awa ta jurujar katu. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu ehe — aja Páu ta pandu pandu.

²⁸ Yman atu a'ep a'eta pyta ixo rī. Jesu kotoyhar ta namō pyta ixo rī.

Jerusarẽ ok ta pe jy'ariha ihī

15 ¹ Antioki ok ta pe amō sawa'e ta uhyk uwyr. Jundéu ywy ngi uhyk uwyr. Jesu kotoyhar ta pe kuja a'eta mu'e:

—Moise je'ěha mu'e, aja pehē rehe ihī ame'ẽ pirer ke pejupā ym rahā, pehē ke Tupā muhā ym ta — aja sawa'e ta mu'e naī.

² Anī. Páu je'ě:

—Anī! Aja ym — aja je'ě hātā tā te hū.

Aja Manambe je'ẽ hătā tā te hū tī. Sawa'e ta namō a'eta je'ẽ hătā tā te hū. Je'ěha ke putu'u ym ngā ngi, a'erehe kuja a'eta pandu:

—Páu! Manambe namō Jerusarē ok ta pe echo. Moise je'ěha mu'e ame'ẽ ta namō echo. Ipirer jupā, ame'ẽ rehe har Jesu mundo ame'ẽ ta namō pehē johu pepandu peho. A'ep tamūi ta namō pepandu peho. Amō se Antioki ok ta pe har ta oho ta tī — aja Antioki ok ta pe har ta pandu Páu ta pe.

³Pe, ame'ẽ ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Seni ywy rupi oho ixo. Samari ywy rupi oho ixo tī. Oho ixo rahā, a'ep pe har ta pe a'eta pandu pandu:

—Ima'e hamūi ta ukwa ame'ẽ ke amō awa ta upa katu te hijar. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. Pe, Jesu rehe jurujar katu apo 'y — aja Páu ta pandu.

Ame'ẽ ke rehe hendu rahā, upa katu te Jesu kotyhar ta hury katu.

⁴Pe, Jerusarē ok ta pe Páu ta uhyk rahā, Jesu kotyhar ta hury katu. Jesu mundo ame'ẽ ta hury katu tī. Tamūi ta hury katu tī. A'eta pandu:

—Ko pehē pejur katu — aja Páu ta pe.

Pe, Páu ta po ke ngā pyhyk katu a'eta ngi. Pe, Páu ta pandu:

—Tupā je'ěha ke jande japandu pandu rahā, jande namō Tupā ma'ema'e katu. A'erehe heta ngā Jesu rehe jurujar katu — aja Páu ta pandu.

Aja upa katu te pandu pandu ngā pe. ⁵Amō ta anī. Jesu rehe parise ta jurujar katu ame'ẽ ta pu'am. (Moise je'ěha rehe parise ta hendu katu.) Ame'ẽ ta pandu:

—Ipirer ke amō awa ta jupā rahā, katu. Moise mupinim ame'ẽ ke rehe hendu katu rahā, katu tiki tī — aja parise ta.

⁶Ame'ẽ rehe har tamūi ta namō Jesu mundo ame'ẽ ta pandu pandu ngā jupe. ⁷I'i atu ame'ẽ rehe har je'ẽ hătā tā ngā jupe. Pe, Petu pu'am. Pandu:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! Yman ihē rehe Tupā usak katu, aja pekwa katu. Pehē ngi har ihē ke a'e jo'ok. Pe, amō awa ta pe myrandu katu ke ihē apandu aho. (Kone ta pe apandu aho.) Ihē apandu rahā, a'eta riki hendu katu tī. ⁸Pe, Jesu rehe a'eta jurujar katu tī. Awa ta rehe har Tupā ukwa katu. Amō awa ta rehe a'e usak katu tī, a'erehe a'eta py'a rehe Tupā'ã ke a'e muwyr tī. ⁹Jande aja a'eta py'a rehe Tupā'ã ihī katu tī. Jande aja Tupā ipy'a katu a'eta rehe tī. Jesu rehe a'eta jurujar katu tī, a'erehe Tupā ipy'a jywyr a'eta rehe tī.

tī. ¹⁰Katu ame'ē ke Tupā ma'ema'e. Anī. Apo amō koky peputar. Katu ym aja. Amō kokyhar rehe amō awa ta hēndu katu te ixo. Ame'ē ke peputar. Katu ym aja. Jande aja marā ka ym Moise je'ēha rehe jande ramūi ta hēndu katuhā tī. ¹¹Jete! Jande aja Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tī, a'erehe a'eta ke Tupā muhā katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Jande aja a'eta rehe Jesu usak katu tī, a'erehe Tupā muhā katu tī. Jesu riki jandema'e sawa'e te — aja Petu pandu.

¹²Pe, je'ēha ke hetaha ta muputu'u. Pe, Manambe pandu pandu. Páu pandu pandu tī. Amō awa ta namō a'eta ixo rahā, Tupāma'e pyrātāha namō a'eta mukatu hū. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ahy ixo ame'ē ta ke a'eta mukatu hū. (Aja rahā, Jesu rehe har Páu ta pandu pandu, ame'ē ke riki jetehar te ke aja mujekwa katu. Páu ta namō Tupā ixo, aja mujekwa katu tī.) Upa katu te ame'ē rehe har pandu pandu ngā pe. ¹³Upa pandu rahā, Tian pandu:

—Ihē mu ta! Pehendu katurahā! ¹⁴Amō awa ta ngi har amō amō ta rehe Tupā usak katu. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. A'eta riki Tupā kokyhar ta apo 'y. Aja amō awa ta rehe ipy'a katuhā ke Tupā mujekwa. Ame'ē rehe har jande pe Simā pandu ramō. Ame'ē riki jetehar te ke. ¹⁵Ame'ē rehe har Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim tī. Kuja mupinim. ¹⁶Tupā pandu:

(Atre 15.17)

“Ndawi rainō ta ihē rehe ipy'a moī moī ym. A'engi ihē asak
katu ta ngā rehe tī.

Pe, ihē rehe Ndawi aja hainō ta ipy'a moī moī katu ta tī.

¹⁷ Pe, upa katu te amō awa ta ihē rehe ipy'a moī moī ta tī.

Upa katu te amō awa ta ngi har ihē kotoyhar ta aja ixo ta tī. Ame'ē
ta ke ihē rehe ipy'a moī moī katu ta tī” aja Tupā pandu.

¹⁸—Yman ame'ē rehe har ngā pe Tupā mujekwa — aja Tian
pandu. (“Amō awa ta” aja pandu rahā: “Jundéu awa aja ym ame'ē
ta ke” aja mujekwa.)

¹⁹ Tian pandu tī:

—Jande je'ēha rehe amō awa ta pyai rahā, katu ym, aja ihē akwa.
Hamūi ta ukwaha ke a'eta upa hijar. Pe, Tupā kotoy ipy'a ke a'eta
muruwak mondo. ²⁰A'erehe paper pinim ke jamondo ngā pe rahā,
katu tiki. Kuja:

(Ita'ā riki tupā aja amō ta ukwaha ngā jupe naī.) Ame'ē ruwa
kotoy so'o rukwer ke amō moī. Ame'ē ke pe'u ym.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tī.
So'o ruwy ke pe'u ym tī.

Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.

Aja jamupinim rahā, katu ta tiki.

²¹—Aja jande jamupinīha rehe amō awa ta hendu katu rahā,
Moise je'ēha ke ukwa ame'ē ta ke a'eta muparahy ym ta. Yman
Moise mupinim ame'ē ke ngā pandu pandu. Jundéu awa tama'e
putu'uha 'ar rahā pame katu te jundéu awa tama'e jy'ariha renda
pe pandu pandu. Ok ta pame katu te Moise je'ēha ke ngā pandu
pandu tī. A'erehe Moise je'ēha ke heta ngā ukwa katu. A'erehe
ame'ē ta ke muparahy rahā, katu ym tiki — aja Tian pandu.

Amō awa ta pe paper pinim mondo

²²Antioki ok ta pe Páu namō mokōi sawa'e ta mondo rahā, katu
tiki, aja Jesu mundo ame'ē ta ukwa katu. Manambe namō mundo
rahā, katu tiki tī. Aja tamūi ta ukwa tī. Aja upa katu te Jesu kotoyhar
ta ukwa tī. Pe, ame'ē ta ngi har mokōi sawa'e ta rehe a'eta usak
katu. Pe, Jun ke a'eta mu'am. “Masamba” aja her tī. Amō Sir ke ngā
mu'am tī. Ame'ē mokōi riki kapitā ta. Jurujar katu ame'ē tama'e
kapitā ta. ²³Paper pinim ke ame'ē ta raho. Kuja paper pinim ke
mondo:

Ko jande riki Jesu mundo ame'ẽ ta ke. Ko riki tamūi ta ixo tĩ. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ixo tĩ. Pehẽ pe paper pinim ke jande johu jamondo jaxo. Pehẽ katu pexo. Pehẽ riki amõ awa ta ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke. Jesu rehe pejurujar katu tĩ, a'erehe jande mu ta apo 'y. Pehẽ riki Antioki ok ta pe har ta ke. Si ywy pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tĩ. Siri ywy pe har ta pe paper pinim ke jamondo jaxo tĩ.

²⁴Jande ngi har pehẽ ke amõ ta muka'u te'e, aja jahendu. Ame'ẽ ta je'ẽha rehe pejumupyai tĩ, aja jahendu tĩ. Ame'ẽ ta ke pehẽ koty jamondo ym. ²⁵A'erehe jande jajy'ar jaxo. Peteihar aja jande jaxo. Mokõi sawa'e ta rehe jasak katu. Ame'ẽ ta ke Manambe namõ jamondo ta apo, pehẽ koty. Páu namõ a'eta oho ta tĩ. Manambe rehe jande japy'a katu. Páu rehe aja tĩ. Japy'a katu ehe tĩ.

²⁶Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Ehe rehe har Páu ta pandu pandu oho. A'eta ke amõ ta jukwa tar katu tipe. Anĩ. Páu ta kyje ym ngã ngi. Pandu pandu te we oho rĩ.

²⁷Pe, mokõi sawa'e ta ke pehẽ pe jamondo jaxo. Ko Jun. Amõ Sir. Upa katu te jamupinim ame'ẽ ke pehẽ pe a'eta pandu ta tĩ.

²⁸Jundéu awa ramūi ta ukwaha rehe pehendu ym aja jamupinim rahã, katu tiki, aja jande pe Tupã'ã mujekwa. Aja rahã, katu, aja jakwa katu tĩ. Kuja jõ pehendu katu rahã, katu tiki.

²⁹(Ita'ã riki tupã aja amõ ta ukwaha ngã jupe naĩ.) Ame'ẽ ruwa koty ngã mi'u ke amõ ta moĩ. Ame'ẽ ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tĩ.

So'o juwyk aja amõ ta te'e jukwa ame'ẽ rukwer ke pe'u ym tĩ. Amõ kũjã rehe eka'u te'e ym.

Amõ sawa'e rehe eka'u te'e ym tĩ.

Upa ame'ẽ ke rehe pehendu katu rahã, katu tiki. Mã peja pehẽ rehe Tupã usak katu. A'ewan.

Aja paper pinim ke mondo.

³⁰Pe, mokõi sawa'e ta ke Jesu kotyhar ta mondo. Páu ta namõ mondo tĩ. Pe, Antioki ok ta pe a'eta uhyk oho. Uhyk rahã, upa katu te Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke a'eta mujy'ar. Pe, paper pinim ke a'eta me'ẽ ngã pe. ³¹Ame'ẽ ke rehe ngã usak usak rahã, hury katu. Je'ẽha katu ame'ẽ ke paper rehe ihã, a'erehe hury katu. Pe, Jesu kotyhar ta namõ Jun pandu pandu hũ. ³²Sir pandu pandu tĩ. Jun riki Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ke a'e tĩ. Sir aja tĩ. Jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke a'eta mâtã katu.

Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Ngā ke a'eta muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. ³³Alep a'eta pyta rī. Pe, a'eta ke Jesu kotyhar ta mujywyr mondo. Pandu a'eta pe:

—Pehē ke jande mu ta muwyr ame'ẽ ta koty pejywyr peho! Mā peja pehē rehe Tupā usak katu! — aja Jun ta pe ngā pandu.

³⁴[Anī. Sir jywyr ym oho.

—Apyta we ta rī — aja Sir jō pandu.]

³⁵Yman atu, ame'ẽ ok ta pe Páu ta pyta, Antioki ok ta pe. Jesu rehe har a'eta pandu pandu hū. Ngā pe amō ta namō a'eta pandu pandu hū. Tupā je'ëha ke a'eta mu'e mu'e hū tī.

Páu ngi amō koty Manambe oho

³⁶Heta jahy kanim rahā, Manambe pe Páu pandu:

—Amukwehe te we ok ta rupi Tupā je'ëha ke japandu pandu jaho. Jande japyrū ame'ẽ ok ta rupi pame katu te jasak jaho tī. Jesu kotyhar ta rehe jasak jaho. A'eta katu ixo my? Jakwa ta. Jasak jaho — aja Páu pandu.

—Jahorahā! — aja Manambe pandu.

³⁷⁻³⁸Juā Mak ke Manambe raho tar katu. “Anī. Raho rahā, katu ym” aja Páu pandu. Amukwehe te we Pansi ok ta pe uhyk rahā, hekoha pe Juā jywyr oho. Páu ta ke a'e hijar oho. Tupā je'ëha ke a'e pandu ym oho. ³⁹Parakyha upa ym rahā, jywyr oho. Pe, Juā rahoha rehe har Manambe namō Páu je'ë hâtā tā te hū. A'erehe Páu ngi amō koty Manambe oho. Xi ypa'ū pe Juā namō Manambe oho. Jarusu keruhū pe oho. ⁴⁰Páu riki Sir namō oho tar katu. Ame'ẽ mokōi sawa'e ta pe Jesu kotyhar ta pandu:

—Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja Páu ta pe.

⁴¹Pe, oho. Si ywy rupi a'eta oho. Siri ywy rupi oho tī. Oho ixo rahā, Tupā je'ëha ke a'eta mu'e mu'e oho ixo. Pe, Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke a'eta mâtā. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī.

Páu ta namō Timo oho

16 ¹Nder ok ta pe Páu ta uhyk oho. A'engi Rit ok ta pe uhyk oho tī. Alep Timo ixo. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ke a'e. Imāi aja tī. Imāi riki jundéu awa. Ipái anī. Amō awa ke a'e. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ke a'e. ²Rit ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Iko ok ta pe ixo tī. Upa katu te ame'ẽ ok ta pe har ta pandu:

—Sawa'e katu ame'ẽ ke a'e — aja Timo rehe har ngā pandu.

³Pe, Timo ke Páu raho tar katu. Anĩ. Jundéu awa ta hury ym ta. Ipái riki amõ awa ke aja upa katu te ame'ẽ ok ta pe har ta ukwa katu. Jundéu awa ta ukwa katu. A'erehe Timo rehe ihĩ ame'ẽ pirer ke Páu jupã. (Aja rahã, jundéu awa te a'e tĩ, aja jundéu awa ta pe Páu mujekwa tĩ.)

⁴Amõ amõ ok ta rupi oho ixo rahã, Jesu kotoyhar ta pe paper pinim ke a'eta me'ẽ me'ẽ.

—Paper pinim rehe panduha ihĩ. Ame'ẽ ke rehe pehendu katu — aja Páu ta pandu pandu.

Amukwehe te we ame'ẽ paper pinim ke Jerusarẽ ok ta pe Jesu mondo ame'ẽ ta mupinim. Tamũi ta mupinim tĩ. ⁵Aja Jesu kotoyhar ta py'a ke a'eta mäta katu oho. Aja Tupã rehe har ukwa katu te we rĩ. Wera rahã pame katu te Jesu rehe amõ amõ ta jurujar katu te we rĩ.

Toroa ok ta pe ixeraiha aja Páu usak

⁶Hiri ywy rupi Páu ta wata oho ixo. Ngara ywy rupi wata oho ixo tĩ. Asia ywy rupi Tupã je'ëha ke a'eta pandu tar katu. Anĩ. Tupã'ã mujekwa:

—Anĩ. Ame'ẽ rupi peho ym — aja Páu ta pe.

⁷Misi ywy rymy'y rehe uhyk rahã, Mbiti ywy rupi oho tar katu. Anĩ. Tupã'ã mujekwa tĩ.

—Anĩ. Ame'ẽ rupi peho ym tĩ — aja Páu ta pe mujekwa tĩ.

⁸A'erehe Misi ywy rupi asa oho. Pe, Toroa ok ta pe uhyk oho. ⁹Pytun rahã, ixeraiha aja Páu usak. Kuja usak. Masendo ywy pe har riki pu'am u'am. A'e pandu:

—Ihẽ rekoha pe ejur, Masendo ywy pe. Jande ke emu'e ejur — aja Páu pe. (Masendo ywy y ramũi ruwái koto ihĩ.)

¹⁰Aja ixeraiha aja Páu usak. A'erehe pahar ima'e ke Páu moĩ katu. Masendo ywy pe Páu ta oho. A'ep myrandu katu ke ngā pe japandu jaho. Aja Tupã putar, aja jande jakwa katu. (Ko ihẽ aho tĩ. Ihẽ Ruk. Kome'ẽ paper ke ihẽ amupinim.)

Siri ok ta pe Páu ta oho

¹¹Toroa ok ta ke jande jahijar jaho. Pe, Samota ok ta pe jahyk jaho. Jarusu keruhũ pe jahyk jaho. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, Nea ok ta pe jahyk jaho tĩ. A'ep jarusu keruhũ ngi jahem jaho. ¹²A'engi Siri ok ta pe jawata jaho. A'ep heta ym jande jaker. Ame'ẽ ok ta riki tiha te. Masendo ywy pe ame'ẽ ok ta ihĩ. Masendo ywy rupi aja tiha me'ẽ

amō nixói. ¹³A'ep homa awa tama'e sonda ta ixo tī. Pe, jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā, ok ta ngi jahem jaho. Y rymy'y rehe jahyk jaho. A'ep jundéu awa ta jy'ar oho, aja jakwa katu. Tupā namō ma'e pandu panduha renda, aja jakwa tī. Pe, kūjā ta pe Tupā je'ēha ke japandu pandu jaī. ¹⁴Kūjā ta ngi har peteī ixo. Her Ryji. Tiatí ok ta pe har a'e. Pan katu te ame'ē muhepyha a'e. Pan pirangwer ke muhepy a'e. Jundéu awa ramūi ta aja Tupā rehe ipy'a ke a'e moī moī katu. Páu je'ēha rehe a'e hendu rahā, Tupā mujekwa katu ipe. (A'erehe Jesu rehe a'e jurujar katu.) ¹⁵Pe, Ryji ke jande jamujahuk. Upa katu te hok wyr pe har ta ke jamujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.) Pe, jande pe a'e pandu:

—Jesu rehe ihē ajurujar katu te aja pekwa rahā, ihē rok pe pepyta we rī — aja Ryji pandu.

Aja jande pe a'e pandu pandu hū, a'erehe hok pe jande japyta.

Kyndaha pe Páu ta ke amō kynda raho

¹⁶Amō wera rahā, Tupā namō ma'e pandu panduha renda pe jaho jaxo. Jaho jaxo rahā, jande rehe kūjātāi usak. Ājā ipy'a rehe ihī ame'ē ke a'e. A'erehe ma'e ke uhyk ym we rī, ame'ē rehe har a'e pandu katu. Usak ym we rī, ame'ē ke a'e mujekwa katu tī. A'erehe kūjātāi je'ēha rupi tamatarer ke ijar ta pyhyk hū. ¹⁷Pe, Páu raikwer rupi a'e wata ixo. Jande raikwer rupi wata ixo tī. Kuja hātā pandu pandu:

—Kome'ē sawa'e ta riki Tupā rehe paraky u'am. Tupā riki ywate har a'e. Pehē ke Tupā muhā katu ta, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu — aja kūjātāi pandu pandu.

¹⁸Aja heta wera rahā, pandu pandu. Ame'ē ke uhyk hendu. A'erehe Páu uwak rahā, ājā pe a'e pandu:

—Jesu Kirisutu je'ēha rupi ihē apandu nde pe. Ehem echo ingi — aja Páu pandu.

¹⁹Pahar ājā uhem oho ingi. Ame'ē ke kūjātāi jar ta usak rahā, ma'e ke kūjātāi pandu ym ta apo 'y, a'erehe tamatarer pyhyk ym ta 'y, aja ijar ta ukwa katu. A'erehe Páu ke ijar ta pyhyk. ²⁰Sir ke pyhyk tī. Pe, homa awa tama'e kapitā ta pe raho. Ngā panduha renda pe kapitā ta ixo. Pe, kapitā ta rehe muhyk rahā, a'eta pandu:

—Kome'ē ta riki jundéu awa ta ke. Jandema'e ok ta pe har ta ke kome'ē ta muparayh. ²¹A'etama'e ukwaha ke kome'ē ta mu'e mu'e u'am. Ame'ē rehe jahendu katu rahā, katu ym. Homa awa ta riki jande. Amō koty jande jakwa — aja ijar ta pandu pandu.

22 Aja hetaha ta je'ē je'ē hū tī. Páu rehe har je'ē je'ē hū. Pe, Páuma'e mundeha ke kapitā ta musak musak ingi. Sirma'e aja tī. Pe, amō ta pe kapitā ta pandu:

—Kome'ē ta ke pepirok — aja kapitā ta pandu.

23 Upa pirok hū rahā, kyndaha pe kynda raho. Kyndaha harōha pe pandu:

—Ekynda katu — aja ipe.

24 A'erehe harōha kynda katu. Kapy a'ejōhar ame'ē pe raho. Pe, myra pe ipy ke munde. Aja kynda katu.

25 Pytun pyter tate rahā, Tupā namō Páu pandu pandu. Sir aja tī. Tupā rehe har a'eta jyngar jyngar tī. Ame'ē ke rehe kyndaha pe ihī ame'ē ta hendu uī tī. 26 Pe, pahar ywy ke katak hū. Kyndaha katak hū tī. Upa katu te hukwen ke jupirar tī. Upa katu te ita tupaham pe pukwar ame'ē ke jujirar ngā ngi tī. Kyndaha pe ihī ame'ē ta ngi jujirar. 27 Kyndaha harōha upak. Pe, kyndaha rukwen pirar ame'ē ke rehe usak rahā, upa katu te uhem oho, aja ukwaha naī. A'erehe kyse puku ke muhem. 28 Pe, jujukwa tar katu juehe. Anī. Hātā Páu pandu ipe:

—Anī! Ejujukwa ym nde juehe! Upa katu te kote'e jande jaxo — aja ipe.

29 Pe, weraha rehe harōha pandu. Amō werur rahā, ame'ē namō kapy a'ejōhar ame'ē pe ujan oho. Ryrýi riki! Páu ruwa koty ipynarāi pe wapyk oho uī. Sir ruwa koty wapyk uī tī. (Aja sawa'e katu ame'ē ke kohī, a'erehe hendu katu ehe aja mujekwa.) 30 Pe, Páu ta ke muhem. Pandu a'eta pe:

—Sa'e ta! Myja ihē ke Tupā muhā katu ta my? — aja harōha pandu.

31 Páu ta pandu ipe:

—Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ejurujar katu ehe. Aja rahā, nde ke Tupā muhā katu ta. Nde rok wyr pe har ta aja tī. Muhā katu ta tī — aja Páu ta pandu.

32 Pe, Tupā je'ēha ke Páu ta pandu pandu ipe. 33 Hok wyr pe har ta pe pandu pandu tī. Pytun pyter pewe rī, pe, arahā pirokiha rape ke harōha kutuk kutuk. Y pe kutuk. A'engi a'e ke Sir ta mujahuk. Upa hok wyr pe har ta ke mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu.) 34 Pe, Páu ta ke harōha raho. Hok pe raho. Imi'u ke a'e me'lē Páu ta pe. Tupā rehe kyndaha harōha jurujar katu, a'erehe huru katu. Upa hok wyr pe har ta aja tī. Huru katu tī.

35 Ame'ē ku'ē rahā, harōha kota sonda ta ke kapitā ta mondo. Harōha pe a'eta pandu oho. Sonda ta pandu ipe:

—Ererahā! Páu ta ke epoir — aja harōha pe.

36 A'erehe Páu ta pe harōha pandu oho:

—Pehē ke kapitā ta poir, aja sonda ta ihē pe pandu uwyr. A'erehe mā peja pehem peho. Mā peja pehē rehe Tupā usak katu — aja harōha pandu.

37 Pe, sonda ta pe Páu pandu:

—Anī. Jaho ym ta rī. Katu ym ame'ē ke jande jama'ema'e my? Jama'ema'e ym my? Ame'ē rehe har kapitā ta ukwa ym. (Katu ym ame'ē ke jama'ema'e ym riki.) A'erehe jande ke amō pirok ame'ē ke katu ym. Homa awa ta ke mupirok ym awa. Ko homa awa ta ke jande. Anī. Ngā hetaha ruwa kota jande ke a'eta mupirok. Pe, kyndaha pe jande ke a'eta kynda tī. Apo amō ta usak ym, aja jande ke a'eta muhem mondo tar katu my. Anī. Katu ym aja. “Jande ke pejur piam” aja pepandu peho — aja Páu pandu.

38 Pe, ame'ē ke kapitā ta pe sonda ta pandu oho. Páu ta homa awa ta ke aja kapitā ta hendu rahā, kyje. (Homa awa ta ke kapitā ta mupirok, a'erehe ame'ē ta rehe amō ta parahy ta, aja kapitā ta ukwa, a'erehe ame'ē ngi kyje.) **39** Pe, kyndaha kota kapitā ta oho. Páu ta pe pandu:

—Homa awa ta ke pehē aja jakwa ym pehē rehe har. A'erehe peparahy ym jande rehe — aja kapitā ta pandu.

Pe, kyndaha ngi muhem. Pandu:

—Jandema'e ok ta ke pehijar peho — aja Páu ta pe.

40 Kyndaha ke Páu ta hijar oho rahā, Ryji rok pe oho. Jesu kota yhar ta namō a'eta pandu pandu. Mu'e mu'e katu ngā ke. Aja Tupā rehe har ngā pe a'eta mujekwa katu te we rī. Upa rahā, a'engi a'eta oho.

Tesaron ok ta pe Páu ta uhyk oho

17 **1** Ansi ok ta rupi Páu ta asa oho. Aporo ok ta rupi asa oho tī. Pe, Tesaron ok ta pe uhyk oho. A'ep jundéu awa tama'ejy'ariha renda ihī. **2** Ame'ē pe Páu ixe oho. Jundéu awa tama'eputu'uha 'ar rahā pame katu te a'e ixe oho. Aja te'eha a'e riki. Aja mahapyr putu'uha 'ar rahā, Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. **3** Kirisitu rehe har ngā pe a'e mujekwa katu tī. Kuja a'e mujekwa:

—Kirisitu ke amō ta mupyrara ta me'ē te'e. A'e manō ta me'e te'e tī. Pe, kwera ta me'ē te'e tī. Ko Jesu rehe har pehē pe ihē apandu pandu. A'e riki Kirisitu. Aja rahā, kapitā keruhū aja Tupā

mu'am ame'ẽ ke a'e aja mujekwa katu. Jundéu awa ta harõ hũ ame'ẽ ke a'e — aja Páu mujekwa.

⁴Páu ta pandu pandu rahã, amõ amõ jundéu awa ta jurujar katu. Pe, Jesu kotoyhar ta aja muruwak. Pe, Páu namõ ame'ẽ ta ixo. Sir namõ ixo tĩ. Heta amõ awa ta jundéu awa ta ramui ukwa aja Tupã rehe ipy'a moõ moõ tĩ. Ame'ẽ ta a'ep ixo tĩ. Ame'ẽ ta ngi har heta Jesu rehe jurujar katu tĩ. Pe, Páu ta namõ ixo tĩ. Heta kapitã ta aja tĩ. Jurujar katu tĩ. Kûjã ta ke ame'ẽ ta. Pe, Páu ta namõ ixo tĩ.

⁵Jesu rehe heta te hũ ngã jurujar katu, a'erehe amõ jundéu awa ta jpty'ym a'eta rehe. Páu ta rehe jpty'ym. Pe, sawa'e katu ym ame'ẽ ta ke a'eta mujy'ar. Johu mujy'ar. Ok ta pe har ta ke ame'ẽ ta muparahy. Pe, Jasã rok pe johu ngã ujan oho. Páu ta ke kekar oho. Ngã hetaha ta ruwa kotoy mupu'am ta tipe ngã. ⁶Anã. Mahem ym. A'erehe Jasã ke a'eta muhem raho. Jesu kotoyhar ta ke a'eta muhem raho tĩ. Kapitã ta pe raho. Páu ta rehe har a'eta je'ẽ je'ẽ hũ:

—Jande ok ta pe uhyk uwyk ame'ẽ ta muparahy ngã ke. Aja ok ta rupi pame katu te a'eta muparahy ngã ke oho ixo. ⁷Ame'ẽ ta ke hok pe Jasã mupyta. Homa awa tama'e kapitã keruhũ je'ëha rehe a'eta hindu ym. (Sesa ke a'e.) Henda ke pe amõ kapitã keruhũ ihã. A'e riki Jesu, aja a'eta pandu. Katu ym aja — aja kapitã ta pe hetaha ta je'ẽ je'ẽ hũ.

⁸Ame'ẽ je'ëha namõ ngã hetaha ta ke muparahy hũ. ⁹Kapitã ta ke aja tĩ. Muparahy hũ tĩ. Pe, Jasã ngi tamatarer ke kapitã ta pyhyk. Jasã namõ ixo ame'ẽ ta ngi pyhyk tĩ. Pe, Jasã ta ke poir. Ame'ẽ ok ta ngi Páu ta uhem oho rahã, ame'ẽ tamatarer ke kapitã ta mujywyr ta. Jasã ta pe mujywyr ta.

Mberéi ok ta pe Páu ta uhyk oho

¹⁰Pytun rahã, Páu ke Jesu kotoyhar ta mondo. Sir ke mondo tĩ. Mberéi ok ta pe mundo. A'ep Páu ta uhyk rahã, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ixe oho tĩ. ¹¹A'ep pe har ta katu. Tesaron ok ta pe har ta aja ym. Tupã je'ëha ke Mberéi ok ta pe har ta hindu tar katu te. Páu ta je'ëha riki jetehar te ke my, ame'ẽ ke ukwa tar katu. A'erehe wera rahã pame katu te Tupã je'ëha rehe a'eta jumu'e mu'e uñ. ¹²Pe, heta jundéu awa ta Jesu rehe jurujar katu. Amõ awa ta jurujar katu ehe tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'eta. Heta sawa'e ta jurujar katu ehe. Kûjã ima'ehũ namõ ixo ame'ẽ ta aja tĩ. Heta jurujar katu ehe tĩ. ¹³Mberéi ok ta pe har ta pe Tupã je'ëha ke Páu pandu pandu

tī, aja jundéu awa ta hendu. Tesaron ok ta pe har ta hendu. A'erehe Mberéi ok ta pe ame'ē ta uhyk uwyr tī. Ngā hetaha ta pe je'ē je'ē hū. Ngā hetaha ta ke ame'ē ta muparahy tī. ¹⁴Pahar Páu ke Jesu kotyhar ta mondo. Y ramūi rymy'y rehe mondo. Sir pyta we rī. Timo pyta tī. Mberéi ok ta pe a'eta pyta we rī. ¹⁵Pe, amō ta Páu ke raho. Ame'ē ta Ate ok ta pe Páu ke muhyk raho. A'engi Mberéi ok ta pe ame'ē ta jywyr oho. Páu je'ēha ke a'eta raho. Sir pe raho. Timo pe raho tī. Kuja:
 “Pahar ihē koty pehē mokōi pejur”
 aja Páu je'ēha ke raho.

Ate ok ta pe Páu ixo

¹⁶Ate ok ta pe Sir rehe Páu harō ixo. Timo rehe a'e harō ixo tī. Harō ixo rahā, ok ta rupi heta ma'e'ā rehe a'e usak usak. Ma'e'ā riki tupā aja ok ta pe har ta ukwaha ngā jupe. (Tupā te rehe ipy'a ke moī moī ym aja Páu ukwa katu.) A'erehe Páu pandu jupe: “Mā! Katu ym!” aja jupe. ¹⁷A'erehe jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a ke amō awa ta moī moī. Ame'ē ta namō pandu pandu hū tī. Wera rahā pame katu te muhepyha renda pe a'e oho tī. A'ep uhyk uwyr ame'ē ta namō a'e pandu pandu hū tī. ¹⁸Pe, amō sawa'e ta je'ē je'ē hū inamō. Epi kotyhar ta mu'e ame'ē ta je'ē je'ē hū inamō tī. Amō ta pandu:

—Mā pandu hū peme'ē ke ma'e ke. Ukwa ym ma'e. Ma'e pandu my? — aja Páu rehe har pandu.

Jesu rehe har Páu pandu. Manō ame'ē ta ke kwera katu ta uhem, ame'ē rehe har a'e pandu tī. A'erehe kuja amō sawa'e ta pandu naī:

—Amō tupā ta rehe har peme'ē pandu, aja jakwa — aja sawa'e ta pandu naī.

¹⁹Pe, Páu ke sawa'e ta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. Panduha renda rer Areo. Páu pe sawa'e ta pandu:

—Amō kotyhar nde eremu'e. Ame'ē ke jande jakwa tar katu. ²⁰Nde erepandu ame'ē ke jande jahendu ramō. Ame'ē riki amō kotyhar jande pe. Ame'ē ke jakwa tar katu. Epandurahā! — aja Páu pe pandu.

²¹Ate ok ta pe har ta aja te'eha a'eta. Amō ywy pe har ta a'ep ixo. A'eta aja tī. Amō amō we myrandu pyahu ame'ē ke rehe a'eta hendu tar katu. Myrandu pyahu ame'ē ke pandu pandu tar katu tī. Aja te'eha a'eta.

22 Pe, panduha renda pyter pe Páu pu'am. Areo pyter pe pu'am. Kuja pandu:

—Ate ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Tupā rehe pehē py'a pemoī moī katu, aja pekwaha pehē jupe, aja ihē akwa katu.

23 Pehēma'e ok ta rupi ihē awata aho axo rahā, māte hū ma'e'ā ke rehe ihē asak asak. Ame'ē ta rehe pehē py'a pemoī moī, ame'ē ke rehe asak. Pe, amō ma'e'ā rehe kuja pinīha ihē amahem:

Tupā rehe har jakwa ym.

Ame'ē pe komel'ē ma'e'ā ke.

—Ame'ē ke rehe pekwa ym ha rupi pehē py'a pemoī moī. Ame'ē rehe har pehē pe ihē apandu ta. 24 A'e riki Tupā te. Kome'l'ē ywy keruhū a'e mujā. Upa katu te kome'ē ywy keruhū pe ihī ame'ē ta ke mujā tī. Ywa ke a'e mujā tī. A'e riki sawa'e te. Tupā rehe ngā jumu'eha renda ta ke amō ta mujā. 25 Ame'ē pe Tupā te ixo ym. Ma'e ke amō ta mujā, ame'ē ke a'e putar ym tī. Marā ka ym amō me'ēha ipe. A'e riki me'ēha ke. A'e riki awa ta pe upa katu te me'ē. Ixuweha ke a'e me'ē. Katuha ke me'ē tī. A'erehe ma'e ke marā ka ym amō me'ēha ipe. 26-27 Peteī sawa'e ke a'e mujā. Anā ke a'e. Ame'ē ngi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta uhem. Pe, kome'ē ywy keruhū rupi ngā ke Tupā te muhāi hāi. A'erehe awa nixói te, ame'ē ywy nixói. Pe, marā rahā awa ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu. Myp ixo ta my, ame'ē ke a'e manga katu tī. A'e ke amō kekar kekar rahā, mahem ta nahā my. Jande ngi pame katu te kotete a'e ihī. 28 Amōma'e pandu kuja riki:

“A'e ixo, a'erehe jande jaxo katu tī. Jande jawata. Upa katu te jande jama'ema'e.”

—Pehē ngi har amō mupinīha ke kuja mupinim:

“Jande ke Tupā mujā, a'erehe ta'yrr ta riki jande” aja mupinim.

29 —Jande riki ta'yrr ta rahā, jande aja Tupā riki ixuwe katu a'e tī, aja jakwa katu. Ita tawa'ā aja ma'e'ā ixuwe ym te a'e. Ita tuwyr'ā aja ym a'e tī. Ita'ā aja ym a'e tī. Upa ame'ē ta ixuwe ym te ame'ē ta ke aja jakwa katu. Awa te'e ukwaha rupi ame'ē'ā ta ke amō ta mujā katu. 30 Aja ym Tupā te. Ma'e'ā amō mujā rahā, Tupā rehe har ukwa ym a'e, a'erehe Tupā ipy'a jywyr ehe. Ukwa ym ha rupi ma'ema'e, a'erehe ipy'a jywyr ta. Apo upa katu te awa ta pe a'e pandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi ihē kqty pehē py'a pemuruwak katu pemondo” aja Tupā pandu — aja Páu pandu.

31 A'e pandu tī:

—Jetehar rupi upa katu te kome'ē ywy keruhū pe har ta rehe har Tupā te ukwa ta. Ame'ē 'ar ke a'e manga katu. Amō sawa'e rehe a'e usak katu. Pe, a'e riki henda ke pe ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu ame'ē ke ma'ema'e my? Katu ym ame'ē ke ma'ema'e my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē sawa'e ke Tupā mukwera katu muhem. A'erehe jetehar rupi ngā rehe har a'e ukwa katu ta, aja upa ngā pe a'e mujekwa — aja Páu pandu.

³²Kweraha rehe har Páu pandu. Ame'ē rehe sawa'e ta hendu rahā: "Mā! Te'e ame'ē" aja amō amō ta puka puka hū ehe. Amō ta pandu ipe:

—Ame'ē rehe har amō we jahendu tar katu tī — aja Páu pe.

³³⁻³⁴Pe, ngā panduha renda ngi Páu uhem oho. Amō amō ta inamō oho. Jesu rehe jurujar katu tī. Amō sawa'e jurujar katu tī. Her Nioni. Areo kotyhar ke a'e. Amō kūjā jurujar katu ehe tī. Her Nama. Amō amō ta aja tī. Jesu rehe jurujar katu tī.

Korin ok ta pe Páu oho

18 ¹Ajame'ē ke Ate ok ta ngi Páu uhem oho. ²Korin ok ta pe uhyk oho. A'ep amō sawa'e rehe a'e usak. Her Ak. Jundéu awa ke a'e. Pô ywy pe har a'e. Hakehar rer Pirisi. Hom ok ta ngi upa katu te jundéu awa ta ke homa awa tama'e kapitā keruhū muhem mondo. Kapitā keruhū rer Karáu. A'erehe Itar ywy ngi Ak ta uhyk ramō. Korin ok ta pe uhyk ramō. Itar ywy pe Hom ok ta ihī. Pe, Ak ta rehe Páu usak oho. ³Ak ta aja pan ianam ame'ē ke te'e ok ke Páu mujā tī. A'erehe a'eta namō Páu pyta. ⁴A'eta namō paraky uī tī. Jundéu awa tama'e putu'uha 'ar rahā tame katu te jundéu awa ta namō Páu pandu pandu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu. Jesu rehe jundéu awa ta jurujar katu, ame'ē ke a'e putar. Amō awa ta aja tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ke a'e putar tī. A'erehe ame'ē ta namō Páu pandu pandu hū.

⁵Masendo ywy ngi Sir uhyk uwyr. Timo uhyk uwyr tī. A'eta uhyk uwyr rahā, (pan ianam ame'ē ke te'e ok ke mujā. Ame'ē ke a'e hijar.) Pe, Tupā je'ēha ke Páu mu'e mu'e jō ixo. Kuja jundéu awa ta pe a'e pandu:

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ē ke a'e — aja Páu pandu pandu.

⁶Anī. Ame'ē ke jundéu awa ta putar ym. Páu rehe har a'eta katu ym pandu. A'erehe ima'e mundeha ke Páu mukatak. Xi'aha ke ombor ingi. (Aja ma'e rahā, Tupā je'ēha ke a'eta putar ym, aja a'e mujekwa a'eta pe.) Páu pandu a'eta pe:

—Mupyraraha renda pe peho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói ta. Jesu rehe har ihē apandu pandu katu pehē pe. Anī. Pejurujar ym ehe. Apo amō awa ta pe ihē apandu ta aho. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe apandu ta aho — aja jundéu awa ta pe Páu pandu.

⁷Pe, a'eta ke Páu hijar oho. Amō rok pe pyta oho. Ok jar rer Tisi Jusu. Jundéu awa ramūi ta ukwa aja Tupā rehe ipy'a a'e moī moī katu. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda rake hok ke ihī. ⁸Amō sawa'e Jesu rehe jurujar katu tī. Her Kiri. Jundéu awa tama'e jy'ariha rendama'e kapitā a'e. Upa katu te hok wyr pe har ta Jesu rehe jurujar katu tī. Heta Korin ok ta pe har ta myrandu katu rehe hendi. Pe, Jesu rehe jurujar katu tī. Ame'ē ta ke amō ta mujahuk tī. (Aja rahā, Tupā kotyhar ta ke a'eta apo 'y, aja mujekwa katu ngā pe.)

⁹Amō pytun rahā, ixeraiha aja Páu usak. Kuja Jesu mujekwa ipe:

—Ekyje ym! Epandu pandu katu te we exo rī. ¹⁰Ne namō ihē axo. A'erehe marā ka ym nde ke amō mahyha. Heta ok ta pe har ta ihē rehe jurujar katu ta — aja Jesu mujekwa ipe. Aja ixeraiha aja Páu usak.

¹¹A'erehe Páu pyta rī. Tupā je'ēha ke a'e mu'e mu'e. Awa py wajar mahapyr jahy rahā, a'ep pyta rī.

¹²Ngere ywy pe amō kapitā pu'am. Homa awa tama'e kapitā a'e. Her Ngari. Arahā, jundéu awa ta jy'ar. Pe, Páu ke a'eta pyhyk raho. Ngā panduha renda pe raho. ¹³Kuja Ngari pe Páu rehe har a'eta pandu:

—“Tupā rehe ejurujar katu” aja ngā pe kome'ē sawa'e pandu pandu. Aja ym jande jakwa. Amō kotyhar a'e mu'e. Katu ym aja — aja Ngari pe jundéu awa ta pandu.

¹⁴Páu pandu tate rahā, Ngari pandu py:

—Jundéu awa ta! Pehendu katurahā! Katu ym kome'ē sawa'e ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta. Jaxer ai ame'ē ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har ihē ahendu ta tī. ¹⁵Anī. Aja ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe har peje'ē je'ē hū. Awa rer rehe har peje'ē je'ē hū tī. Pehē pekwaha rehe har peje'ē je'ē hū tī. Ame'ē ke rehe ihē ahendu ym ta. Ame'ē rehe har pehē jupe pepandu pandu peho. Ame'ē rehe har akwa ym ta — aja jundéu awa ta pe kapitā pandu.

¹⁶Pe, ngā panduha renda ngi a'eta ke kapitā muhem mondo. ¹⁷Pe, amō sawa'e ke ame'ē ok ta pe har ta pyhyk. Her Sote. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda kapitā a'e. Pe, ngā panduha ruwa koty ame'ē

sawa'e ke hetaha ta petek. Anī. Ame'ē rehe Ngari usak tar ym. Ukwa tar ym. "Mā peja" aja Ngari pandu. Pe, a'e hijar oho ngā ke.

Antioki ok ta pe Páu jywyr oho

¹⁸Korin ok ta pe heta Páu ukwer. Jesu kotohar ta namō a'e pyta rī. A'engi Senkeréi ok ta pe oho. A'ep i'a ke Páu jāpī. Ame'ē ke amō ta usak rahā, Tupā namō ma'e Páu manga katu, aja a'eta ukwa katu. Pirisi oho inamō tī. Ak oho inamō tī. A'engi Si ywy pe a'eta oho.

¹⁹Jarusu keruhū pe oho. Pe, Ese ok ta pe a'eta uhyk oho. A'ep Ak pyta. Hakehar pyta tī. Pe, jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe Páu ixe oho. Jundéu awa ta namō a'e pandu pandu hū. ²⁰Pe, Páu pe a'eta pandu:

—Yman atu jande namō se epyta rī — aja ipe.

²¹Anī. Páu pyta tar ym. Oho tate rahā, a'e pandu ngā pe:

—Tupā putar rahā, pehē koty ihē ajywyr ta — aja Páu pandu.

Pe, Ese ok ta ngi oho. Jarusu keruhū pe oho.

22 Pe, Sesaréi ok ta pe uhyk oho. A'ep jarusu keruhū ngi uhem oho. A'engi Jerusarē ok ta pe wata uhyk oho. Jesu kota har ta reha a'e usak. A'engi a'e oho tī. Pe, Antioki ok ta pe wata uhyk oho tī.

²³A'ep yman atu pyta rī. Pe, oho tī. Ngara ywy rupi wata oho. Hiri

(Atre 18.21)

ywy rupi wata oho tī. Oho ixo rahā, Jesu kotoyhar ta py'a ke a'e mātā katu. Aja Tupā rehe har a'e mujekwa katu te we rī.

Apor rehe har

²⁴Ese ok ta pe amō jundéu awa uhyk uwyr. Sawa'le rer Apor. Arexandiri ok ta pe har ke a'e. Ma'e pandu katu a'e. Tupā je'ēha ke a'e ukwa katu tī. ²⁵Jesu ma'ema'e ame'ē rehe har amō mu'e a'e ke. Pe, Jesu rehe har Apor pandu pandu hū. Ehe har jetehar mu'e mu'e tī. (Anī. Upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō Apor ukwa katu. Juā mujahuk ame'ē ke jō a'e ukwa katu tī. ²⁶Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe a'e pandu pandu. Kyje ym ngā ngi. Ame'ē ke rehe Pirisi hendu. Ak hendu tī. Upa hendu rahā, hok pe Apor ke a'eta raho. A'ep Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har a'eta mujekwa katu te ipe. ²⁷Pe, Apor pandu:

—Ngere ywy pe ihē aho ta — aja.

A'erehe Apor rehe har Jesu kotoyhar ta paper rehe mupinim. Ame'ē ke Apor raho. Amō Jesu kotoyhar ta pe paper pinim ke mujesak ta. Ngere ywy pe ixo ame'ē ta pe kuja mupinim.

“Apor po ke pepyhyk katu ingi” aja mupinim.

Pe, ame'ē ywy pe Apor uhyk rahā, Jesu kotoyhar ta py'a ke a'e mātā katu. A'ep pe har ta rehe Tupā usak katu, a'erehe heta jurujar katu ehe. ²⁸Ame'ē ta py'a ke Apor mātā katu. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Ok ta pyter pe jundéu awa ta namō Apor pandu pandu hū. A'e pandu katu te, a'erehe jundéu awa ta je'ēha ke a'e mukanim ngā ngi. Tupā je'ēha rehe Jesu rehe har ihī. Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ē ke a'e. Jundéu awa ta harō ixo ame'ē ke a'e. Aja ngā pe a'e mujekwa katu.

Ese ok ta pe Páu oho

19 ¹Korin ok ta pe Apor ixo rahā, ywy'ā rupi Páu wata oho. Amō amō ywy'ā 'ar rupi ok ta ihī. Ame'ē rupi wata oho. Pe, Ese ok ta pe uhyk oho. A'ep jumu'eha ta ke a'e mahem. (Ame'ē ta upa katu te Jesu rehe har ukwa ym.) Juā mujahukiha mu'e ame'ē ke jō ame'ē ta ukwa katu. ²Páu pandu a'eta pe:

—Jesu rehe pejurujar katu rahā, pehē rehe Tupā'ā ihī katu my? — aja pandu.

A'eta pandu:

—Anī. Tupā'ā rehe har jande jakwa ym te — aja.

³Páu pandu tī:

—Aja rahā, myja pehē ke amō mujahuk my? — aja.

A'eta pandu:

—Juā mujahukiha aja jande ke amō mujahuk — aja ipe.

⁴Pe, Páu pandu:

—Juā mujahuk rahā, kuja ngā pe mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi Tupā kqty ipy'a ke amō muruwak mondo, aja ngā pe mujekwa. Kuja jundéu awa ta pe Juā pandu: “Ihē raikwer rupi amō sawa'e uwyr ta. Ame'ē rehe pejurujar katu” aja Juā pandu. Juā raikwer rupi uwyr ame'ē ke Jesu — aja Páu pandu.

⁵Ame'ē ke sawa'e ta hendu rahā, a'eta ke amō mujahuk. Jesu je'eha rupi mujahuk. (Aja Jesu kqtyhar ke a'eta apo 'y, aja ngā pe mujekwa.) ⁶Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, ame'ē ta ãkā rehe ipo ke Páu mujar. Pe, ame'ē ta rehe Tupā'ā ihī katu tī. Pe, amō amō awa ta je'eha a'eta pandu pandu. (Aja rahā, Tupā'ā ihī katu a'eta rehe, aja mujekwa katu.) Tupā je'eha rehe har a'eta pandu pandu tī.

⁷Ame'ē ta awa py moköi sawa'e ta hetaha.

⁸Mahapyr jahy rahā, ngā namō Páu pandu pandu hū. Pandu rahā, ngā ngi a'e kyje ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe pandu pandu hū. Jesu riki Tupā mu'am me'ē ke. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am. Jundéu awa ta harō hū ixo ame'ē ke a'e. Pe, Jesu rehe amō jurujar katu rahā: “Ihē kqtyhar ke nde apo 'y. Ihē namō nde erexo ta” aja Tupā pandu. ⁹Anī. Ame'ē ke amō ta putar ym. A'eta jurujar ym. Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har katu ym a'eta pandu. Ngā hetaha ta pe a'eta pandu: “Pejurujar ym” aja pandu. A'erehe ame'ē ta ke Páu hijar oho. Jesu kqtyhar ta ke a'e raho inamō. Ame'ē ta ke jō Páu mu'e mu'e. Wera rahā pame katu te amō jumu'eha renda pe a'e mu'e. Jumu'eha renda riki amō sawa'ema'e. ¹⁰Her Tira. Aja moköi warahy 'ar rahā, Páu mu'e. A'erehe Tupā je'eha rehe heta Asia ywy pe har ta hendu. Heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta.

Sewa ra'yr ta rehe har

¹¹Tupāma'e pyrätāha namō Páu mukatu hū. Ahy ixo ame'ē ta ke mukatu hū. ¹²A'erehe pan kurer ta ke Páu rehe ngā mujar. Pan ra'yr ta ke mujar ehe tī. Ame'ē ta ke ahy ixo ame'ē ta pe ngā raho rahā, katu oho. Âjā ta ke muhem mondo amō ta ngi tī. ¹³⁻¹⁴Ko amō jundéu awa ta ixo. Sewa ra'yr ta riki ixo. Kuja hetaha, awa po wajar moköi. Ipái riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. A'eta wata wata ixo. Amō ta py'a ngi âjā ta ke

a'eta muhem mondo tī. Pe, Páu aja Jesu je'ēha rupi a'eta ãjā ke muhem ta tipe manga. Jesu riki jandema'e sawa'e te. ãjā pe a'eta pandu:

—Jesu rehe har Páu pandu pandu. Ame'ē je'ēha rupi japandu: “Ehem echo” — aja ãjā pe Sewa ra'yr ta pandu.

15 Pe, a'eta pe ãjā pandu:

—Jesu rehe har ihē akwa katu. Páu rehe har ihē akwa katu tī. Pehē anī. Awa pehē my? — aja ãjā pandu.

16 Pe, Sewa ra'yr ta rehe sawa'e opor oho. ãjā ipy'a rehe ihī ame'ē ke opor oho a'eta rehe. Pyrātā opor oho a'eta rehe. Pe, ityk. Hok ngi sawa'e ta ke muhem mondo. Karāiha rape ke rāi muhem raho. Jawe te'e uhem oho tī. **17** Amelē rehe har heta jundéu awa ta hendu. Heta amō awa ta hendu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Ese ok ta pe ixo ame'ē ta hendu. Hendu rahā, upa ngā jumukahem hū ingi. “Ne jō riki katu te me'ē ke” aja Jesu rehe har ngā pandu katu te. **18** Jesu riki jandema'e sawa'e te. Pe, heta Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ma'e pandu uwyr. Amukwehe we pajema'e ukwaha ke a'eta ma'ema'e ixo rī. Amelē rehe har a'eta pandu uwyr. **19** Ngā hetaha ta pyter pe pandu uwyr. Ngā hetaha ta pyter pe heta paper ke ame'ē ta werur tī. Pajema'e ukwaha ke paper rehe ihī. Amelē ke werur. Pe, hapy. Upa ukwái. Paper rehe muhepyha manga rahā, tamatarer heta te hū tiki. Kuja, 50.000 wera rahā, paraky amelē muhepyha ke rehe uhyk. Amelē ke ngā hapy. Upa ukwái. (Aja pajema'e ukwaha ke hijar te, aja mujekwa katu.) **20** Ukwái ha rehe ngā usak rahā, Tupā je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. Tupā je'ēha riki pyrātā te, ame'ēja saka, a'erehe heta ngā jurujar katu ehe, Jesu rehe.

Ese ok ta pe ngā mutyapu hū

21 A'engi: “Masendo ywy rupi ihē aho ta. A'engi Ngere ywy rupi aho ta tī. A'engi Jerusarē ok ta pe ahyk ta aho” aja Páu pandu. Kuja a'e pandu tī:

—Upa Jerusarē ok ta pe har ta rehe ihē asak rahā, Hom ok ta pe ihē aho ta tī — aja Páu pandu.

22 A'erehe Masendo ywy pe Timo ke a'e mondo py. Inamō Era ke mundo tī. Páu namō ma'ema'e katu ame'ē ta ke a'eta. Pe, Asia ywy pe Páu pyta we rī.

23 Arahā Ese ok ta pe Tupā ma'ema'e ame'ē rehe har ngā je'ē je'ē hū. Putar ym, a'erehe je'ē je'ē hū. **24** Neme riki ngā ke muparaby. Ita tuwyr rehe ma'eha a'e. A'ep Ndia rehe ngā jumu'eha renda ihī. Ndia riki imāi keruhū. Tupā aja a'ep pe har ta ukwaha ngā jupe.

Jumu'eha renda aja saka ok ra'yr ke Neme mujā mujā. Ita tuwyr ke te'e mujā mujā. Miasu ta heta tī. Ame'ē ma'eha rehe tamatarer a'eta pyhyk katu tī. ²⁵Pe, miasu ta ke Neme mujy'ar. Neme aja ita tuwyr rehe heta ma'eha ta i'āi tī. Ame'ē ta ke a'e mujy'ar tī. A'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Jande jama'eha namō tamatarer japyhyk katu, aja pekwa katu. ²⁶Apo Páu rehe har pekwa. A'e je'ēha rehe pehendu tī. Kuja a'e pandu: "Ipo pe ma'e'lā jande jamujā ame'ē ke Tupā ym" aja Páu pandu. A'erehe a'e je'ēha rehe heta ngā jurujar katu. A'erehe Tupā koty ipy'a ke heta ngā muruwak mondo. Upa Asia ywy pe har ta aja tī. Tupā koty ipy'a ke muruwak mondo tī. (A'erehe ma'e'lā ke hijar oho apo. Ndia ke hijar oho apo.) ²⁷Katu ym aja. Jande jamujā mujā ame'ē ke jaxer, aja amō ta ukwa ta. Amō we tī. Ndia rehe ngā jumu'eha renda ke ngā hijar ta oho tī. Mujaxer ta tī. Katukweriha ke mumba ta tī. Ndia riki katu te. Jande māi keruhū riki a'e. Tupā aja jande jupe. Asia ywy pe har ta ipy'a moī moī katu ehe. Amō ywy pe har ta aja tī. Ipy'a moī moī katu ehe tī — aja Neme pandu.

²⁸Ame'ē je'ēha rehe ngā hetaha ta hendu rahā, parahy te hū. Hātā pandu pandu hū ixo:

—Ndia riki katu te me'lē ke! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

²⁹A'erehe upa ok ta rupi ngā mutyapu tyapu hū oho ixo. Pe, Ngái ke ngā hetaha ta pyhyk raho. Arita ke pyhyk raho tī. Ngā jy'ariha renda keruhū pe pyhyk raho. Ngái ta masendo ywy pe har ta ke. Páu namō wata ixo ame'ē ta ke a'eta. ³⁰Ngā hetaha ta pe Páu pandu tar katu oho tī. Anī. A'e ke Jesu kotoyhar ta mupyta. ³¹Asia ywy pe har tama'e kapitā ta je'ēha mondo ipe tī. Páu pe mundo. Páu rehe katu ame'ē ta ke a'eta. Kuja je'ēha ke mundo:

—Ngā jy'ariha renda keruhū pe echo ym — aja Páu pe.

³²Pe, ngā jy'ariha renda keruhū pe hetaha ta mutyapu tyapu te hū. Amō amō ta pukái pukái hū. Amō amō ta riki amō kotoyhar pukái pukái hū. Upa ka'u te'e. A'erehe upa tate ngā hetaha ta ukwa ym ma'e. Ma'ewā ngā jy'ar uwyr my? ³³Ame'ē ke ukwa ym. Arexan riki ngā ke mujy'ar, aja amō ta ukwa. A'e ke jundéu awa ta mupu'am, a'erehe aja amō ta ukwa. Hetaha ruwa kotoy mupu'am. Pe, pu'am rahā, ipo ke Arexan mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Pe, jundéu awa ta rehe ngā parahy, ame'ē ke a'e mukatu ta tipe. ³⁴Anī. A'e riki jundéu awa ke a'e aja hetaha ta ukwa rahā, pukái pukái we hū rī. I'i atu kuja hātā pandu pandu hū:

—Ndia riki katu te ame'ē ke a'e! Upa Ese ok ta pe har ta jurujar katu ehe! — aja pandu hū.

³⁵Pe, i'i atu ngā hetaha ta tyapuha ke ok tama'e mupinīha muputu'u ngā ngi. Kuja pandu:

—Ese ok ta pe har ta! Pehendu katurahā! Ndia rehe jumu'eha renda ke Ese ok ta pe har ta usak usak katu. Ame'ē rehe har upa ngā ukwa. Ndia riki katu te ame'ē ke a'e. Ywa ngi ilā u'ar. Ita'ā ke u'ar. Ame'ē ke upa ngā ukwa katu tī. ³⁶Ame'ē rehe har marā ka ym jaxer amō panduha ke. A'erehe mā peja pepetu'u katu. ³⁷Pemutyapu hū ym tī. Ndia rehe jumu'eha renda ngi ma'e ke Ngái ta mukanim ym. “Ndia jaxer” aja jande māi keruhū rehe har a'eta pandu ym tī. Mā! Sawa'e ta ke se perur. Ma'ewā my? ³⁸Amō rehe har Neme pandu tar katu rahā, ngā panduha renda pe a'e raho katu. Inamō ixo ame'ē ta oho katu tī. A'ep kapitā ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. A'ep amō ta rehe har Neme ta pandu pandu katu ta. ³⁹Amō kqtyhar pepandu pandu tar katu rahā, a'ep peho katu tī. Ngā ke amō ta mujy'ar rahā, ame'ē rehe har pepandu katu. Kapitā ta ruwa kqty amō ta ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. ⁴⁰Taramō te jande jamutyapu hū. Kapitā keruhū namō jajumai jaxo, aja amō ta pandu ta oho ipe. Jamutyapu hū te'e. Ame'ē rehe har marā ka ym japanduha ipe — aja hetaha ta pe ok tamale mupinīha pandu.

⁴¹Upa pandu rahā, ngā hetaha ta ke a'e muhāi mondo.

Masendo ywy rupi Páu oho. Ngere ywy rupi a'e oho tī.

20 ¹Ngā mutyapuha upa putu'u rahā, Jesu kqtyhar ta ke Páu mujy'ar. Ame'ē ta ke a'e muhury katu. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Páu pandu:

—Ihē aho ta — aja.

²Pe, Masendo ywy rupi oho. Ame'ē rupi wata oho. Jesu kqtyhar ta ke a'e mu'e mu'e. Muhury katu tī. A'erehe Jesu rehe ngā ipy'a katu te we rī. Pe, Ngere ywy pe Páu uhyk oho. ³A'ep mahapyr jahy a'e mukanim. Pe, Si ywy pe a'e oho tate. Jarusu keruhū pe oho tate. Arahā a'e ke jundéu awa ta jukwa ta aja Páu ukwa. A'erehe Masendo ywy rupi wata oho rahā, katu aja a'e ukwa. (Aja rahā, jukwa ym ta, aja ukwa katu.) ⁴Páu namō Pi ra'yrr oho tī. Her Sopato. Mberéi ok ta pe har a'e. Arita oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e. Sekū oho tī. Tesaron ok ta pe har a'e tī. Ngái oho tī. Nder ok ta pe har a'e. Tik oho tī. Asia ywy pe har a'e. Toro oho tī. Asia ywy pe har a'e tī. ⁵Timo oho tī. Ame'ē ta johnu

oho py. Toroa ok ta pe oho. A'ep Páu rehe a'eta harō ixo. Pe, ihē rehe Páu uhyk uwyr. Ihē Ruk. ⁶Siri ok ta pe ihē axo. Jundéu awa ta mi'u matyriha weraha upa rahā, a'engi jande mokōi jaho. (Ame'ē wera rahā, mbeju ke mupururukiha nixói, ame'ē ke jundéu awa ta u'u.) Pe, Toroa ok ta pe jande jaho. Jarusu keruhū pe jaho. Awa po wajar peteīhar upa jaker rahā, pe, jahyk jaho. A'ep awa po wajar mokōi jande jaker.

Toroa ok ta pe har ta rehe Páu usak. A'ejōhar usak ngā rehe.

⁷Nomin pytun rahā, upa Jesu kotyhar ta jy'ar. Mbeju ke mopokiha rehe jy'ar. (Aja Jesu manõha rehe a'eta ukwa ukwa uī.) Ngā pe Páu pandu pandu hū. Ame'ē ku'ē rahā, Páu oho ta, a'erehe pandu pandu we hū. Pytun pyter rahā, ma'e pandu pandu we hū rī. ⁸Jande jajy'ariha renda pe heta ma'e weraha ihī. Ywatehar henda ihī ame'ē pe jande jajy'ar jaī. ⁹Pe, awa ma'āha rape 'ar pe ta'ynuhu wapyk uī. Her Euti. Páu pandu pandu u'am rahā, Euti pyhýi katu te hū. Pe, ukwer katu. Pe, ywy pe u'ar ukwap. Pi! Mahapyr ywatehar henda ngi u'ar ukwap. Amō ta oho piām rahā, pete'le manō oup. ¹⁰Pe, Páu wyjy oho ehe. Ipynarāi pe wapyk oho ehe. Pyhyk, pe, amō ta pe a'e pandu: —Pejixi'u ym. Kwera katu apo — aja Páu pandu.

¹¹Pe, ywatehar henda pe Páu jupir oho tī. Upa ma'e ke u'u rahā, pandu pandu we hū ngā pe tī. Aja te'e xu'em oho. ¹²Pe, a'engi Páu oho. Pe, ta'ynuhu kwera katu ame'ē ke hok pe amō ta mujywyr raho. Katu jywyr oho. Upa ngā hury katu.

Mire ok ta pe Páu uhyk oho

13 Jande pe Páu pandu:

—Jarusu keruhū pe peho. Aso ok ta pe peho. Ihē riki pe rupi ihē aho ta. A'ep pehē namō jarusu keruhū pe ihē apor ta aho tī — aja jande pe.

A'erehe jarusu keruhū pe jande japor jaho. Ame'ē pe Aso ok ta pe jahyk py jaho. ¹⁴A'ep jande rehe Páu uhyk uwyr rahā, jarusu keruhū pe a'e opor oho tī. A'engi ame'ē pe Mitire ok ta pe jahyk jaho. ¹⁵A'engi jande jaho tī. Ame'ē ku'ē rahā, Ki ypa'ū rake rupi jasa jaho. ¹⁶Amō ku'ē rahā, Sā ywy pe jahyk jaho. Amō ku'ē rahā, Mire ok ta pe jande jaho. Asia ywy pe Páu pyta tar ym. A'erehe Ese ok ta rake rupi jasa jaho. Pahar Jerusarē ok ta pe Páu uhyk tar katu. A'ep jundéu awa ta mi'u matyriha wera rahā, uhyk tar katu. Uhyk rahā, katu ta ipe, aja Páu ukwa. Ngā mi'u matyriha weraha rer Penteko.

Ese ok ta pe har tamūi ta namō Páu pandu pandu

¹⁷Mire ok ta pe Páu ixo rahā, Ese ok ta pe har ta tamūi ta pe myrandu a'e mondo. Jesu kotyhar ta rehe tamūi ta usak usak katu.

“Pahar ihē koty pejur” aja myrandu a'e mondo.

¹⁸Pe, tamūi ta uhyk uwyr ehe rahā, Páu pandu:

—Asia ywy pe ihē ahyk py ajur rahā, a'engi ihē rehe har pekwa katu. Myja pehē namō ihē axo, ame'ē ke pekwa katu. ¹⁹Jesu jandema'e sawa'e te. Ima'e miasu aja ima'e parakyha ke ihē ama'ema'e hū. Tupā je'ēha ke ihē amu'e mu'e hū axo. “Katu te ihē” aja ym akwa. Aja ihē axo rahā, ihē amu'e mu'e rī. Amō ta jurujar ym ehe rahā, ihē ajixi'u tī. Ihē ke jundéu awa ta mahy tar katu rahā, ame'ē ngi ihē akyje ym. Tapijar te'e we amu'e mu'e rī. ²⁰Heta pejy'ar rahā, pehē ke ihē amu'e hū. Pehē rok pe ihē amu'e hū pehē ke tī. Pehē pe ma'e katu ame'ē ke upa katu te ihē amu'e, aja pekwa katu tī. ²¹Kuja ihē apandu: “Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ngi Tupā koty pehē py'a pemuruwak pemondo. Jesu rehe pejurujar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te” aja jundéu awa ta pe ihē apandu pandu hū. Aja amō awa ta pe ihē apandu pandu hū tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke aleta.

²²—Apo Jerusarē ok ta pe ihē aho ta axo. Tupā'ā putar, a'erehe ihē aho axo. A'ep ma'e ihē rehe uhyk ta my? Ihē akwa ym. ²³Kuja jō ihē akwa katu. Ok ta pe pame katu te Tupā'ā mujekwa ihē pe. Kuja mujekwa. Ihē ke amō ta mahy tar katu. Kyndaha pe ihē ke amō ta kynda tar katu raho tī, aja ihē pe mujekwa. ²⁴Pe, ihē ke amō ta jukwa ta rahā, ngā ngi ihē akyje ym ta. Tupā je'ēha ke ihē apandu we ta rī. Ngā ke Tupā muhā katu ta, ame'ē myrandu katu ke ihē apandu ta rī. Ame'ē rehe har ihē apandu, ame'ē ke ihē'ma'e parakyha. Ame'ē ke ihē pe Jesu me'ē. Pe, ame'ē parakyha ke ihē amumba tar katu. Jesu riki jandema'e sawa'e te.

²⁵—Upa pehē renda rupi ihē awata aho rahā, Tupā rehe har pehē pe ihē apandu pandu. Myja katu pexoha Tupā putar my, ame'ē rehe har ihē amu'e katu pehē ke. Apo ihē rehe pesak ym te ta tī. ²⁶Apo jetehar te pehē pe ihē apandu katu tī. (Upa katu te Jesu rehe har pehē pe apandu pandu. Upa amu'e mu'e hū.) A'erehe mupyraraha renda pe pehē ngi har amō oho ta rahā, ihē rehe je'ēha nixói. ²⁷Ma'e Tupā putar, ame'ē rehe har upa katu te pehē pe ihē apandu. ²⁸Pesak katu pehē juehe pexo. Aja rahā, Tupā ngi amō koty pehē py'a pemuruwak ym ta pemondo. Upa Jesu kotyhar

ta rehe pesak pesak katu pexo tī. Ame'ē parakyha ke pehē pe Tupā'ā me'ē. Jesu kotoyhar tama'e kapitā ta ke pehē. A'erehe ame'ē ta rehe pesak katu pexo. Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta Tupā kotoyhar ta ke tī. Ta'yur manōha rupi a'e ipy'a jywyr ngā rehe.

29—Ihē raikwer rupi amō ta uwyr ta. Ame'ē ta pehē rehe uhyk ta, aja akwa katu. Jesu kotoyhar ta ke ame'ē ta muka'u ka'u te'e hū ta. Jurujar katu ame'ē ta ukwa katuha ke amō kotoy ame'ē ta muruwak ta mondo, aja ihē akwa katu. Katu ym aja. 30 Jete. Pehē pyter ngi har amō ta pu'am ta. Amelē ta te'e ma'e pandu ta. Amō amō ta jurujar katu ame'ē ta ke a'eta muka'u ka'u te'e ta. Aja ame'ē ta namō jumu'e ixo amelē ta aja muruwak ta. 31 A'erehe pesak katurahā! Aja rahā, peka'u ka'u te'e ym ta. Pekwa katurahā! Mahapyr warahy 'ar rahā, pehē ke ihē amu'e mu'e hū. Wera rahā, ihē amu'e mu'e hū. Pytun rahā, ihē amu'e mu'e hū tī. Pehē ngi har amō ta jurujar ym ame'ē ta rehe ihē ajixi'u hū tī.

32—Apo pehē rehe har Tupā namō apandu: “Mā peja Ese ok ta pe har ta rehe esak katu.” Jetehar te ke. A'e usak katu ta pehē rehe. Ame'ē myrandu ke pehē py'a rehe pemupyta katu. Aja rahā, ame'ē myrandu namō pehē py'a ke a'e mātā katu ta. Aja ehe har a'e mujekwa katu te we ta rī. Upa ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ē ke a'e mupyta katu. Ame'ē ke me'ē me'lē ta. Aja pehē pe tī. Melē me'ē ta tī. 33 Amō tama'e tamatarer rehe ihē py'a ihē amoī ym. Amō tama'e mundeha rehe ihē py'a ihē amoī ym tī. 34 Ihē aparaky hū. Aja tamatarer ihē apyhyk. Ame'ē pe ihēma'e ke ihē ajo'ok. Ihē namō ixo ame'ē ta pe ihē ame'ē tī. Ame'ē ke ihē riki ajo'ok tī. Ame'ē rehe har pekwa katu. 35 Ihē aja peparaky katu rahā, katu tiki. Aja rahā, ima'e ym te amelē ta pe jande Jame'ē me'lē katu. Jesu pandu ame'ē ke jande jakwa. Kuja a'e pandu:

“Amō ngi ma'e ke amō pyhyk rahā, hury we. Pe, amō pe amō me'lē rahā, hury katu te” aja Jesu pandu.

—(A'erehe ima'e ym te ame'ē ta pe Jame'ē me'lē katu rahā, katu tiki) — aja tamūi ta pe Páu pandu.

36 Upa Páu pandu rahā, tamūi ta namō ipynarāi pe wapyk. Pe, Tupā namō a'eta pandu pandu. 37 Pe, Páu ke Ese ok ta pe har tamūi ta jumā juman rahā, jixi'u hū. Huwa ke a'eta pyter pyter tī. (Aja ipy'a katuha ke mujekwa.) 38 “Ihē rehe pesak ym te ta tī” aja Páu pandu ramō. Ame'ē je'eha rehe tamūi ta pyai te. Pe, jarusu keruhū túi ame'ē pe Páu namō a'eta oho.

Jerusarē ok ta pe Páu uhyk oho

21 1“Jaho ta” aja japandu ngā pe. Pe, upa ngā po rehe japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, Ese ok ta pe har tamūi ta jywyr oho. Hok pe jywyr oho. Pe, jarusu keruhū pe jande japor jaho. A'engi jaho tī. Ko ypa'ū pe katu te jahyk jaho. Ame'ē ku'ē rahā, Ho ypa'ū pe jahyk jaho tī. A'engi Pa ok ta pe jahyk jaho tī. (Jande jaho tar katu ame'ē pe ame'ē jarusu keruhū oho ym, a'erehe ame'ē ke jahijar.) 2A'erehe a'ep amō jarusu keruhū ke jande jamahem. Seni ywy pe oho amelē ke ame'ē jarusu keruhū. Ame'ē pe japor jaho tī. Pe, jaho tī. 3Xi ypa'ū rehe jasak rahā, ame'ē rake rupi jasa jaho. Jande jywa'l koty ypa'ū ihī. Pe, Si ywy pe jaho jaxo. Pe, Tir ok ta pe jahyk jaho. A'ep upa ma'le ke raho ame'ē ke jarusu keruhū jar hijar ta oho. A'erehe jarusu keruhū ngi jahem jaho. 4A'ep Jesu kotoyhar ta ke jamahem. Ame'ē ta namō japyta rī. (Amō jarusu keruhū jamahem ym.) A'erehe a'ep awa po wajar mokōi jaker rī. Tupā'ā je'ēha rupi ame'ē ta pandu:

—Jerusarē ok ta pe echo ym — aja Páu pe pandu.

(Anī. “Ihē aho ta me'ē te'e” aja Páu pandu.)

5Pe, jarusu keruhū ohoha angaha ke rehe uhyk rahā, ok ta ke jahijar jaho. Upa katu te Jesu kotoyhar ta jande namō wata oho. Hakehar ta ke raho tī. Ta'yñ ta ke raho tī. Ok ta soroka pe jahem jaho. Pe, y rymy'y rehe jahyk jaho rahā, upa jande pynarāi pe jawapyk. Pe, Tupā namō upa japandu pandu. 6Upa ngā po ke japyhyk pyhyk ngā ngi rahā, jarusu keruhū pe japor jaho. Hok pe a'ep pe har ta jywyr oho.

7Pe, jaho tī. Tir ok ta ke jahijar jaho. Pe, Torema ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhū ngi jahem jaho. Jesu kotoyhar ta rehe jasak jaho. Ame'ē ta namō japyta. 8A'ep peteī jaker. Ame'ē ku'ē rahā jawata jaho. Pe, Sesaréi ok ta pe jahyk jaho. A'ep Siri rok pe japyta. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Amukwehe te we Jerusarē ok ta pe ngā mi'u ke a'e me'ē me'ē. Awa po wajar mokōi sawa'e ta namō a'e me'ē me'ē. Siri riki ame'ē ta ngi har peteī. 9Tumeme tajyr ta ipe. Kujā ta ixo te'e rī. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta ke a'eta tī. 10A'ep japyta we rahā, amō sawa'e uhyk uwyr. Jundéi ywy ngi uhyk uwyr. Her Angambo. Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e tī. 11Jande rehe a'e uhyk rahā, Páuma'e ixu'a rupi har ke a'e jo'ok ingi. Ame'ē pe jupukwar juehe. Ipyta ke jupukwar. Ipo apyr ke jupukwar tī. Pe, jande pe a'e pandu:

—Kuja Tupã'ã mujekwa: “Ihẽ aja kome'ẽ ku'a rupi har jar ke jundéu awa ta pukwar ta tĩ. Aja Jerusarẽ ok ta pe ixo ame'ẽ ta ma'e ta. Pe, amõ awa ta pe kome'ẽ jar ke a'eta raho ta” aja Tupã'ã mujekwa — aja Angambo pandu.

¹²Ame'ẽ ke rehe jahendu rahã, Páu pe japandu hũ. A'e pe har ta pandu hũ tĩ. Kuja:

—Jerusarẽ ok ta pe echo ym — aja Páu pe jande johu japandu hũ.

¹³Anĩ. Páu pandu:

—Pejixi'u ym. Ihẽ ke pemupyai ym. Jerusarẽ ok ta pe ihẽ ke amõ pukwar rahã, pete'e ta ihẽ axo. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ihẽ ajurujar katu ehe, a'erehe ihẽ ke amõ ta jukwa ta rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ — aja jande pe Páu pandu.

¹⁴Jande rehe Páu hendu ym. A'erehe kuja jõ jande japandu:

—Tupã putar ame'ẽ ke ema'e katu! — aja ipe.

Pe, jande jaje'ẽ ym we tĩ.

¹⁵A'ep jande japyta we rĩ. Pe, jandema'e jamoĩ katu rahã, Jerusarẽ ok ta pe jaho. ¹⁶Jande namõ amõ amõ Sesaréi ok ta pe har ta oho tĩ. Jesu kotyhar ta ke a'eta. Pe, amõ sawa'e rok pe jande ke a'eta raho. A'ep japyta ta. Sawa'e rer Mena. Xi ypa'ũ pe har a'e. Yman Jesu rehe a'e jurujar katu.

Tian rehe Páu usak oho

¹⁷Jerusarẽ ok ta pe jande jahyk rahã, jande po ke Jesu kotyhar ta pyhyk pyhyk katu jande ngi. ¹⁸Hury katu. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, Tian rehe Páu usak oho. Jande jasak jaho ehe tĩ. A'ep Jesu kotyhar tama'e kapitã ta jy'ar tĩ. Tamũi ta ke a'eta. ¹⁹Upa ame'ẽ ta po ke a'eta ngi Páu pyhyk rahã, upa katu te a'e ma'ema'e ame'ẽ ke a'e pandu pandu a'eta pe. Amõ awa ta renda rupi wata oho rahã, Tupã je'ëha rupi ma'e ke ma'ema'e, ame'ẽ rehe har a'e pandu pandu a'eta pe. ²⁰Ame'ẽ je'ëha rehe hendu rahã, Tupã pe a'ep pe har ta pandu:

—Nde jõ riki katu te me'ẽ ke — aja Tian ta pandu.

Pe, Páu pe Tian ta pandu:

—Jande mu! Katu tiki! Jesu rehe heta te hũ jundéu awa ta jurujar katu. Ame'ẽ ta Moise je'ëha rehe hendu katu we rĩ. ²¹Kuja nde rehe har ame'ẽ ta ukwa. Amõ awa tama'e ywy rehe jundéu awa ta ixo. Ame'ẽ ta pe kuja nde eremu'e: “Moise je'ëha ke pehijar. Mä peja pehë ra'yr pirer ke pejupã ym. Jundéu awa ramũi ta ukwaha rehe pehendu ym tĩ” aja nde eremu'e, aja sehar ta ukwaha naĩ. ²²Se nde erehyk

erejur, aja sehar ta ukwa ta. ²³Myja ta apo my? Kuja jande japandu ame'ē ke ema'erahā! Kuja katu. Ko tumeme sawa'e ta ixo. Tupā pe ma'e ke ame'ē ta manga katu. Ame'ē ke upa ym we rī. ²⁴Jundéu awa ta ukwaha aja ame'ē sawa'e ta ipy'a ke juhyk ta oho. Ame'ē ta namō echo. Tupā pe ma'e ke a'eta me'ē ta oho, ame'ēja saka. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta me'ē ta oho. Ame'ē tama'e ke rehe nde emuhepy echo. Aja rahā, ame'ē ta'a ke amō jāpī ta. Aja rahā, nde rehe har sehar ta hendu ame'ē ke te'e, aja upa ngā ukwa ta. Moise je'ēha rehe nde erehendu katu tī, aja upa ngā ukwa ta tī. ²⁵Jesu rehe amō awa ta jurujar katu tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. Amukwehe we ame'ē ta pe paper pinim jande jamondo. Kuja japandu:

“(Ma'e'ā riki tupā aja amō ukwaha jupe naī.) Ame'ē ruwa kotoy ngā mi'u ke amō moī. Ame'ē ke pe'u ym.

So'o ruwy ke pe'u ym tī.

So'o juwyk aja amō ta te'e jukwa ame'ē rukwer ke pe'u ym tī.
Amō kūjā rehe eka'u te'e ym.

Amō sawa'e rehe eka'u te'e ym tī.”

—Aja amō awa ta pe jande jamupinim — aja Tian pandu.

²⁶(Ame'ē ke rehe Páu hendu katu.) A'erehe tumeme sawa'e ta ke a'e raho. Ame'ē ku'ē rahā, jundéu awa ta ukwa aja ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke ame'ē ta namō ipy'a ngi a'e juhyk oho. Upa rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'e ixe oho. Jundéu awa tama'e pa'i ta pe weraha mangaha ke a'e pandu oho. Myja rahā, ipy'a juhykiha upa ta my, ame'ē ke pandu oho. Ame'ē weraha uhyk rahā, Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ma'e ke a'eta werur ta. Tupā pe me'ē ta, ame'ēja saka. Aja Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī katu ta. Sawa'e ta pame katu te werur ta. Páu werur ta tī.

Páu ke jundéu awa ta pyhyk

²⁷Awa po wajar mokōi wera upa tate rahā, Páu rehe amō jundéu awa ta usak. Asia ywy pe har ta ke a'eta. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe a'eta usak ehe. Ngā hetaha ta pe ame'ē ta pandu pandu hū. Pe, muparahy. Pe, Páu ke hetaha ta pyhyk. ²⁸A'eta hātā pandu:

—Jundéu awa ta! Pejur! Kome'ē sawa'e riki jundéu awa ta rehe har katu ym pandu. “Moise je'ēha rehe pehendu ym” aja a'e pandu oho tī. “Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū riki jaxer” aja a'e pandu oho tī. Aja upa kome'ē ywy rupi a'e pandu pandu oho. Kome'ē jumu'eha renda keruhū riki katu te, aja jande jakwa. Anī. A'ep amō awa ta ke

a'e muhyk raho apo. Jundéu awa aja ym ame'ē ta ke a'eta. A'erehe kome'ē renda keruhū ke a'e mujaxer — aja ngā hetaha ta pandu hū.

29 Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe Toro ke Páu muhyk, aja a'eta ukwaha naī. A'erehe aja pandu, ma'e, mujaxeriha rehe har pandu. Toro riki Ese ok ta pe har ke a'e. Amō awa ke a'e. Jundéu awa ym ame'ē ke a'e. Kwehe Jerusarē ok ta rape rupi Páu wata ixo rahā, Toro namō a'le wata ixo. Ame'ē ke rehe hetaha ta usak. A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe raho aja ukwaha naī. (Anī. A'ep Páu raho ym.)

30 Upa ok ta rupi muka'u ka'u te'e hū ngā ke. Páu koty ngā hetaha ta ujan oho. Pe, pyhyk. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ngi hykýi muhem raho. Pe, pahar jumu'eha renda keruhū rukwen ke amō ta kynda. 31 Páu ke hetaha ta jukwa tar katu rahā, homa awa tama'e kapitā keruhū pe amō pandu oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ke a'e. "Upa Jerusarē ok ta pe har ta mutyapu tyapu hū" aja pandu oho. 32 Pahar sonda ta namō kapitā keruhū ixoty ujan oho. Amō kapitā ta ke a'e raho tī. Ngā hetaha ta koty ujan oho. Kapitā keruhū rehe hetaha ta usak rahā, Páu ke a'eta poir. Petekiha ke putu'u ingi. Sonda ta rehe a'eta usak tī. 33 Páu rehe kapitā keruhū uhyk rahā, a'e ke pyhyk. Sonda ta pe a'e pandu:

—Mokōi ita tupaham pe pepukwar! — aja kapitā keruhū pandu.

(Jixer te ame'ē ke Páu aja kapitā keruhū ukwaha naī. A'erehe mokōi ita tupaham pe pukwar, aja pandu.)

Pe, hetaha ta pe a'e pandu:

—Awa sawa'e ko my? Myja jixer ame'ē ke a'e ma'ema'e my? — aja kapitā keruhū pandu.

34 Amō amō ta hātā pandu pandu. Amō koty koty pandu pandu, a'erehe muka'u ka'u te'e hū. Ma'ewā mutyapu hū my, ame'ē rehe har kapitā keruhū ukwa ym. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe sawa'e ke peraho! — aja kapitā keruhū pandu.

35-36 Ok myta rehe Páu namō sonda ta uhyk rahā, hetaha ta parahy te hū ehe. Haikwer rupi a'eta oho ixo. Hātā pandu hū:

—Ererahā! Jajukwarahā! — aja hetaha ta pandu hū.

A'erehe Páu ke ipo 'ar pe sonda ta raho. (Aja rahā, hetaha ta a'e ke pyhyk ym.)

Páu je'ēha ke

37 Sonda ta rok pe Páu ke muxe tate rahā, sonda tama'e kapitā keruhū pe Páu pandu:

—Ne namō ma'e ihē apandu tar katu — aja ipe.

Kapitā keruhū pandu ipe:

—Ngere awa je'ēha ke nde erekwa katu my? (Ame'ē jō ihē akwa katu) — aja Páu pe.

—Akwa katu ihē — aja Páu pandu.

³⁸—Aja rahā, eji ywy pe har aja ym nde. Amukwehe te ngā hetaha ta ke ame'ē eji ywy pe har mujy'ar. Heta te hū ngā jukwaha ta ke a'e mujy'ar. Kuja, 4.000 hetaha ta ke. Awa nixói te ame'ē pe mujy'ar. Pe, kapitā keruhū namō jumai ixo — aja Páu pe kapitā keruhū pandu.

³⁹Páu pandu:

—Anī. Ihē riki aja ym. Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Esarahā! Ngā pe ihē apandu tar katu — aja kapitā keruhū pe pandu. Syri ywy rehe Tar ok ta ihī. Ame'ē ke ok ta tiha te hū!

⁴⁰Kapitā keruhū pandu:

—Ererahā! Ngā pe epandu — aja Páu pe.

Pe, myta 'ar pe Páu pu'am. Ipo ke mukatak. (Aja ngā je'ēha ke a'e muputu'u ngā ngi.) Ngā putu'u rahā, Páu pandu ngā pe. Jundéu awa je'ēha namō pandu:

22 ¹—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē mu ta! Pehendu katu tī. Tamūi ta! Pehendu katu tī. Ihē juehe har apandu ta pehē pe — aja Páu.

²Jundéu awa je'ēha namō Páu pandu pandu. Ame'ē rehe ngā hetaha ta hendu rahā, putu'u katu. Pe, Páu pandu pandu:

³—Ko jundéu awa ihē. Tar ok ta pe har ihē. Syri ywy rehe ame'ē ok ta ihī. Jerusarē ok ta pe ihē tiha aho. Ngamari namō ihē ajumu'e. Moise je'ēha rehe jande ramūi ta hendu katu. Ame'ē ke a'e mu'e katu te ihē ke tī. Tupā putar ame'ē ke pema'ema'e tar katu te apo. Pehē aja ihē amukwehe te we tī. ⁴Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē amupyrara tī. Ajukwa tī. Sawa'e ta ke ihē apyhyk, pe, kyndaha pe ihē akynda araho tī. Kūjā ta aja tī. Apyhyk rahā, kyndaha pe ihē akynda araho tī. ⁵Ihē rehe har jundéu awa tama'e pa'i keruhū pandu rahā, ma'e ke pekwa ta tī. Ihē apandu a'am ame'ē ke jetehar te ke, aja pekwa ta tī. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu rahā, pekwa ta tī. Ame'ē ta ngi paper pinim ihē apyhyk. Jande mu ta pe ame'ē ta mupinim. Ndama ok ta pe har ta pe mupinim. A'ep Jesu rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk oho. Jerusarē ok ta pe amujywyr ta tipe. A'ep ame'ē ta ke amahy ta tipe — aja Páu pandu.

Tupā kqty ipy'a ke Páu muruwak mondo ame'ẽ rehe har a'e pandu
(Atu 9.1-19; Atu 26.12-18)

6 A'e pandu tī:

—Ihē awata aho axo. Warahy jandar tate rahā, Ndama ok ta pe ahyk tate aho axo. Arahā pahar ywa ngi ihē rake rupi ma'e wera te hū. ⁷Wwy rehe ihē a'ar. Jande je'eha aja ihē ahendu. Kuja ihē pe pandu: “Sáu! Ma'ewā ihē ke nde eremupyrara my?” aja ihē ahendu. ⁸Ihē apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. A'e pandu ihē pe: “Ihē riki Jesu. Nasare ok ta pe har ihē. Ihē ke nde eremupyrara erexo” aja ihē pe. ⁹Weraha rehe ihē namō ixo ame'ẽ ta usak tī. Ihē pe ma'e pandu, ame'ẽ je'eha rehe a'eta hendu ym. ¹⁰Pe, ihē apandu: “Sawa'e! Ma'e ihē ama'e ta apo my?” aja ipe. Jandema'e sawa'e te pandu: “Epu'am! Ndama ok ta pe eho. A'ep nde pe ma'e amō pandu ta. Tupā putar ame'ẽ ke nde erema'ema'e ta. Upa katu te ame'ẽ rehe har nde pe amō pandu ta” aja ihē pe. ¹¹Wera te hū, a'erehe ihē reha ym te. A'erehe ihē po ke ihē namō ixo ame'ẽ ta pyhyk. Pe, Ndama ok ta pe aja te'e ihē ke a'eta muhyk raho.

¹²—A'ep amō sawa'e ixo. Her Anani. Tupā rehe a'e ipy'a katu. Jande ramūi je'eha rehe a'e hendu katu tī. Sawa'e katu ame'ẽ ke a'e, aja upa jundéu awa ta pandu pandu. Ndama ok ta pe ixo ame'ẽ ta ke aja pandu pandu ehe har. ¹³A'e riki ihē rehe uhyk. Ihē rake pu'am. Pe, ihē pe pandu: “Sáu! Jesu rehe nde erejurujar katu, a'erehe nde riki ihē mu apo 'y. Ma'e ke rehe esak katu tī” aja ihē pe. Pahar ma'e ke rehe ihē asak tī. Ama'ã katu ehe tī. ¹⁴Pe, ihē pe a'e pandu tī: “Nde rehe Tupā usak katu. Jande ramūi ipy'a moĩ moĩ katu ehe. A'e riki nde rehe usak katu. A'e putar ame'ẽ ke nde pe a'e mujekwa. Ta'yr katu te ame'ẽ ke a'e. A'e ke mujesak nde pe. Ta'yr je'eha ke nde pe a'e mujekwa tī. ¹⁵Nde eresak ame'ẽ ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta. Nde erehendu ame'ẽ ke upa ngā pe nde erepandu pandu ta ereho. ¹⁶Apo jahorahā! Epu'am. Jesu rehe nde erejurujar katu. A'erehe, ma'e nde erekau te'eha nde erema'ema'eha ke nde py'a ngi Tupā juhyk katu. Nde ke ihē amujahuk ta. (Aja rahā, Jesu kqtyhar ke nde apo 'y, aja nde eremujekwa ta ngā pe)” aja ihē pe Anani pandu. A'erehe a'e pandu ame'ẽ ke ihē ama'e — aja Páu pandu.

Amō awa ta pe Páu ke Tupā mundo ame'ē rehe har Páu pandu

17 A'e pandu tī:

—Jerusarē ok ta pe ihē ajywyr aho. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo. Tupā namō ihē apandu pandu aī rahā, ihē keraiha aja ihē asak. **18** Kuja ihē asak. Ihē pe Jesu mujekwa: “Ihē rehe har nde erepandu pandu. Ame'ē ke sehar ta putar ym. A'erehe pahar Jerusarē ok ta ke ehijar echo” aja ihē pe. **19** Pe, ihē apandu ipe: “Sawa'e! Anī. Kuja sehar ta ukwa katu. Amō amō jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē axe aho. Pe, nde rehe jurujar katu ame'ē ta ke ihē apyhyk. **20** Ame'ē ta ke ihē apirok hū tī. Pewe amō tī. Nde rehe har Esete pandu pandu. A'e ke ngā jukwa rahā, a'ep ihē axo tī. Jukwa rahā: ‘Ere’ aja ihē apandu tī. Jukwaha tama'e mundeha ke ihē namō a'eta hijar. Ame'ē ke Jerusarē ok ta pe har ta ukwa katu. A'erehe se ihē apyta tar katu. Se nde rehe har ihē apandu tar katu rī” aja ihē apandu ipe. **21** A'e pandu: “Anī. Echo! Paite nde ke ihē amondo ta. Amō awa ta pe nde ke ihē amondo ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty amondo ta” aja ihē pe a'e pandu — aja Páu pandu.

22 “Jundéu awa aja ym ame'ē ta koty Páu mondo ta.” Ame'ē ke rehe jō ngā hetaha ta hendu. Pe, hâtā te hū a'eta pandu pandu:

—Pemuhem pemondo! Pejukwarahā! A'e manō ta me'ē te'e — aja pandu pandu hū.

23 Ahem hū tī. A'etama'e mundeha ke a'eta mukatak katak hū. Wyw ku'i ke omombor hū tī. (Aja parahy te ha ke mujekwa.)

24 Ame'ē ke rehe kapitā keruhū usak rahā, sonda ta pe a'e pandu:

—Sonda ta rok pe Páu ke pemuxe peraho. So'o pirer tupaham pe a'e ke pepirok. A'e ke jande japirok rahā, a'e pandu ta. Ma'erehe jundéu awa ta ahem ahem hū my? Ame'ē rehe har a'e pandu ta. Aja rahā, jande jakwa ta — aja kapitā keruhū pandu.

25 Pe, so'o pirer tupaham pe Páu ke sonda ta pukwar u'am rahā, amō sondama'e kapitā pe Páu pandu. Hake pu'am ame'ē pe pandu:

—Ma'e aka'u te'eha ihē ama'e my? Ama'e ym my? Ame'ē rehe har pekwa ym we rī. A'erehe ihē ke pepirok rahā, katu ym. Homa awa ke so'o pirer tupaham pe amō pirok ym tī. Ko homa awa ihē — aja Páu pandu.

26 Ame'ē ke kapitā hendu rahā, kapitā keruhū pe a'e pandu oho:

—Anī. Ma'e nde erema'e erexo my? Homa awa ke a'e. A'e ke nde erepirok rahā, katu ym — aja kapitā pandu.

27 A'erehe Páu pe kapitā keruhū pandu oho:

—Epandu ihē pe rahā! Homa awa ke nde my? — aja Páu pe.

Pe, Páu pandu:

—A'e tŷ — aja ipe.

²⁸Pe, sonda tama'e kapitā keruhū pandu:

—Homa awa aja ihē amuruwak rahā, ame'ẽ pe tamatarer ihē amuhepy hū — aja ipe.

Páu pandu:

—Anī ihē. Homa awa aja ihē māi pusu ngi ihē a'ar — aja ipe.

²⁹Ame'ẽ ke sonda ta ukwa rahā, Páu ke sonda ta tate pirok, ame'ẽ ta hijar oho. Páu riki homa awa aja kapitā keruhū ukwa rahā, a'e kyje. Páu ke a'e mupukwar, a'erehe kyje.

Ngā panduha renda pe Páu pu'am

³⁰Páu rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hū. Ame'ẽ rehe har sonda tama'e kapitā keruhū ukwa tar katu te. A'erehe ame'ẽ ku'ẽ rahā, Páu ke a'e poir. Ita tupaham ke a'e jirar ingi. Jundéu awa tama'e pa'ihu ta ke a'e mujy'ar tĩ. Ngā panduha rendama'e kapitā ta ke a'e mujy'ar tĩ. Ame'ẽ ta ruwa koty Páu ke a'e mupu'am raho. Ehe har a'e ukwa tar katu.

23 ¹Ngā panduha renda pe ixo ame'ẽ ta rehe Páu usak usak katu. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē rehe har Tupā ukwa katu. Akyje ym ingi. Sawa'e katu ame'ẽ aja ihē axo — aja Páu pandu.

²Anani riki jundéu awa tama'e pa'i keruhū. Páu rake pu'am ame'ẽ ta pe a'e pandu:

—Páu juru ke penupã — aja.

³Ame'ẽ ke rehe Páu hendu rahā, Anani pe je'ëha a'e mujywyr:

—Katu ym ne je'ëha! Ne je'ëha aja nde ke Tupā mahy ta tĩ. Mokõi nde erekwaha namõ nde erexo. Moise je'ëha aja ym ihē rehe har nde erekwa erei. Amel'ẽ rehe nde erehendu ym tĩ. Amõ ta pe nde erepandu: “Páu juru ke penupã” aja, a'erehe Moise je'ëha rehe nde erehendu ym. Katu ym aja — aja Páu ipe.

⁴Pe, Páu rake pu'am ame'ẽ ta pandu ipe:

—Pa'i keruhū rehe har katu ym nde erepandu. Tupãma'e parakyha ke a'e — aja Páu pe.

⁵Pe, Páu pandu:

—Sa'e ta! A'e riki pa'i keruhū ame'ẽ ke ihē akwa ym. Akwa rahā, aja ihē apandu ym ta tipe. Tupā je'ëha rehe kuja amõ mupinim:

“Pehēma'e kapitā rehe har katu ym aja epandu ym” aja Tupā je'ēha rehe panduha ihī.

—Pa'i keruhū riki jandema'e kapitā tī, ame'ē ihē akwa rahā, katu ym aja ihē apandu ym ta tipe — aja Páu pandu.

⁶Pe, ngā panduha renda pe har ta rehe Páu usak katu rahā, wajar riki sanduse kotyhar ta ke, aja a'e ukwa. Amō wajar parise kotyhar ta ke, aja a'e ukwa tī. A'erehe panduha renda pe hātā a'e pandu:

—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Ihē pái aja parise kotyhar ke ihē tī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem aja ihē akwa. Ame'ē ke ihē rehe har pekwa ta peī apo — aja Páu pandu.

⁷Ame'ē ke a'e pandu rahā, sanduse ta namō parise ta je'ē je'ē hātā tā ngā jupe. A'erehe mokōihar aja ngā ukwaha ngā uī. Amō amō ta sanduse ta aja ukwa uī. Amō amō ta parise ta aja ukwa uī. ⁸Manō ame'ē ke kwera ym te ta, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Manō ame'ē ta kwera katu ta, aja parise ta ukwa. Tupā je'ēha rahoha ta nixói te, aja sanduse ta ukwa. Anī. Tupā je'ēha rahoha ta pete'e ixo, aja parise ta ukwa. Awa'ā nixói te, aja sanduse ta ukwaha naī. Anī. Awa'ā namō awa ixo, aja parise ta ukwa. ⁹A'erehe je'ē je'ē hātā tā hū ngā jupe. A'erehe hetaha ta pukái pukái we hū rī. Pe, parise ta ngi har amō ta pu'am. Moise je'ēha mu'eha ta ke a'eta. Hātā a'eta pandu:

—Páu rehe ma'e katu ym ame'ē ke jamahem ym. Awa'ā aja ame'ē pandu katu ipe nahā my. Tupā je'ēha rahoha pandu katu ipe nahā my — aja mu'eha ta pandu.

¹⁰Ngā je'ē je'ē hātā tā te we hū rī. Páu ke hetaha ta mohok mohok ta raho. Ame'ē ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe sonda ta pe a'e pandu:

—Hetaha ta pyter pe peho. Páu ke pepyhyk peraho ngā ngi. Pehē rok pe a'e ke peraho — aja kapitā keruhū pandu.

¹¹Ame'ē pytun rahā, Páu rake Jesu pu'am uwyr. Pandu ipe:

—Nde py'ahu aja exo. Jerusarē ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kȳ. Aja Hom ok ta pe ihē rehe har nde erepandu pandu ta kȳ tī — aja Páu pe pandu.

Páu ke amō ta jukwa tar katu

¹²Ame'ē ku'ē rahā, amō jundéu awa ta jy'ar. Pandu pandu ngā jupe:

—Páu ke jajukwa ta jaho. Apo a'e ke jajukwa ym rahā we, ma'e ke ja'u ym te ta rī. Y ke ja'u ym te ta tī. A'e ke jajukwa ym rahā, mā peja jande ke Tupā mahy ta. Jande jamanga katu — aja a'eta jupe.

¹³Aja pandu ame'ẽ ta heta ixo. Aja awa pypa mokõi i'ar koto te we sawa'e ta pandu. ¹⁴Ame'ẽ ta pa'ihu ta pe pandu oho. Tamui ta pe pandu oho tĩ. Kuja pandu:

—Páu ke jajukwa ym rahã, mã peja jande ke Tupã mahy ta. Páu ke jajukwa ym rahã we, ja'u ym te ta ma'e ke rĩ. Aja jande japandu katu jande jupe. ¹⁵A'erehe sonda tama'e capitã keruhũ pe je'eha pemondo. Ngã panduha rendama'e capitã ta namõ johu pemondo. Kuja te'e pemondo ipe: “Páu rehe har jakwa katu te we ta rĩ. A'erehe panduha renda pe erur!” aja capitã keruhũ pe te'e pehõ johu pemondo. Pe, Páu ke a'e werur ixo rahã, japor ta ehe. A'e ke jajukwa ta — aja sawa'e ta pandu.

¹⁶Ame'ẽ panduha rehe Páu rendyr imembyr sawa'e hendu. A'erehe sonda ta rok pe a'e ixe oho. Upa hendu ame'ẽ ke rehe har Páu pe a'e pandu. ¹⁷A'erehe amõ sonda tama'e capitã pe Páu pandu:

—Ejurahã! Ko esarahã! Kapitã keruhũ pe kome'ẽ kurumĩ eraho. Ma'e ke kurumĩ pandu ta ipe — aja ipe.

¹⁸Pe, sonda tama'e capitã keruhũ pe kurumĩ ke capitã raho. Kapitã keruhũ pe sonda pandu:

—Se kyndaha pe Páu ixo. Ihẽ pe a'e pukái. Nde pe kome'ẽ kurumĩ ihẽ arur, aja a'e putar. Nde pe ma'e ke kurumĩ pandu ta, aja ihẽ pe a'e pandu tĩ — aja sonda tama'e capitã pandu ipe.

¹⁹Pe, kurumĩ po rehe capitã keruhũ pyhyk raho. Se koto te we kurumĩ namõ jõ a'e oho. Pandu ipe:

—Ma'e ihẽ pe nde erepandu ta my? — aja kurumĩ pe.

²⁰Kurumĩ pandu ipe:

—Nde pe jundéu awa ta ma'e ke pandu ta uwyr, aja a'eta ukwa. “Koĩ ngã panduha renda pe Páu ke eraho” aja nde pe a'eta pandu ta. Ehe har a'eta ukwa katu te we ta rĩ, aja a'eta pandu ta. Anĩ. A'eta te'e pandu ta. ²¹Apandu nde pe. Ame'ẽ ta rehe ehendu ym. Awa pypa mokõi i'ar koto te we sawa'e ta ixo. Ame'ẽ ta kanim ta harõ u'am. Páu ke ame'ẽ ta jukwa ym rahã we, ma'e ke u'u ym te ta, aja ame'ẽ ta manga katu. Apo upa katu a'eta pe. Ne je'eha rehe a'eta harõ u'am — aja capitã keruhũ pe kurumĩ pandu.

²²Pe, Páu rendyr imembyr sawa'e pe capitã keruhũ pandu:

—Ere. Ihẽ pe nde erepandu, ame'ẽ ke amõ pe epandu ym — aja kurumĩ pe pandu.

Pe, kurumĩ ke hok pe capitã keruhũ mujywyr mondo.

Ser ruwa kota Páu pu'am

²³Páu ke amō ta jukwa tar katu. Ame'ē ngi sonda tama'e kapitā keruhū kyje. A'erehe mokōi sonda tama'e kapitā ta pe a'e pandu:

—Pejur! Pesarahā! Kuja, 200 sonda ta ke pemujy'ar. Amō 70 sonda ta kahwa 'ar pe oho ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Amō 200 sonda ta myra rehe har itatakwā namō wata ame'ē ta ke pemujy'ar tī. Upa pemoī katu. Pe, i'i atu pytun rahā, Sesaréi ok ta pe pehē johu peho.

²⁴Kahwa 'ar pe Páu ke peraho tī. (Aja rahā, jundéu awa ta Páu ke jukwa ym ta.) Pe, Ser rehe pemuhyk katu — aja kapitā keruhū pandu.

²⁵Ser riki kapitā tī. Pe, kuja paper rehe sonda tama'e kapitā keruhū mupinim:

²⁶Ser! Kapitā katu te ame'ē ke nde.

Ko nde pe ihē amupinim aī. Katuha nde pe ihē amondo axo.

²⁷Kome'ē sawa'e ke jundéu awa ta pyhyk. Páu ke. Tate jukwa.

Homa awa ke a'e, aja ihē akwa. A'erehe sonda ta namō ixoty ihē aho. Pe, a'e ke ihē apyhyk ajo'ok ngā ngi. ²⁸Jundéu awa ta ngi ihē apyhyk ajo'ok. Ma'erehe a'e ke jundéu awa ta pyhyk my, ame'ē rehe har ihē akwa tar katu. A'erehe ngā panduha renda pe Páu ke ihē araho. ²⁹Pe, kuja ihē akwa. Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ē ke rehe Páu hendu ym. A'erehe ehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ma'e katu ym ame'ē ke a'e ma'ema'e ym. A'erehe marā ka ym a'e ke amō jukwaha. Marā ka ym kyndaha pe mupyntaha tī.

³⁰Páu ke jundéu awa ta jukwa ta, aja ihē pe amō pandu uwyr. A'erehe pahar nde kota a'e ke ihē amondo ta aja akwa. “Ser kota Páu rehe har pepandu peho” aja Páu rehe parahy ame'ē ta pe ihē apandu tī.

Karáu Risi

Aja sonda tama'e kapitā keruhū mupinim.

³¹Pe, kapitā keruhū je'ēha aja sonda ta ma'ema'e. Ame'ē pytun rahā, Antipa ok ta pe Páu ke a'eta raho. ³²Ame'ē ku'ē rahā, sonda ta wata ame'ē ta jywyr oho. Sonda ta rok pe jywyr oho. Amō sonda ta anī. Kahwa 'ar pe sonda ta oho, ame'ē ta jō Páu namō oho we rī. ³³Pe, Sesaréi ok ta pe muhyk rahā, kapitā pe paper pinim ke a'eta me'ē. Páu ke a'eta muhyk raho ipe tī. ³⁴⁻³⁵Upa paper pinim ame'ē ke rehe kapitā usak rahā, Páu pe a'e pandu:

—My pehar ywy pe har ne my? — aja Páu pe.

A'e pandu ipe:

—Siri ywy pe har ihē — aja ipe.

Ame'ẽ ke kapitā ukwa rahā, a'e pandu:

—Nde rehe har pandu ame'ẽ ta uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē ahendu ta — aja Páu pe kapitā pandu.

Pe, sonda ta pe a'e pandu:

—Kyndaha pe Páu ke pekynda peraho. “Eroma'e kapy” aja pandu ame'ẽ pe peraho. Pesak katu ehe — aja kapitā pandu.

Páu rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hū

24 ¹Awa po wajar peteñhar upa ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe Anani oho. Jundéu awa tama'e pa'i keruhū ke a'e. Amō tamūi ta namō a'e oho. Sawa'e ma'e pandu katu te ame'ẽ ke a'eta raho tī. Her Ter. Kapitā ruwa kovy a'eta pu'am ta. Pe, Páu rehe har a'eta pandu ta. ²Pe, Páu ke sonda ta muhyk rahā, kuja Páu rehe har Ter pandu pandu. Kapitā pe pandu:

—Ser! Katu ame'ẽ ke nde! Nde riki kapitā rahā, yman atu jajumai ym ha aja jaxo katu. Nde erekwa katuha rupi jundéu awa ta pe katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e. Upa kome'ẽ ywy rupi katu ame'ẽ ke nde erema'ema'e. ³A'erehe katu aja jakwa katu. Jande rury katu nde rehe tī.

⁴—I'i atu rahā, nde ke ihē amupyta ym ta se. A'erehe nde pe ihē apandu. Eharō we rī. Ihē je'ẽha rehe ehendu katu we rī. ⁵Páu riki ma'e jaxer ame'ẽ ke ma'ema'e. Amō amō ta renda rupi oho rahā, jundéu awa ta ke a'e muparayh. Pe, mutyapu hū ngā ke. Jesu riki Nasare ok ta pe har. Jesu kovyhar tama'e kapitā ke Páu. ⁶Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū a'e mujixer tar katu. Arahā a'e ke japyhyk. [Jande ramūi ta je'ẽha rupi ehe har jakwa tar katu. ⁷Anī. Jande rehe sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr. Her Risi. Pyrätäha namō jande ngi Páu ke a'e pyhyk raho. ⁸Pe: “Ehe har pandu ame'ẽ ta Ser kovy peho” aja jande pe a'e pandu. A'erehe ko jande ja'am.] Apo Páu pe nde erekwa katu ta tī. Upa katu te ehe har japandu ame'ẽ ke jetehar te ke, aja nde erekwa ta tī — aja Ser pe Ter pandu.

⁹Kapitā pe Páu rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hū tī. Upa katu te Ter je'ẽha riki jetehar te ke, aja a'eta pandu pandu ipe tī.

Ser pe Páu pandu pandu

¹⁰Pe, Páu pe kapitā ipo pandu: “Ererahā!” aja. Pe, Páu pandu ipe:

—Yman jande anam ta rehe har nde erekwa katu, aja ihē akwa katu. (A'erehe jundéu awa ta rehe har nde erekwa katu, aja akwa.) A'erehe

nde pe ihē juehe har ihē apandu rahā, ihē rury katu. ¹¹ Amukwehe we Jerusarē ok ta pe ihē aho. Awa py mokōi aker apo. Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu aho. Ame'ē rehe har nde erekwa tar katu rahā, amō pe epandurahā! ¹² Ihē ke jundéu awa ta usak rahā, amō ta namō ihē aje'ē hātā tā ym. Amō ta ke ihē amuparahy ym. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, aja ym. Jundéu awa tama'e jy'ariha renda pe ihē axo rahā, aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī. Ok ta rape rupi ihē axo rahā, aja ym tī. Amō ta ke ihē amuparahy ym tī. ¹³ Ihē rehe har katu ym a'eta pandu, ame'ē ke jetehar te ke, aja marā ka ym amō mujekwaha. Jetehar te aja ym.

¹⁴—Apo kuja ihē apandu nde pe. Jande ramūi ta aja Tupā rehe ihē py'a amoī moī katu tī. Amō kotyhar rehe ihē ajurujar katu. Ame'ē ke te'e, aja a'eta ukwaha ngā jupe. Upa katu te Moise mupinim ame'ē ke rehe ihē ahendu katu. Upa katu te Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ke rehe ihē ahendu katu tī. ¹⁵ Upa katu te manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Katu ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem. Katu ym ame'ē ta ke mukwera katu ta muhem tī. Ame'ē ke rehe peme'ē sawa'e ta jurujar katu. Peme'ē sawa'e ta aja ihē ajurujar katu tī. ¹⁶ A'erehe katu ihē ama'ema'e tar katu axo. Aja te'eha ihē axo. Ame'ē ke Tupā ukwa katu. Ngā ukwa katu tī.

¹⁷—Yman atu, Jerusarē ok ta pe ihē axo ym rī. A'ep ihē aho ramō. Ima'e ym te ame'ē ta pe tamatarer ihē araho. ¹⁸ Tupā pe ma'e ke ihē ame'ē aho tī. Aja ihē py'a ihē amoī moī axo ehe. Arahā Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē rehe jundéu awa ta usak. Jande ramūi ta je'ēha aja ihē py'a upa juhyk rahā, ihē rehe a'eta usak. Ihē namō heta ym ngā ixo. Ngā mutyapu hū ym tī. ¹⁹ Asia ywy ngi jundéu awa ta uwyr ame'ē ta a'ep ixo. Ame'ē ta riki se uwyr rahā, katu ta tipe. Pe, nde pe a'eta pandu ta tipe rahā, katu tiki. (Anī. Se ame'ē ta uwyr ym.) Ihē rehe har ma'e pandu tar katu rahā, ame'ē ta riki pandu katu ta tipe. ²⁰ Anī rahā, peme'ē sawa'e ta ihē rehe har pandu katu. Amukwehe ngā panduha renda pe ihē apu'am rahā, ma'e katu ym ihē rehe har ame'ē ta ukwa my? Ame'ē ke a'eta pandu rahā, katu tiki. ²¹ Ame'ē ta pyter pe ihē apu'am a'am rahā, kuja ihē hātā apandu: “Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'ē rehe ihē ajurujar katu. A'erehe apo ihē rehe har pekwa pei” aja ihē apandu. Ame'ē riki katu ym, aja a'eta ukwa rahā, ame'ē jō ihē pe a'eta pandu katu ta — aja Páu pandu.

²² Jesu rehe ngā jurujar katu, ame'ē rehe har Ser ukwa katu. Pe, a'e pandu:

—A'ewan apo. Sonda tama'e kapitā keruhū uhyk uwyr rahā, nde rehe har ihē akwa ta — aja Páu pe. (Sonda tama'e kapitā keruhū rer Risi.)

Pe, ngā pe Ser pandu:

—Peho apo — aja.

²³Sonda tama'e kapitā pe a'e pandu tī:

—Kyndaha pe Páu ke ekynda eraho. Esak katu ehe. A'e wata katu te'e. Ma'e ke ehe katu ame'ē ta me'ē tar katu ipe rahā, a'eta me'ē katu ipe — aja Ser pandu.

Ser namō Páu pandu pandu. Tusi namō pandu pandu tī.

²⁴Heta ym ukwer rahā, ngā panduha renda pe Ser uhyk tī.

Hakehar namō uhyk. Her Tusi. A'e riki jundéu awa ke. Pe, amō pe Ser pandu:

—Páu ke emuhyk — aja ipe.

Páu ke amō muhyk rahā, Páu je'ēha rehe Ser hendu hendu. Myja Jesu Kirisutu rehe amō jurujar katu, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe. ²⁵Myja katu ame'ē ke sawa'e ma'ema'e my, ame'ē rehe har Páu pandu pandu ipe tī. Katu ym ipy'a pe ma'e ukwa ame'ē ke amō ma'ema'e rahā, katu ym. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. 'Ar ke Tupā manga katu. Arahā upa ngā rehe har a'e ukwa ta. Katu my? Katu ym my? Ame'ē ke ukwa ta. Ame'ē rehe har a'e pandu pandu ipe tī. Ame'ē ke Ser hendu rahā, a'e mukahem. Páu pe a'e pandu:

—Echo apo. Amō wera rahā, nde pe ihē apukái ta aho — aja Ser pandu.

²⁶Poiriha rehe tamatarer ke Páu me'ē ta ipe my, aja riki Ser putar. A'erehe amō amō wera rahā, Páu pe a'e pukái pukái oho. Inamō a'e pandu pandu.

²⁷Mokōi warahy 'ar aha oho rahā, amō homa awa tama'e kapitā pu'am. Her Por Set. Ser renda ke pe a'e pu'am. Jundéu awa ta ke Ser muhury tar katu, a'erehe kyndaha pe Páu ke a'e mupuya rī.

Kapitā keruhū koty Páu oho tar katu

25 ¹Sesaréi ok ta pe Set uhyk uwyr. A'e riki homa awa tama'e kapitā apo 'y. Pe, mahapyr ukwer rahā, Sesaréi ok ta ke a'e hijar oho. Jerusarē ok ta pe oho. ²A'ep inamō jundéu awa tama'e pa'ihu ta pandu pandu. Jundéu awa tama'e kapitā ta pandu pandu inamō tī. ³Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū ipe. Pe, Set pe a'eta pandu:

—Jerusarē ok ta pe Páu ke emuhyk — aja Set pe a'eta pandu.

Pe rupi Páu uwyr ixo rahā, Páu ke a'eta jukwa ta, aja a'eta manga katu a'eta jupe. ⁴A'erehe muhykiha rehe a'eta pandu ipe. Anī. Set pandu:

—Anī. Kyndaha pe Páu ixo. Sesaréi ok ta pe ixo. A'ep ihē ajywyr tate aho. ⁵A'ep ihē namō pehēma'e kapitā ta oho rahā, katu tiki. Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'ema'e rahā, ame'ē rehe har a'eta pandu pandu ta a'ep — aja jundéu awa ta pe Set pandu.

⁶Jerusarē ok ta pe Set pyta we rī. Jande popa ukwer nahā my. Awa po wajar mahapyr nahā my. Pe, Sesaréi ok ta pe a'e jywyr oho. Ame'ē ku'ē rahā, ngā panduha renda pe a'e wapyk oho. Amō pe a'e pandu:

—Se Páu ke emuhyk erur — aja.

⁷Páu uhyk rahā, hake rupi jundéu awa ta juramā u'am ehe. Jerusarē ok ta ngi uhyk uwyr amelē ta juramā u'am ehe. Páu ma'e jaxer ame'ē ke ma'ema'e aja a'eta je'ē je'ē hū. Anī. Ame'ē ke jetehar te ke aja a'eta mujekwa ym ngā pe. ⁸Pe, Páu pandu:

—Anī. Ma'e jaxer ame'ē ke ihē ama'e ym. Jundéu awa ta je'ēha rehe ahendu ym aja ym axo. Ahendu katu ehe. Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke aja tī. Ame'ē ke amujaxer ym tī. Homa awa tama'e kapitā keruhū rehe aja tī. Ihē juru ai ym ehe tī — aja ngā pe Páu pandu.

⁹Jundéu awa ta ke Set muhury tar katu tipe. A'erehe Páu pe a'e pandu:

—Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta. Nde rehe har peme'ē ta je'ē je'ē hū. Ame'ē ke jetehar te my, ame'ē ke ihē akwa ta — aja Set pandu.

¹⁰Páu pandu:

—Anī ta. Ko ngā panduha renda pe ihē apu'am a'am. Homa awa tama'e kapitā keruhū je'ēha rupi ihē ke amō ukwa rahā, katu tiki. Jundéu awa ta pe ma'e jaxer amelē ke ihē ama'e ym. ¹¹Ame'ē ke nde erekwa katu. Amō ka'u te'eha ke ma'e, ame'ē ke kapitā keruhū je'ēha rupi sonda ta jukwa katu ta. Aja ihēma'e rahā, ko ihē axo. Ihē akanim ym ta aho. Anī. Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū, ame'ē ke jetehar te ym rahā, ame'ē ta pe ihē ke me'lē ym ta awa. Ihē ke amō jukwa ym ta. A'erehe kuja ihē aputar. Ihē rehe har Sesa ukwa ta — aja Páu pandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.)

¹²Pe, amō kapitā ta namō Set pandu pandu. Pe, Páu pe pandu:

—Nde rehe har Sesa ukwa ta, aja nde ereputar. Aja rahā, ixoty nde ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu. Mbereni namō pandu pandu tī.

¹³Heta ukwer rahā, Sesaréi ok ta pe amō kapitā uhyk uwyr. Her Angi. Kūjā namō a'e uhyk uwyr. Her Mbereni. Uhyk rahā, Set pe katuha rehe har a'eta pandu oho. ¹⁴Amō amō wera rahā, a'ep a'eta pyta rī. Pe, Páu rehe har Set pandu a'eta pe:

¹⁵—Kyndaha pe Páu ke Ser mupytá. Pe, Jerusarē ok ta pe ihē aho rahā, Páu rehe har jundéu awa tama'e pa'ihu ta je'ē je'ē hū ihē pe. Tamūi ta aja tī. Je'ē je'ē hū tī. Pe, ihē je'ēha rupi Páu ke a'eta jukwa tar katu.

¹⁶Anī. Aja homa awa ke jukwa te'e ym, aja jundéu awa ta pe ihē apandu. Ehe har je'ē je'ē hū ame'ē ta pandu pandu py. Juehe har amō pandu pandu tī. Upa rahā, ame'ē rehe har amō ukwa katu. Pe, katu ym ma'e ame'ē ke sonda jukwa katu. Katu ym ma'e ym rahā, jukwa ym awa. Aja jundéu awa ta pe ihē apandu. ¹⁷Se jundéu awa ta uhyk rahā, ihē aharō ym. Pahar ame'ē ku'ē rahā, ngā panduha renda pe ihē awapyk aho. Amō pe ihē apandu: “Se Páu ke emuhyk erur” aja ipe. ¹⁸Pe, jundéu awa ta pu'am rahā, Páu rehe har a'eta je'ē je'ē hū. Ma'e jaxer ame'ē ke Páu ma'e. Ame'ē rehe har a'eta je'ē je'ē ta, aja ihē akwa. ¹⁹Anī. Aja ym. Amō ke rehe jundéu awa ta jurujar katu. Amelē rehe har a'eta je'ē je'ē hū. Kuja a'eta je'ē je'ē. Sawale manō. Her Jesu. Manōha ngi a'e kwera katu uhem, aja Páu pandu. Ame'ē rehe har a'eta je'ē hātā tā hū. ²⁰Myja ame'ē rehe har ihē akwa ta my? Akwa ym. A'erehe Páu pe ihē apandu: “Jerusarē ok ta pe nde ereho ta my? A'ep nde rehe har ihē akwa ta” aja ipe. ²¹Anī. Aja Páu putar ym. Kuja a'e pandu: “Anī. Ihē rehe har homa awa tama'e kapitā keruhū ukwa ta” aja ihē pe Páu pandu. A'erehe sonda pe ihē apandu: “Kyndaha pe Páu ke eraho. Esak katu ehe” aja ipe. Heta ym ukwer rahā, Sesa kota a'e ke ihē amondo ta — aja Set pandu.

²²Pe, Set pe Angi pandu:

—Páu je'ēha rehe ihē ahendu tar katu tī — aja ipe.

Set pandu:

—Koi nde erehendu ta — aja Angi pe.

²³Ame'ē ku'ē rahā, kapitāma'e mundeha ke Angi monde. Ima'e ke monde. Mbereni aja tī. Mundeha katukwer ame'ē ke monde tī. Pe, ngā panduha renda pe a'eta ixe oho. Katukweriha aja a'eta ixe oho. Sonda tama'e kapitā keruhū ta ixe oho tī. Ok tama'e kapitā ta ixe oho tī. ²⁴Pe, Set pandu rahā, Páu ke amō muhyk werur. Pe, Set pandu:

—Angi! Ehendu katurahā! Upa se jy'ar uwyr ame'ē ta! Pehendu katu tī. Kome'ē sawa'e rehe pesarahā! Ehe har upa jundéu awa ta je'ē je'ē hū ihē pe. Jerusarē ok ta pe har ta je'ē je'ē hū. Se ame'ē ta uwyr rahā, je'ē je'ē hū tī. “Ejukwa” aja ame'ē ta pandu hū. ²⁵ Amō ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ē ke sonda ta jukwa ta. Páu aja ma'e ym, aja ihē akwa. Anī. Ehe har Sesa ukwa ta, aja a'le putar. A'erehe ixoty a'e ke ihē amondo ta, aja akwa. ²⁶ Sesa pe paper pinim ihē amondo ta. Mā ma'e Páu rehe har ihē amupinim ta my? Akwa ym ihē. A'erehe pehē pyter pe Páu ke ihē arur. Angi! Nde pe arur tī. Ehe har jande jahendu ta. Aja rahā, ma'e ke Sesa pe ihē amupinim ta my? Amelē ke ihē akwa ta. ²⁷ Sesa pe kome'ē sawa'e ihē apukwar ta amondo. Ehe har ihē amupinim ym rahā, ihē riki aka'u te'e, aja amō ta ukwa ta. (A'erehe ehe har jakwa ta apo 'y) — aja Set pandu.

Angi namō Páu pandu pandu

26 ¹Páu pe Angi pandu:

—Nde juehe har epandu katu — aja ipe.

Pe, ijywa ke Páu mupuku. (Aja kapitā pe: “Katu” aja ipo pe pandu.) Kuja kapitā pe juehe har a'e pandu:

²—Angi! Nde riki ihē rehe har nde erehendu ta, a'erehe ihē rury katu. Ihē rehe har jundéu awa ta je'ē je'ē hū. Ame'ē rehe har upa katu te nde pe ihē apandu ta apo. ³Jundéu awa ramūi ta ukwa ame'ē ke nde erekwa katu te. Amō koty koty hamūi ta ukwa ame'ē rehe har ngā je'ē hâtā tā hū, ame'ē rehe har nde erekwa katu te tī. A'erehe ihē rury katu tī. Apo nde pe ihē apandu. Ewapyk katu we ēi rī. Ehendu katu we rī.

⁴—Kurumī ngi har ihē rehe har upa jundéu awa ta ukwa katu. Ihē rekoha pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'ē ta ukwa katu. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, ihē rehe har ame'ē ta ukwa katu tī. ⁵Jande ramūi ta ukwa ame'ē ke rehe parise ta hendu katu te. Aja parise hendu katuha rehe amō ta uhyk ym. Aja kurumī ngi har parise kotyhar ihē. Ame'ē ke jundéu awa ta pandu tar katu rahā, jetehar te ke aja a'eta pandu katu ta tipe. ⁶Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem, aja jande ramūi ta pe a'e pandu katu. Ame'ē ke rehe ihē ajurujar katu, a'erehe ko ihē rehe har pekwa pei apo. ⁷Awa py mokōi jy'ariha renda pe jande anam ta ihī. Manō ame'ē ta ke Tupā mukwera katu ta muhem. Ame'ē ke rehe a'eta harō ixo. A'erehe Tupā rehe ipy'a ke a'eta moī moī. Pytun rahā aja tī. Wera rahā aja tī.

Moĩ moĩ katu tĩ. Kapitam! Esarahã! Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu ta muhem, ame'ẽ rehe ihẽ ajurujar katu tĩ. A'erehe ihẽ rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hũ. ⁸Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera katu ta muhem. Ma'ewã ame'ẽ rehe pehẽ pejurujar ym my?

⁹—Yman Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke ihẽ amahy rahã, katu tiki, aja ihẽ akwa. Jesu riki Nasare ok ta pe har a'e. ¹⁰Jurujar katu ame'ẽ ta ke ihẽ amahy hũ. Aja Jerusarẽ ok ta pe ihẽ ama'ema'e. Jundéu awa tama'e pa'i keruhũ je'ëha rupi Jesu kotohar ta ke kyndaha pe ihẽ akynda araho. Heta ihẽ akynda araho. Ame'ẽ ta ke amõ ta jukwa ta, aja ihẽ akwa rahã: “Ererahã” aja ihẽ apandu tĩ. ¹¹Upa jundéu awa tama'e jy'ariha renda rupi ame'ẽ ta ke ihẽ amahy hũ. Heta te hũ jahy rahã, aja te'e ihẽ axo rĩ. Ame'ẽ ta ke ihẽ amupyrara hũ rahã, jurujar katuha ke a'eta hijar ta, aja ihẽ akwaha. Amõ amõ ok ta pe jundéu awa tama'e jy'ariha renda ihĩ. Upa katu te ame'ẽ rupi ihẽ amupyrara aho. Ihẽ aparahy te hũ, a'erehe ame'ẽ rupi ihẽ amupyrara aho — aja Páu pandu.

Jesu rehe Páu jurujar katu ame'ẽ rehe har a'e pandu

(At 9.1-19; At 22.6-16)

¹²A'e pandu tĩ:

—A'erehe Ndama ok ta pe ihẽ aho. Jesu kotohar ta ke ihẽ amupyrara aho. Pa'ihu ta je'ëha rupi ihẽ aho. ¹³Ihẽ ke a'eta mondo tĩ. Kapitam! Ehendurahã! Warahy jandar rahã, pe rupi ihẽ aho axo rahã, ywa ngi ihẽ rake rupi wera te hũ. Ihẽ namõ oho ixo ame'ẽ ta rake rupi aja tĩ. Wera te hũ tĩ. Warahy weraha 'ar koto te we hendyha ihẽ asak. ¹⁴Upa katu te ywy rehe jande ja'ar jakwap. Jundéu awa je'ëha ke ihẽ ahendu. Kuja pandu ihẽ pe: “Sáu! Ma'ewã ihẽ ke nde eremupyrara my? Tapi'iruhu aja te'e nde tĩ. Tapi'iruhu ke ijar mujan mujan mondo rahã, myra rãxí pe a'e kutuk kutuk. Amelẽ rehe i'u ke tapi'iruhu te'e mujywyr rahã, jeje te'e jumahy. Aja nde juehe te'e nde erejumahy erexo tĩ” aja ihẽ ahendu. ¹⁵Ihẽ apandu: “Sa'e! Awa nde my?” aja ipe. Pe, jandema'e sawa'e te pandu: “Ihẽ riki Jesu. Ihẽ ke nde eremupyrara. ¹⁶Apo epu'am. Ihẽma'e miasu nde apo 'y, aja nde pe ihẽ apandu ajur. A'eramõ ihẽ rehe nde eresak, ame'ẽ rehe har amõ ta pe nde erepandu ta. Yman atu rahã, ihẽ rehe nde eresak ta tĩ. Ame'ẽ rehe har amõ ta pe nde erepandu ta tĩ. ¹⁷Nde rehe ihẽ asak katu ta, a'erehe nde ke jundéu awa ta jukwa ym ta. Nde ke jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jukwa ym ta tĩ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe amondo ta. Apo amõ awa ta

pe nde ke ihē amondo ta. ¹⁸Aja rahā, ame'ē ta ke nde eremu'e rahā, ma'e ke ame'ē ta ukwa katu ta. Ima'e katu ym ukwaha ngi upa Tupā ukwa katuha kota a'eta muruwak ta oho. Satana kota har ta aja a'eta ixo. Ame'ē ta ke Tupā kota har ta aja nde eremuruwak ta tī. Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Pe, ihē rehe a'eta jurujar katu rahā, Tupā ipy'a jywyr ta a'eta rehe. Pe, Tupā usak katu ame'ē ta namō a'eta ixo ta tī" aja ihē pe Jesu pandu — aja Páu pandu.

Tupā je'ēha ke Páu pandu pandu oho ame'ē rehe har a'e pandu

¹⁹A'e pandu tī:

—Ihē pe Jesu pandu, a'erehe upa katu te a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Ywa ngi ihē pe a'e pandu ame'ē ke ihē ama'ema'e. Angi! Ehendu katurahā! ²⁰Kuja ihē apandu aho: "Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar. Tupā kota pehē py'a pemuruwak katu pemondo. Katu ame'ē ke pema'ema'e. Aja rahā, Tupā kota pehē py'a pemuruwak katu pemondo, aja ngā pe pemujekwa ta" aja Ndama ok ta pe ihē apandu py. Aja Jerusarē ok ta pe ihē apandu aho tī. Aja upa Jundéu ywy rupi ihē apandu aho tī. Aja amō awa ta pe ihē apandu aho tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe apandu. ²¹A'erehe Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ihē axo rahā, ihē ke jundéu awa ta pyhyk. Ihē ke jukwa ta tipe. ²²Anī. Ihē rehe Tupā pyrara usak. A'erehe ihē ke jundéu awa ta jukwa ym. A'erehe upa ngā pe myrandu katu ke ihē apandu apo rī. Kapitā ta pe ihē apandu. Kapitā ym ame'ē ta pe ihē apandu tī. Ymanihar Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim ame'ē ke ihē apandu tī. Moise mupinim ame'ē ke ihē apandu tī. Kuja ame'ē ta mupinim: ²³"Kirisutu ke amō ta mupyrara ta. Jukwa ta tī. Pe, manōha ngi a'e riki kwera katu uhem py. Aja rahā, awa ta ke Tupā muhā katu ta. Ame'ē myrandu katu ke jundéu awa ta pe amō pandu ta. Amō awa ta pe pandu ta tī. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe" aja ymanihar ta mupinim. Ame'ē ke ihē apandu tī — aja Páu pandu.

²⁴Aja juehe har Páu pandu pandu rahā, hātā Set pandu ipe:

—Páu! Nde riki erekau'te'e! Paper rehe nde erejumu'e hū, a'erehe nde erekau'te'e — aja ipe.

²⁵Páu pandu:

—Set! Anī! Aka'u te'e ym ihē! Jetehar te ke ihē apandu. ²⁶Ame'ē rehe har Angi ukwa katu tī, a'erehe ihē akyje ym ha namō ihē apandu. Ame'ē rehe har upa katu te ngā pandu, a'erehe upa katu te a'e ukwa, aja ihē akwa katu. ²⁷Angi! Myrandu katu ke Tupā je'ēha

pandu ame'ẽ ta mupinim. Ame'ẽ rehe nde erejurujar katu my? Nde erejurujar katu, aja ihẽ akwa — aja Páu pandu.

28 Páu pe Angi pandu:

—Mã! Pahar Jesu rehe ihẽ ke nde eremujurujar katu ta tipe — aja ipe.

29 Páu pandu ipe:

—Pahar nahã my? Yman atu rahã nahã my? Ihẽ aja Jesu rehe nde erejurujar katu rahã, katu tiki. A'eramõ ihẽ jel'êha rehe hendu ame'ẽ ta upa katu te jurujar katu rahã, katu tĩ. Aja Tupã namõ ihẽ apandu pandu. Kuja ihẽ ke amõ pukwar, aja amõ ta ke pukwar. Ame'ẽ ke jõ ihẽ aputar ym — aja Páu pandu.

30 Pe, upa Páu pandu rahã, Angi pu'am. Mbereni pu'am tĩ. Amõ kapitã pu'am tĩ. Upa katu te amõ ta pu'am tĩ. 31 Soroka pe uhem oho rahã, ame'ẽ ta pandu pandu a'eta jupe:

—Ma'e jaxer ame'ẽ ke Páu ma'e ym. A'e ke sonda jukwa rahã, katu ym. Kyndaha pe kynda rahã, katu ym tĩ — aja a'eta jupe.

32 Pe, Set pe Angi pandu:

—“Ihẽ rehe har Sesa ukwa ta” aja Páu pandu ym rahã, a'e ke jande japoир ta tipe — aja pandu.

Hom ok ta koty Páu oho

27 1Pe, Hom ok ta pe Páu ke kapitã mondo ta aja a'e panduha. Hom ok ta Itar ywy rehe ihĩ. (Hom ok ta pe Sesa riki Páu rehe har ukwa ta. Sesa riki homa awa tama'e kapitã keruhũ.) Jarusu keruhũ pe mondo ta. Ko ihẽ aho inamõ tĩ. Ihẽ Ruk. Sonda tama'e kapitã pe Páu ke amõ raho. Kapitã rer Jur. Homa awa tama'e kapitã keruhüma'e miasu ke sonda ta. Ame'ẽ kapitã ke Jur. Amõ heta kyndaha pe oho ame'ẽ ta ke Jur raho tĩ. 2Jande namõ Arita oho tĩ. Tesaron ok ta pe har a'e. Masendo ywy pe Tesaron ok ta ihĩ. Pe, jarusu keruhũ pe jande johu japor jaho. Ame'ẽ jarusu keruhũ riki Atami ok ta pe har ke. Asia ywy rymy'y rupi ame'ẽ jarusu keruhũ oho tate. Y rymy'y rupi heta ok ta ihĩ. Ame'ẽ rupi oho tate. 3Pe, jande jaho. Ame'ẽ ku'ẽ rahã, Sinõ ok ta pe jahyk jaho. Páu rehe Jur usak katu, a'erehe jarusu keruhũ ngi Páu uhem katu. Ehe katu ame'ẽ ta rehe a'e usak oho. Pe, Páu pe ame'ẽ ta ma'e ke me'ẽ katu. (Upa rahã, jarusu keruhũ pe Páu jywyr tĩ.) 4A'engi jarusu keruhũ pe jaho tĩ. Jarusu keruhũ rehe ywytu juwapi hũ uwyr, a'erehe ypa'ũ jywa katu kotyhar rupi jaha jaho. (Ame'ẽ rupi ywytu jupeju katu ym.)

(Atre 27.1)

Ypa'ū rer Xi. ⁵Y rupi jaha jaho. Siri ywy rake rupi jaho. Pansi ywy rake rupi jasa jaho tī. Pe, Mi ok ta pe jahyk jaho. Risi ywy pe Mi ok ta ihī. ⁶A'ep amō jarusu keruhū ke sonda tama'e kapitā mahem. Ame'ē jarusu keruhū Arexandiri ok ta pe har ke. Itar ywy pe ame'ē oho ta. A'erehe ame'ē pe jande ke kapitā mondo. Pe, jande jaho tī.

⁷Heta wera rahā, wewe katu jande jaho jaxo. Pe, weweha rupi Sini ok ta rake jande jahyk jaho. Ywytu juwapi hū ehe, a'erehe warahy jurukwā kota marā ka ym ohoha, iapyr kota yhar rupi. A'erehe amō ypa'ū rake rupi jande jaho. Ypa'ū rer Kere. (Ame'ē rupi ywytu jupeju katu ym.) ⁸Samo ywy rake rupi jande jaho. Y rymy'y rupi wewe katu jande jaho. Pe, weweha rupi jarusurupa pe jahyk jaho. Jarusurupa rer: "Jarusurupa katu te." Ame'ē ngi Raséi ok ta kotete ihī.

⁹A'ep heta te hū jaker. Pe, ma'e weraha asa oho. Ymanihar aja ngā py'a ke Tupā juhyk, aja jundéu awa ta ukwa ukwa ixo. Arahā jundéu awa ta ma'e ke u'uha hijar. Ame'ē weraha asa oho. Apo y rupi oho rahā, katu ym. Māte hū te'e riki ywytu ke. A'erehe kuja Páu pandu:

¹⁰—Sa'e ta! Pehendu katurahā! Sengi jaho rahā, katu ym, aja ihē akwa. Jarusu keruhū ke ywytu keruhū mujixer ta. Jarusu keruhū pe ma'e raho ame'ē ke kanim ta tī. Jande ke aja ta tī. Jamanō ta tī — aja Páu pandu.

¹¹Anī. Páu je'ēha rehe sonda tama'e kapitā hendu ym. Jarusu keruhū jar je'ēha rehe a'e hendu katu. Jarusu keruhū rahoha ta je'ēha rehe hendu katu tī. Ame'ē ta oho rahā, katu tiki, aja ukwaha. ¹²Aman ndy'ar rahā, ame'ē jarusurupa pe pyta rahā, katu ym. Māte hū te'e ywytu ke. A'erehe upa tate sawa'e ta pandu: "Jahorahā" aja. Seni ok ta pe uhyk rahā, katu tiki, aja ukwaha. Kere ypa'ū rehe Seni ok ta ihī. Ame'ē riki jarusurupa katu te me'ē ke. Ywytu keruhū jupeju ym ehe. A'ep aman ndy'ar rahā, pyta ta tipe.

Y ramūi pyter pe aman keruhū uhyk uwyr

¹³Pe, warahy jurukwā koty ngi ywytu jupeju katu ym. Iapyr koty ngi jupeju katu ym. A'erehe oho rahā, katu tiki, aja sawa'e ta ukwaha. Pe, jarusu keruhū mupytaha ke y ngi sawa'e ta jo'ok. Pe, jande jaho. Kere ypa'ū rake rupi jande jasa jaho. Y rymy'y te rupi jaho. ¹⁴Jaho we rahā, jande rehe ywytu keruhū uhyk. Māte hū te'e ywytu ke. Ame'ē pe sawa'e ta her moī: "Nonde" aja ipe. Ame'ē ngi sawa'e ta kyje te hū. ¹⁵Kere ypa'ū ngi jupeju uwyr. Jarusu keruhū rehe junupā uwyr. Tumaha koty marā ka ym ohoha. A'erehe jarusu keruhū ke jande jamuruwak. Ywytu keruhū namō jarusu keruhū oho. ¹⁶Amō ypa'ū ra'yr rake rupi jande jasa jaho rahā, ywytu pyrātā ym jupeju. Ypa'ū ra'yr rer Káu. Arahā y ngi amō jarusu ke jande jamuhem. Ame'ē rehe jande japaraky hū. ¹⁷Jarusu ke hykýi raho ame'ē ke y ngi jande jamuhem. Ame'ē ke jarusu keruhū 'ar pe mou katu. Pe, jarusu keruhū ku'a rupi pukwar katu. Tupaham hajyk ame'ē pe pukwar katu. Rim ywy rymy'y rupi ywy ku'i heta ihī. Ame'ē rehe jarusu keruhū jutukwa ta my. Aja ngā ukwaha, a'erehe kyje ingi. A'erehe pan keruhū ke mujy. Pe, jarusu keruhū ke ywytu keruhū te'e raho. ¹⁸Ame'ē ku'ē rahā, māte hū te'le jupeju te hū rī. Aman pihun tī. A'erehe ma'e ngā raho ame'ē ke y pe ngā ombor indo. (Aja jarusu keruhū ke muwewi.) ¹⁹Ame'ē ku'ē rahā, jarusu keruhū pe har ke y pe jande jambor indo. Jande po pe jambor. (Aja jarusu keruhū ke muwewi tī.) ²⁰Heta wera rahā, warahy rehe jande jasak ym. Jahy rata ta rehe jasak ym tī. Ywytu keruhū jupeju we hū. Aman ukyr hū tī. A'erehe jande ke upa ta y jukwa ta nahā my, aja jakwhaha.

²¹Heta ukwer rahā, ma'e ke ngā u'u ym. Pe, ngā pyter pe Páu pu'am. Pandu ngā pe:

—Sa'e ta! Kwehe we ihē je'ēha rehe pehendu rahā, Kere ypa'ū ngi jajur ym ta tipe. Upa ma'e ke kanim ym ta tipe tī. ²²Apo pehē pe ihē apandu. Pehē py'a ke pemātā. Manō ym te ta awa apo. Jarusu

keruhū jō kanim ta oho. ²³Tupā kotyhar ke ihē. Ihē py'a ihē amoī moī katu ehe tī. Pytun rahā, ihē rehe Tupā je'ēha rahoha uhyk uwyr. Tupā muwyr amelē ke ihē rehe uhyk uwyr. ²⁴Pe, ihē pe a'e pandu: “Páu! Ekyje ym! Homa awa tama'e kapitā keruhū ruvak koty nde erepu'am ta ereho. ('Sesa' aja her. Ame'ē ruwa koty nde erepu'am ta ereho.) Nde rehe Tupā usak katu, a'erehe upa jarusu keruhū pe ne namō oho ame'ē ta manō ym ta” aja ihē pe pandu. ²⁵Sa'le ta! A'erehe pehē py'a ke pemātā! Tupā manga katu ame'ē ke ihē akwa katu. Ihē pe Tupā je'ēha rahoha pandu, aja uhyk katu ta. ²⁶Amō ypa'ū rehe jande ke ywytu keruhū muhyk ta raho — aja Páu pandu.

²⁷Pe, awa py tumeme jaker. Y ramūi rupi jande jaho rī. Y ramūi rer Menditeha. Jande ke ywytu keruhū raho rī. Pytun pyter tate rahā, ywy rehe jahyk tate, aja jarusu keruhū rahoha ta ukwa.

²⁸A'erehe y pe tropyha mangaha ke ame'ē ta ombor. Manga rahā, 36 met aja ukwa. Jande jaho we rahā, a'eta manga tī. Typa we oho ixo, aja ukwa. Kuja, 27 met aja mangaha. ²⁹Ita rehe jarusu keruhū jutukwa ta. Ame'ē ngi ngā kyje. A'erehe y pe tumeme jarusu keruhū mupytaha ke a'eta mujy mondo. Jarusu keruhū tangwa ngi mujy mondo. Pe, weraha ke ngā harō ixo. Kyje ixo tī. ³⁰Pe, jarusu ra'yur ke jarusu keruhū rahoha ta mujy mondo. Kuja ame'ē ta te'e pandu:

—Jarusu keruhū āpūi rehe amō mupytaha ke jande japukwar ta — aja te'e pandu.

A'eta uhem tar katu oho ingi. (A'eta jō ma'e ypa'ū pe oho tar katu. Jarusu keruhū ke hijar tar katu oho.) A'erehe te'e pandu. ³¹Pe, sonda tama'e kapitā pe Páu pandu. Sonda ta pe pandu tī. Kuja pandu:

—Jarusu keruhū pe peme'ē rahoha ta pyta ym rahā, marā ka ym jande johu jahemiha — aja Páu pandu.

³²A'erehe jarusu ra'yur ham ke sonda ta mondok. Pe, jarusu ra'yur ke jeje te'e y raho.

³³Wera tate rahā, Páu pandu:

—Pehē mi'u ke pe'u. Awa py tumeme jande jaker rahā, peharō pexo. Arahā pehē mi'u ke pe'u ym te. ³⁴A'erehe pehē pe ihē apandu. Pe'u apo. Aja rahā, y pe pejupetē peho rahā, pehē pyrātā katu ta. Pemanōha ngi pekyje ym. Manō ym ta awa apo 'y — aja Páu pandu.

³⁵Upa pandu rahā, mbeju ke Páu pyhyk. Hetaha ta pyter pe Páu pu'am. Tupā pe a'e pandu:

—Ne jō riki katu te me'lē ke. Jande pe jande mi'u ke nde eremuwyr katu — aja Tupā pe.

³⁶Pe, mbeju ke a'e mopok. Pe, u'u u'am. Ame'ē ke rehe ngā usak rahā, upa katu te hury katu. Upa katu te u'u tī. ³⁷Jarusu keruhū pe heta ngā ixo. Kuja, 276 hetaha ta. ³⁸Uhyk ngā u'u rahā, jarusu keruhū ke a'eta muwewi tī. A'erehe y pe ahúi aja me'ē ke a'eta omombor indo. Jarusu keruhū pe raho, ame'ē ke a'eta.

Jarusu keruhū upen

³⁹Wera rahā, ka'a my'y ke jarusu keruhū rahoha ta ukwa ym. "Ma'e ywy my?" Ngā ukwa ym. Pe, y rymy'y xanduha ngā usak. A'ep ywy ku'i heta. Ame'ē pe jarusu keruhū ke a'eta mujan ta mondo, aja ukwa. ⁴⁰Uhyk ta nahā my? Manga ta. A'erehe jarusu keruhū mupytaha ham ke mondok. Y pe hijar oho. Jarusu keruhū mujereha ke jirar tī. Pe, pan keruhū ke mupu'am. Jarusu keruhū āpūi kqty ihī ame'ē ke mupu'am. Aja rahā, iāpūi kqty ywytu mupeju ta raho. Pe, y rymy'y kqty jande jaho. ⁴¹Pe, mokōi y rumaha ihī ame'ē rehe jahyk jaho. A'ep ywy ku'i rehe jarusu keruhū jutukwa. Iāpūi ke mupyta katu. Tangwa anī. Tangwa ke rehe y kotok keruhū nupā hū. Mupen mupen ixo.

⁴²Y rymy'y rehe kyndaha pe oho ame'ē ta jupetē uhyk rahā, ujan ta oho ingi, aja sonda ta ukwhaha. A'erehe upa katu te jukwa ta, aja sondo ta pandu pandu a'eta jupe. ⁴³Anī. Páu ke sonda tama'e kapitā jukwa tar ym. A'erehe sonda ta jukwa ta ame'ē ke a'e muputu'u a'eta ngi. Pe, kuja a'e pandu:

—Upa katu te pejupetē katu ame'ē ta y pe pepor py. Y rymy'y rehe pejupetē pehyk peho. ⁴⁴A'engi pejupetēha ke pekwa ym ame'ē ta peho. Myrake ke rehe pepiphyk pyhyk peho. Aja peho. Jarusu keruhū upen ame'ē ke rehe pepiphyk tī. Aja peho tī — aja kapitā pandu.

Aja upa katu te y rymy'y rehe jande jahyk jaho. Manō ym te awa. Y jukwa ym awa.

Máu ypa'ū rehe jande jaxo

28 ¹Upa y ngi jande jahem rahā, Máu ypa'ū rehe jande jaxo, aja jakwa. ²Jande rehe a'ep pe har ta hury katu. Pe, aman ukyr ukyr we rī. Rysā riki. A'erehe tata ke a'ep pe har ta hapy. Jande pe pandu:

—Pejumaku pejur rī — aja a'ep pe har ta pandu.

³Myra kurer ke Páu kakwar. Ame'ē ke tata pe a'e moī rahā, ame'ē ngi mbói uhem. (Haku, a'erehe uhem.) Pe, Páu po ke su'u.

Jixiko u'am ehe. ⁴Ame'ẽ ke a'ep pe har ta usak rahã, pandu pandu a'eta jupe:

—Peme'ẽ riki amõ ke jukwa ame'ẽ ke te'e nahã my. Y pe manõ ym. Apo a'e ke Tupã mahy nahã my, a'erehe manõ ta — aja a'ep pe har ta ukwaha naĩ.

⁵Anĩ. Ipo ke Páu mukatak. Pe, tata pe mbói u'ar. Ahy ym ipe. Ipo ke punga ta nahã my, aja a'ep pe har ta ukwaha. ⁶Pahar manõ ta nahã my, aja ukwaha tĩ. I'i ngã harõ u'am. Anĩ. Ahy ym te ipe. A'erehe amõ koty a'ep pe har ta ukwa.

—A'e riki Tupã — aja a'ep pe har ta ukwaha a'eta jupe.

⁷Ame'ẽ ypa'ũ rehe kapitã ixo. Her Pu. Ima'e kupixa kotete ihĩ. Jande pe a'e pandu:

—Ihẽ rok pe pephta katu — aja jande pe.

Pe, mahapyr jaker rahã, a'ep jande jaxo. Upa jande pe ma'e ke a'e me'lẽ me'lẽ hũ. ⁸Pu pái riki myrape 'ar pe te'e túi. Haku katu te oup. Ka'a hũ tĩ. Ipuxi huwy hũ tĩ. Kapy pe Páu ixe oho ixoty. Tupã namõ a'e pandu. Pe, iãkã rehe ipo ke Páu mujar. Aja mukatu. ⁹Ame'ẽ ke ypa'ũ pe har ta ukwa rahã, upa katu te ahy ixo ame'ẽ ta ke Páu rehe mujy'ar werur. Upa katu te Páu mukatu. ¹⁰Jande pe ame'ẽ ta ma'e ke werur werur hũ. Ngã mi'u ke werur hũ. A'engi jarusu keruhũ pe jande jaho rahã, jande pe nixóí ma'e ke, ame'ẽ ke upa katu te jande pe werur tĩ.

Hom ok ta pe jande jahyk jaho

¹¹Ame'ẽ ypa'ũ rehe mahapyr jahy jande jamukanim. Pe, amõ jarusu keruhũ pe jande japor jaho. Ame'ẽ riki Arexandiri ok ta pe har ke. Kuja her ke ijar mupinim ipe: “Nio” aja. Aman ndy'ar rahã, ame'lẽ ypa'ũ rehe ame'ẽ pyta rĩ. Ame'ẽ pe jande jaho. ¹²A'engi Siraku ok ta pe jande jahyk jaho. A'ep mahapyr jande jaker. ¹³A'engi jande jaho tĩ. Jarusu keruhũ pe jaho. Y rymy'y rupi jande jaho. Pe, Heji ok ta pe jahyk jaho. Ame'ẽ ku'lẽ rahã, warahy jurukwã koty ngi ywytu jupeju peju uĩ tĩ. Iapyr koty ngi jupeju peju uĩ tĩ. Pe, mokõi jaker rahã, Posuori ok ta pe jahyk jaho. A'ep jarusu keruhũ ngi jande jahem jaho. ¹⁴A'ep Jesu kotyhar ta rehe jasak. Jande pe ame'ẽ ta pandu:

—Awa po wajar mokõi pytun rahã, jande namõ pephta rĩ — aja.

A'erehe japyta rĩ. A'engi Hom ok ta keruhũ pe jawata jahyk jaho. ¹⁵A'ep Jesu kotyhar ta ixo. Jande jahyk tate, aja ame'ẽ ta hendu rahã, pe rupi jande rehe usak uwyr. Amõ ta Pasa Api ok ta pe uhyk

uwyr. A'ep jande rehe harō u'am tī. Amō ta Teréi Wen ok ta pe uhyk uwyr. A'ep jande rehe harō ixo tī. Upa ame'ẽ ta rehe Páu usak rahā, hury katu. Tupā pe Páu pandu:

—Ne jō riki katu te me'ẽ ke — aja Páu.

Hom ok ta keruhū pe Páu ixo

¹⁶Hom ok ta pe jande jahyk rahā, Páu pe sonda tama'e kapitā pandu:
—Ok pe nde jeje epyta katu — aja ipe.

Pe, peteĩ jō sonda usak ehe.

¹⁷Mahapyr ukwer rahā, jundéu awa tama'e kapitā ta ke Páu mujy'ar. Ame'ẽ ta jy'ar uwyr rahā, Páu pandu:

—Sa'e ta! Jundéu awa ta rehe katu ym ame'ẽ ke ihē ama'e ym. Jande ramūi ta ukwa: “Ame'ẽ ke katu ym” aja ihē apandu ym tī. Jerusarē ok ta pe ihē axo rahā, kyndaha pe ihē ke amō ta kynda raho. Pe, homa awa ta kotoy ihē ke amō ta kynda raho. ¹⁸Ihē rehe har jundéu awa ta je'ẽ je'ẽ hū. Anī. Ihē rehe har ma'e aka'u te'eha ama'ema'eha mahem ym ngā. Ma'e ka'u te'eha ke amō ma'e rahā, ame'ẽ ke sonda ta jukwa ta. Aja ihē pe nixói te. A'erehe ihē ke homa awa ta poir tar katu. ¹⁹Anī. Ame'ẽ ke jundéu awa ta putar ym. A'erehe kuja ihē apandu: “Sesa riki ihē rehe har ukwa ta” aja ihē apandu. (Sesa riki homa awa tama'e kapitā keruhū.) Pesarahā! Jundéu awa ta pe ihē je'eha nixói. ²⁰A'erehe pehē ke ihē amujy'ar. Ko pehē rehe ihē asak a'am. Pehē namō ihē apandu a'lam. Manō ame'ẽ ta kwera katu ta, aja jundéu awa ta ukwa. Ame'ẽ ke rehe ihē ajurujar katu tī, a'erehe ita tupaham pe ihē ke amō pukwar — aja Páu pandu.

²¹Pe, jundéu awa tama'e kapitā ta pandu:

—Jande pe paper pinim ke jundéi ywy pe har ta mondo ym. Nde rehe har ame'ẽ ta mupinim ym. A'lengi myrandu ke amō ta werur ym tī. Jixer nde rehe har amō ta pandu ym tī. ²²Kuja jō jahendu. Amō amō ta renda rupi Jesu kotoyhar ta rehe har ngā je'ẽ je'ẽ hū. A'erehe Jesu rehe nde erejurujar katu, ame'ẽ rehe har jahendu tar katu — aja Páu pe kapitā ta pandu.

²³Pe, weraha ke Páu namō a'eta manga. Ame'ẽ weraha uhyk rahā, Páu ixo ame'ẽ pe heta jy'ar uwyr ehe. Pe, Tupā rehe har ngā pe pandu pandu.

—Jesu riki Kirisutu. Kapitā keruhū aja Tupā mu'am ame'ẽ ke a'e. Jundéu awa ta harō hū ame'ẽ ke a'e. Pe, ixoty amō ipy'a muruwak

rahā, Tupā kqtyhar aja ixo. “Ihēma'e ke a'e” aja Tupā pandu ta — aja Páu pandu hū.

Mu'e mu'e hū tī. Moise mupinim ame'ē ke ngi Jesu rehe har ngā pe a'e mujekwa tipe. Tupā je'ēha pandu ame'ē ta mupinim, ame'ē ngi Jesu rehe har mujekwa tipe tī. Aja pytuniwe pandu pandu. Aja te'le pytun oho. ²⁴Páu je'ēha ke amō amō ta pyhyk katu. Jurujar katu ehe. Amō ta anī. Amō amō ta jurujar ym ehe. ²⁵Anī. Juja ym ngā je'ēha ke. Páu ke a'eta hijar tate rahā, kuja Páu pandu ngā pe:

—Isai riki Tupā je'ēha pandu ame'ē ke a'e. Tupā'ā je'ēha rupi jande ramūi ta pe mujekwa. Ame'ē riki jetehar te ke. ²⁶Isai pe Tupā'ā mujekwa: “Jundéu awa ta pe epandu echo” aja. Pe, Tupā je'ēha ke kuja Isai pandu oho:

“Jundéu awa ta! Pehendu hendu tipe. Anī. Pekwa ym ta.

Pesak pesak tipe. Anī. Ame'ē ke pekwa ym ta tī.

²⁷ Pejurujar tar ym ehe.

Pehendu tar ym, a'erehe ipo pe pehē pyakwar ke pekynda, ame'ēja saka.

Pesak tar ym, a'erehe pehē reha ke pejupyk, ame'ēja saka.

Pekwa tar ym.

Tupā kqty pehē py'a ke pemuruwak ym pemondo. A'erehe pehē rehe Tupā ipy'a jywyr ym” aja Isai pandu pandu.

²⁸—Apo pekwa katurahā! Amō awa ta pe Tupā je'ēha ke japandu ta. Jundéu awa aja ym ame'ē ta pe japandu ta. Awa ta ke Tupā muhā katu ta, aja japandu ta. Ame'ē ta hendu katu ta — aja Páu pandu.

²⁹[Upa Páu pandu rahā, jundéu awa ta uhem oho ingi. A'eta je'ē hātā tā te hū ngā jupe.]

³⁰Mokōi warahy 'ar rahā, hok ixoha rehe Páu muhepy. Ijar pe tamatarer ke a'e me'ē. Hok muhepyha ke. Páu rehe heta ngā usak uwyr. Upa katu te ame'ē ta rehe Páu hury katu. ³¹Pe, kuja Páu pandu:

—Tupā kqty pehē py'a ke pemuruwak rahā, Tupā pandu ta: “Ihēma'e ke pehē” — aja.

Jesu Kirisutu rehe har mu'e mu'e katu tī. Páu pandu rahā, kyje ym ngā ngi. Pandu ym ngā:

—Epandu ym Tupā rehe har. Epandu ym Kirisutu rehe har — aja Páu pe pandu ym te ngā.

(A'erehe Jesu rehe har Páu pandu pandu hū ngā pe. Mu'e mu'e hū tī.)

Upa.